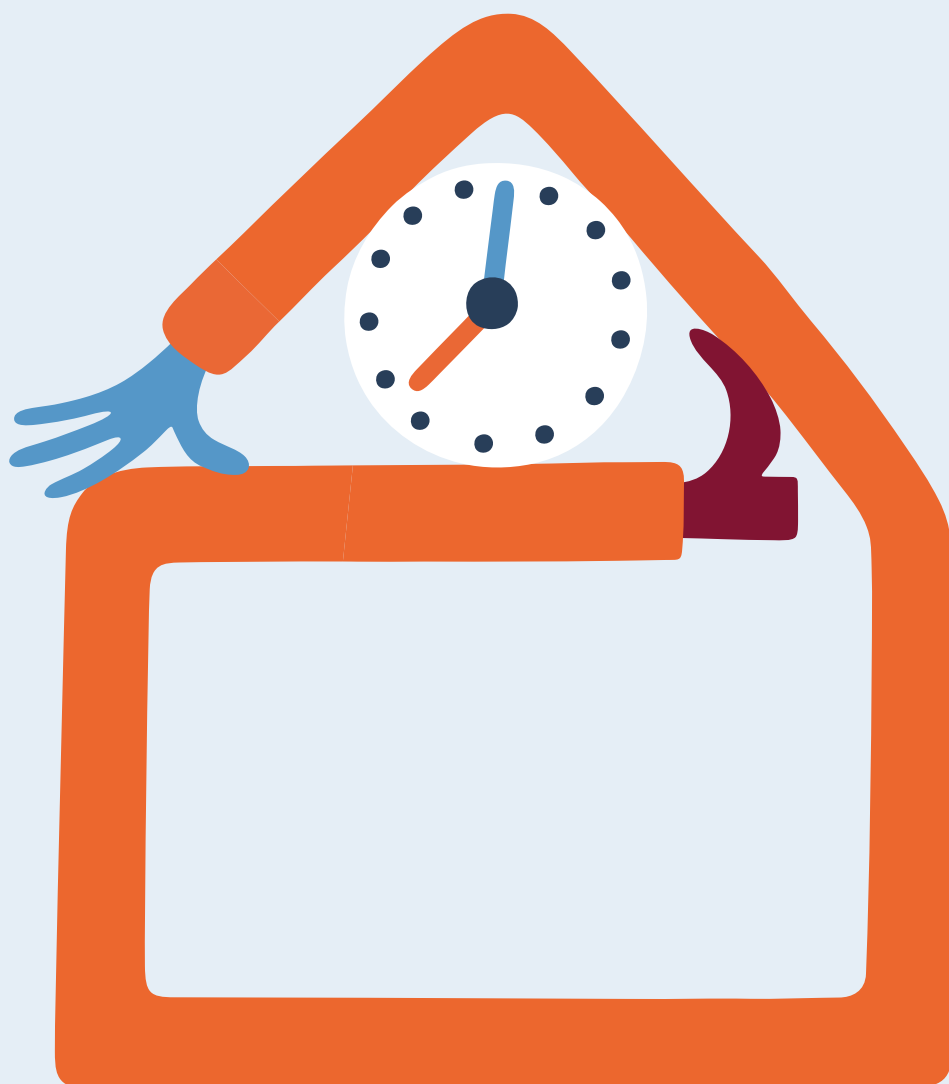

Årsredovisning 2023

Innehåll

Generaldirektören har ordet	4
Intern styrning och kontroll	7
Agenda 2030	9
Läget för barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning	10
Resultatredovisning	12
Måluppfyllelse	12
Specialpedagogiskt stöd	17
Chefen för verksamhetsområdet har ordet	18
Råd och stöd via webb, sociala medier och telefon	19
Kvalitetsdialoger	23
Fortbildning och stödmaterial	25
Specialpedagogisk rådgivning	27
Resurscenter gör specialpedagogiska utredningar	31
Läromedel	33
Statsbidrag	36
Samverkan som främjar våra målgrupper	40
Kostnader specialpedagogiskt stöd	41
Specialskola	42
Våra elever och specialskolor	42
Chefen för verksamhetsområdet har ordet	43
Språk och kommunikation	44
Utbildning i specialskolan	46
Resultat uppdelat på regionala skolor och Hällsboskolor	52
Boende för elever i specialskolan	57
Elevers trygghet, inflytande och rättigheter i sin utbildning	58
Utåtriktad utbildning i svenskt teckenspråk	61
Kostnader specialskola	63
Sprida kunskaper om våra målgrupper	65
European Agency for Special Needs and Inclusive Education	67
Vi arbetar med rättigheter	68
Återrapportering av regeringsuppdrag	70

Personalredovisning	74
Attraktiv arbetsgivare	74
Ekonomisk redovisning	77
Kostnader, intäkter och avgiftsbelagd verksamhet	77
Resultaträkning	79
Balansräkning	80
Anslagsredovisning	82
Tilläggsupplysningar och noter	83
Sammanställning över väsentliga uppgifter	95

Generaldirektören har ordet

Vi nås av signaler att läget i skolsverige är ansträngt. Kostnaderna ökar och bristen på behörig personal är påtaglig. I dessa tider riskerar barn, elever och vuxenstuderande som är i behov av stödinsatser på grund av en funktionsnedsättning att drabbas extra hårt. Vårt uppdrag att alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning ska nå målen för sin utbildning är viktigare än någonsin.

Jag har nu varit generaldirektör i ett år, först som vikarierande och därefter som ordinarie från och med juni 2023. Som ny på jobbet kan jag kosta på mig att reflektera över SPSM:s utveckling under en längre tid. Jag börjar med oss som skolhuvudman. I vår årsredovisning 2015 konstaterade vi att det var första gången sedan myndigheten bildades som någon elev med grav språkstörning lämnade årskurs tio med fullständiga betyg. Sammantaget nådde 19 procent av våra elever med grav språkstörning gymnasiebehörighet 2015. Nu, närmare tio år senare, är behörigheten för elever med grav språkstörning betydligt högre. Att enskilda elever får stor påverkan på andelarna är givet. Resultaten varierar mellan åren. Men vi har identifierat framgångsfaktorer för att elever med grav språkstörning ska lyckas i skolan. Det handlar om lektionsstrukturen Lektion Hällsbo¹ om rektors ledarskap och en undervisning med språket i centrum. Under 2023 gjorde jag ett studiebesök på Hällsboskolan Kungsholmen där en elev i högstadiet berättade om hur han under sin tid hos oss gått från att inte kunna prata, läsa eller skriva, till att självständigt kunna berätta om sin resa för mig. För mig var det ett exempel på hur vi gjort skillnad i en ung människas liv.

Över en tioårsperiod har antalet elever i våra specialskolor ökat med ungefär 50 procent. Det är elever med grav språkstörning som står för den största delen av ökningen. Att elevantalet ökar medför att vi behöver öppna en skolenhet till, ett arbete vi inlett under året.

Foto: Elliot Elliot

I november 2023 intervjuades ungefär 200 skolledare och skolhuvudmän om SPSM:s stöd för undervisning av elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar av undersökningsföretaget Novus. I stort sett samtliga kände till SPSM och att myndigheten erbjuder stöd. Om jag även här gör en tillbakablick i hur vi arbetar med att vara Sveriges största kunskapsbank inom speci-

alpedagogik så har antalet användare av spsm.se nästintill tredubblats över en tioårsperiod. Det visar oss att vårt systematiska arbete med att öka kännedomen om myndigheten har gett resultat. Under 2023 vidareutvecklades vår webbplats för att den skulle bli tydligare och bättre hjälpa användaren att ta del av det specialpedagogiska stöd SPSM erbjuder. Vi genomför även ett närliggande regeringsuppdrag med de andra skolmyndigheterna som handlar om att samordna det stöd och den information som ges via webbplatserna. Vi ser att behovet av vårt stöd i skolsverige är stort och arbetar ständigt på att nå fler på ett ännu bättre sätt.

Under året har vi även sett att antalet anmälda deltagare i vår fortbildning fortsatt att öka. Vi utvecklade vårt stöd till elever med intellektuell funktionsnedsättning och gav förebyggande stöd till elevhälsoarbete. Fler följer oss på sociala medier och fler använder vår tjänst Hitta Läromedel. Vi arbetar tillsammans med Skolverket i flera angelägna regeringsuppdrag. Ett exempel är anpassning av digitala nationella prov för elever med synnedsättning eller blindhet, ett annat är de kvalitetsdialogerna vi tillsammans erbjuder samtliga landets skolhuvudmän. Under 2023 har vi genomfört hundratals kvalitetsdialoger med huvudmän runt om i hela Sverige. Kvalitetsdialogerna är nu en viktig del av förverkligandet av den ambition myndigheten definierade 2018 – att komplettera det efterfrågade specialpedagogiska stödet med ett framåtlutat proaktivt stöd. Vi märker att kvalitetsdialogerna är uppskattade,

att vårt stöd är efterfrågat och att arbetet ger oss en tydligare bild av läget i skolväsendet, vilket gör att vi kan utveckla ett ännu bättre stöd som i än högre utsträckning utgår från förskolor och skolors behov.

Vi har en hög ambition att utvecklas och använda våra resurser rätt. Ett exempel är att vi under året lanserat ett myndighetsgemensamt kontaktcenter med målet att förbättra servicen för dem som vill kontakta oss. Kontaktcentret bidrar till ett effektivt resursutnyttjande och gör att vi kan utveckla våra tjänster utifrån en samlad bild av våra användares behov. Vi deltog i tävlingen Sveriges modernaste myndighet som anordnas av Kvalitetsmässan och kom till final. Vårt interna stöd inom myndigheten visar goda resultat i vår årliga mätning. Den medarbetarundersökning som genomfördes visade på förbättrade resultat inom de flesta frågeområden.

När jag sammanfattar året kan jag konstatera att vi tagit viktiga steg mot våra mål. Även när jag blickar längre tillbaka så ser jag att det utvecklingsarbete myndigheten bedrivit gett resultat. Jag är stolt över våra kunniga och engagerade medarbetares insatser. Som myndighetschef är jag naturligtvis part i målet, men jag tycker faktiskt att vi har skolsveriges viktigaste uppdrag: Att varje dag bidra till att barn, elever och vuxna ska nå målen för sin utbildning.

Och vet ni? En skolgång. Den går inte i repris.

Aurora Lindberg

Generaldirektör Specialpedagogiska skolmyndigheten

Om Specialpedagogiska skolmyndigheten

Specialpedagogiska skolmyndigheten är Sveriges största kunskapsbank inom specialpedagogik. SPSM arbetar för att barn, elever och vuxenstudenter oavsett funktionsnedsättning ska få förutsättningar att nå målen för sin utbildning.

Det gör vi genom specialpedagogiskt stöd, undervisning i specialskolor, kompetensutveckling, tillgängliga läromedel och statsbidrag. Läs mer om våra erbjudanden på [spsm.se](https://www.spsm.se).

Vår organisation och verksamhetsområden

Vi är organiserade så att våra målgrupper, skolhuvudmän och skolor kan få rätt stöd i hela landet.

Vår verksamhet är indelad i fyra områden:

Verksamhetsområde Specialskola

ansvarar för att driva myndighetens specialskolor, hälso- och sjukvårdsverksamhet och elevboenden.

Verksamhetsområde Specialpedagogiskt stöd

ansvarar för specialpedagogisk rådgivning och utredning, kvalitetsdialoger, fortbildning, läromedel och statsbidrag.

Verksamhetsområde Kunskapsutveckling

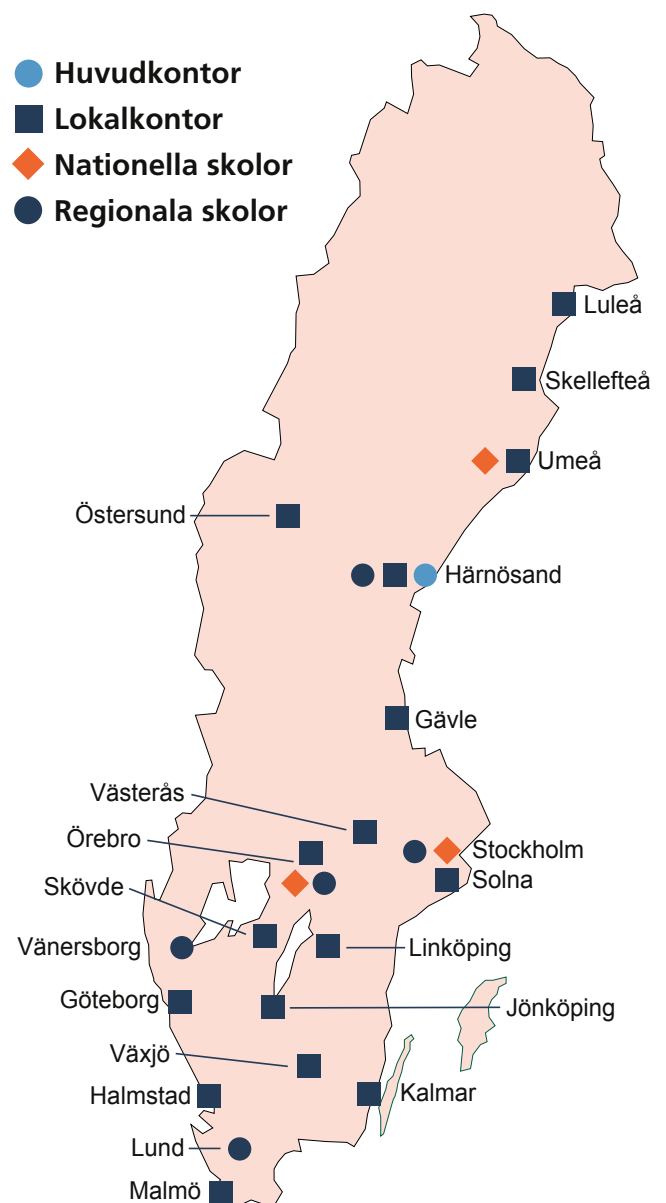
arbetar med kunskapsutveckling, sammanställer och sprider forskning om specialpedagogik och driver myndighetens digitalisering.

Verksamhetsområde Stöd och styrning

ger stöd inom ekonomi, personal, it, rättsfrågor, kommunikation, lokalförsörjning och säkerhetsfrågor.

Vi finns i hela Sverige

Specialpedagogiska skolmyndigheten finns i hela landet. Våra medarbetare finns på 20 orter.

Intern styrning och kontroll

SPSM integrerar intern styrning och kontroll med verksamhetsstyrning och ekonomistyrning. Det innebär bland annat att

- riskanalys och upprättande av åtgärder genomförs som ett led i verksamhetsplanering
- uppföljning sker i samband med tertiäluppföljning och årsredovisning.

Ledningen har ett uttalat ansvar för arbetet såväl på verksamhetsnivå som myndighetsnivå, vilket är nödvändigt för organisationens riskmedvetenhet. Att ha god intern styrning och kontroll skapar goda förutsättningar för att kunna nå målen.

Intern miljö

Den årliga analysen av den interna miljön genomfördes med myndighetens ledningsgrupp i början av året. Den interna miljön når myndighetens uppsatta målvärde för samtliga fyra delområden när dessa bedöms som en helhet. Delområde *följsamhet med*, samt *uppföljning av fattade beslut* har under flera år haft ett något lägre resultat på vissa delfrågor och bör fortsätta vara prioriterat i myndighetens arbete.

Riskhantering

De risker som verksamheterna identifierat under verksamhetsplaneringen bearbetas och sammanställs för att myndighetens ledningsgrupp ska kunna genomföra en riskvärdering. Myndighetens generaldirektör har riskvärderingen och riskuppföljningen från föregående år som underlag inför sitt beslut om myndighetens väsentligaste risker för kommande år.

Myndighetens väsentligaste risker uppgick till 16 stycken, varav nio bedömdes vara kritiska för myndigheten. För samtliga risker har kontrollåtgärder genomförts under året. Följande

risk bedömdes vid självvärderingen ha låg kontroll efterlevnad under året: *”Om obehöriga tar sig in i skolans lokaler på grund av otillräckligt skalskydd medför detta risk för hot och våld i verksamheten.”* En av de planerade åtgärderna för denna risk avsåg en personell förstärkning, denna har myndigheten valt att avvakta med och invänta resultatet av pågående översyn av organisationen för stöd- och utvecklingsarbetet. Det har genomförts andra åtgärder för denna risk under året. Riskens föreslås kvarstå som väsentlig även under 2024.

Incidenter relaterade till väsentliga risker

Under våren påstods i media att myndigheten tillhandahållit stödmaterial som inte grundat sig på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. En granskning av materialet visade att grund fanns men att det inte alltid tydligt framgick vilken. En del formuleringar i materialet reviderades för att missförstånd framgent skulle undvikas.

I samband med granskningen av publicerade äldre material från myndighetens webbplats. Skolmyndigheterna fick också i uppdrag av regeringen att säkerställa att vårt publicerade material är aktuellt och kvalitetssäkrat. Myndigheten har arbetat med denna fråga även före detta riktade uppdrag och har planerade åtgärder även efter slutrapportering av regeringsuppdraget i februari 2024.

Internrevisionen granskar och bedömer

Internrevisionen granskar och bedömer verksamheten ur ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Utifrån en analys av verksamhetens risker granskar internrevisionen om ledningens interna styrning och kontroll är utformad så att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör de krav som framgår av 3 § i myndighetsförordningen (2007:515).

Internrevisionen lämnade under året följande rapporter:

- Granskning av läromedel och produktionsstöd.
- Granskning av inköp.
- Granskning av resursplaneringsprojekt inom VO specialpedagogiskt stöd.
- Uppföljning av granskning av elevernas trygghet.
- Uppföljning av fortbildningsverksamheten.

Internrevisionen har utifrån genomförda granskningar bedömt den interna styrningen och kontrollen vara tillfredsställande, förutom inom inköp där den bedömdes vara mindre tillfreds-

ställande. Åtgärder för att stärka den interna kontrollen har inletts och de risker som identifierats inom inköpsområdet rekommenderas kvarstå inför kommande år.

Samtliga dessa granskningar ingår i underlaget för den dokumentation som utgör grund för generaldirektörens bedömning av myndighetens interna styrning och kontroll i samband med undertecknandet av årsredovisningen.

Sammanfattningsvis följdes processen för intern styrning och kontroll och ingen inverkan på måluppfyllelsen bedöms ha skett.

I årets årsredovisning skrivs föregående års värden i parentes, i ordningsföljden (2022, 2021).

Agenda 2030

Specialpedagogiska skolmyndigheten har genom regleringsbrevet för 2023 fått följande uppdrag: Myndigheten ska med utgångspunkt i det riksdagsbundna målet för Agenda 2030 redovisa resultat från myndighetens verksamhet som bidrar till genomförandet av agendan.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Målen i Agenda 2030 syftar till att förverkliga alla människors mänskliga rättigheter och att uppnå jämställdhet och egenmakt. Målen är integrerade, odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling; den ekonomiska, sociala och miljömässiga.

Vårt uppdrag bidrar till att förverkliga de mänskliga rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och deras rätt till och rättigheter inom utbildningen. Myndighetens uppdrag bidrar särskilt till Agenda 2030:s mål 4 God utbildning för alla, Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande. De olika delmålen under Agenda 2030:s mål redovisas löpande i årsredovisningen genom att delmålen som är kopplade till innehållet i texten finns framskrivet i en separat textruta.

Arbetet med regleringsuppdragen för jämställdhetsintegrering samt systematisk uppföljning av funktionshinderpolitiken bidrar till social hållbarhet och de mänskliga rättigheterna och dessa redovisas i avsnittet Vi arbetar med rättigheter.

Miljöarbetet

Myndighetens arbete kring den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030 utgår från förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter och redovisas i särskild ordning i miljöledningsrapporten till Naturvårdsverket och biläggs årsredovisningen. I september 2022 fick myndigheten ett regeringsuppdrag att vidta åtgärder för att spara energi. Arbetet slutredovisades till Energimyndigheten i mars 2023. I en rapport över uppdraget beskrivs genomfört arbete och behov av fortsatta insatser har förtecknats. I regleringsbrevet för 2022 fick myndigheten uppdrag att redovisa erfarenheter från pandemin. Redovisningen omfattar påverkan på utsläpp från tjänsteresor, utveckling av alternativ till fysiska möten för minskad miljö- och klimatpåverkan, samt mål för att följa upp resor. Under 2023 har arbetet fortsatt med främst kommunikationsinsatser till chefer om myndighetens nya interna styrdokument kring möten och resor, samt utbildningsinsatser kring digitala möten. När nya styrdokument upprättas eller revideras ska utgångspunkten vara en medveten bedömning och avvägning av hållbarhetsdimensionerna.

Läget för barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning

Vi lever i en turbulent tid. Gängvåld, terrordåd, lågkonjunktur och fortsatt krig i vårt närområde har präglat året. Samhället har utsatts för desinformationskampanjer² och många har känt en växande oro.³ Det kan öka polariseringen mellan grupper av människor samtidigt som skolväsendet behöver hantera ökade kostnader och brist på utbildad personal. Det riskerar sammantaget att drabba SPSM:s målgrupper extra hårt.

Barn och elever med en funktionsnedsättning är en utsatt grupp. De uppger att de är mindre tillfreds med livet och anger i högre utsträckning än andra att de upplever skolstress, sämre hälsa och att de har utsatts för mobbning.⁴ Antalet anmälningar om diskriminering som har samband med funktionsnedsättning i skolan har ökat de senaste åren och är den vanligaste uppgivna diskrimineringsgrunden.⁵

Många elever klarar inte skolan

Varje år lämnar omkring 15 procent av eleverna grundskolan utan att vara behöriga till ett nationellt gymnasieprogram. I år motsvarade det 17 900 elever.⁶ De hänvisas till ett introduktionsprogram, varifrån endast var femte elev tar en gymnasieexamen inom fem år. Av de elever som börjar ett nationellt program i gymnasieskolan har var fjärde elev inte slutfört sina studier fem år senare⁷ samtidigt som var femte elev i komvux avbryter sina studier.⁸ Sammantaget är det omkring en tredjedel av eleverna i varje årskull som inte tar en gymnasieexamen.⁹ Personer med

funktionsnedsättning är överrepresenterade bland dem med ofullständiga gymnasiestudier.¹⁰

Bristande stödinsatser

Att en så stor andel av varje årskull lämnar skolan utan att ha nått en gymnasieexamen visar att många elever inte får det stöd de har rätt till och behöver för att klara utbildningens mål. Skolan har svårt att klara sitt kompensatoriska uppdrag och skillnaden i måluppfyllelse mellan olika grupper av elever har i många fall förstärkts.¹¹ De stödinsatser som ges sätts ofta in för sent eller ges inte utifrån elevens behov.¹² Andelen elever som får särskilt stöd är högst i årskurs nio, vilket innebär att stödet ofta sätts in i slutet av grundskolan.¹³

Egenmakten begränsas

Elever med funktionsnedsättning har sämre möjligheter att i praktiken göra ett skolval jämfört med andra elever¹⁴ och nekas i vissa fall plats på skolor efter det att skolan har fått reda på att

2 Myndigheten för psykologiskt försvar, 2023. Ökad spridning av desinformation riktas mot Sverige.

3 Brottsförebyggande rådet 2023. Nationella trygghetsundersökningen 2023.

4 Folkhälsomyndigheten, 2023. Barn med funktionsnedsättning – livsvillkor, levnadsvanor och hälsa, Skolbarns hälsovanor 2021/22.

5 Diskrimineringsombudsmannen, 2023. Diskriminering som har samband med funktionsnedsättning i skolan. En kortanalys av anmälningar.

6 Skolverket 2023, Slutbetyg i grundskolan 2023.

7 Skolverket, 2023. Betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2023

8 Skolverket 2023. Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning 2022

9 Sveriges Lärare 2020:3: Var tredje elev slås ut i svensk skola

10 Statistiska Centralbyrån (SCB), 2023. Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF): Statistik om personer med funktionsnedsättning, tabeller 2022, Tabellblad UTB5.

11 Exempelvis Skolverket 2023: Skolverkets bedömning av läget i skolväsendet 2023, PIRLS 2021, PISA 2022 och ICCS 2022.

12 SOU 2021:11. Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven

13 Skolverket, 2023. Särskilt stöd i grundskolan – läsåret 2022/23

14 Ahmed, Hammarstedt & Karlsson, 2020, "Do schools discriminate against children with disabilities? A field experiment in Sweden", Education Economics, Volume 29, 2021 - Issue 1.

eleven har en funktionsnedsättning.¹⁵ Bristande tillgång till anpassade läromedel och hjälpmedel i skolan kan leda till att elever inte kan delta i undervisningen på lika villkor som sina klasskamrater. Sysselsättningsgraden bland vuxna med funktionsnedsättning är betydligt lägre jämfört med befolkningen i stort och var tredje person med funktionsnedsättning upplever diskriminering på arbetsmarknaden.¹⁶ Personer med funktionsnedsättning har alltså i flera avseenden ett väsentligt lägre inflytande över sin livssituation och sämre förutsättningar att själva forma sitt liv.

Utmaningarna riskerar att drabba SPSM:s målgrupper särskilt hårt

Ett polariserat och hårdare samhällsklimat kombinerat med ett ansträngt läge inom skolväsendet¹⁷ riskerar att drabba barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning särskilt negativt. Svårigheter för skolhuvudmän att rekrytera utbildad personal¹⁸ och hög personalomsättning leder till bristande kontinuitet, vilket kan drabba barn och elever i behov av stöd och långvariga relationer extra hårt. Bristen på behöriga förskollärare, lärare, speciallärare och specialpedagoger påverkar kvaliteten i undervisningen negativt och riskerar att ytterligare försämra likvärdigheten i skolväsendet och förutsättningarna att sätta in rätt stödinsatser i tid.

Insatser krävs för att öka måluppfyllelsen

Avsaknaden av statistik och tillgång till data om barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning begränsar kunskapen om deras behov. Det i sin tur försvårar möjligheterna att följa upp och utvärdera de insatser som sätts in för att ge alla en likvärdig och inkluderande utbildning av hög kvalitet.¹⁹

Men trots avsaknaden av viktig statistik och data så är det uppenbart att ytterligare insatser krävs för att öka målgruppernas måluppfyllelse. Det behövs bland annat mer kunskap kring undervisningsformer som främjar lärande, särskilda insatser och deras implementering, praktisk inkludering av personer och grupper med funktionsnedsättning, pedagogiska miljöer och hur lärare kan få stöd i det dagliga arbetet.²⁰ SPSM menar att kunskapen och kompetensen om olika funktionsnedsättnings pedagogiska konsekvenser behöver öka i hela skolsystemet och att rätt stödinsatser i högre utsträckning behöver sättas in i tid. Vidare behöver styrkedjan för skolutveckling utvecklas ytterligare och skolans likvärdighet stärkas.

Så kan alla barn, elever och vuxenstuderande få förutsättningar att lyckas.

Foto: Elliot Elliot

15 Diskrimineringsombudsmannen, 2023. Diskriminering som har samband med funktionsnedsättning i skolan. En kortanalys av anmälningar.

16 Statistiska centralbyrån, 2023. Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2022

17 Statistiska centralbyrån (SCB). "Lägsta kostnaden per elev på många år".

18 Skolverket 2023: Skolverkets bedömning av läget i skolväsendet 2023.

19 Uppföljning för utveckling – ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola (SOU 2023:95)

20 Vetenskapsrådet 2023, Forskningsöversikt 2023. Utbildningsvetenskap

Resultatredovisning

Måluppfyllelse

Från och med 1 januari 2023 har vi nya myndighetsmål som utgår från myndighetens uppdrag, situationen för våra målgrupper och vår strategiska inriktning. För att uppnå myndighetsmålen agerar vi som stödaktör, utvecklingsaktör, kunskapsaktör respektive rättighetsaktör. Perspektiven jämställdhet, hållbar utveckling (Agenda 2030), och den statliga värdegrunden är integrerade i målen.

Våra verksamhetsområden har omsatt myndighetsmålen till mål, indikatorer och aktiviteter i sina verksamhetsplaner. Verksamhetsområdenas måluppfyllelse följs upp tre gånger per år i tertialdialoger mellan generaldirektören och cheferna för verksamhetsområdena.

Myndighetsmålen visar vår långsiktiga ambition och är inte mål vi når under ett verksamhetsår. Detta avsnitt innehåller en sammanfattande analys och bedömning för vart och ett av myndighetsmålen. Detta baseras på utfallet och återrapporeringen av både indikatorer och aktiviteter. Fördjupade analyser samt den könsuppdelade statistiken finns i respektive avsnitt i årsredovisningen. Eftersom målen är nya för 2023 är bedömningen inte jämförbar. Men flera av indikatorerna gör att vi kan jämföra bakåt i tiden. Att vi genomför de aktiviteter vi beslutat gör att vi bidrar till uppfyllelsen av samtliga mål.

För indikatorer som rör specialskolans elever är målvärdena högt satta. Det grundas på ambitionerna i skollagen. Därför blir resultatet ibland ej tillfredsställande trots att vi har gjort framsteg.

● **God:** Vid en sammanvägd bedömning är resultatet gott i förhållande till målformuleringarna och de intervall för bedömning som definierats för indikatorer.

◆ **Tillfredsställande:** Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet inte väsentligt i förhållande till målformuleringarna.

■ **Ej tillfredsställande:** Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet väsentligt från den nivå som är önskvärd i förhållande till målformuleringarna.

□ **Grå:** Målvärde saknades för året.

1. Professionella i skolan har rätt stöd

Beslutsfattare, huvudmän och personal inom utbildning får vårt stöd i specialpedagogik för att göra utbildningen inkluderande utgående från vår instruktion.

Måluppfyllelse: Tillfredsställande

Indikator	2021	2022	2023
Målvärde i parentes			
Antal frågor till Fråga en rådgivare	4 359	4 060	◆ 3 374 (3 900)
Antal användare på sidan Frågor och svar på SPSM:s externa webb ²¹	173 742	138 403	■ 90 472 (180 000)
Antal användare av tjänsten Hitta läromedel ²²	223 052	178 716	● 225 829 (220 000)
Andel av de huvudmän som under året deltagit i kvalitetsdialog som genomfört samtliga delar	–	70 % ²³	◆ 73 % (90 %)
Antal anmälda deltagare i fortbildningsaktiviteter	12 753	14 467	● 15 524 (15 000)
Antal nya rådgivningsärenden	1 337	1 347	◆ 1 330 (1 500)
Andel respondenter som anger att de är nöjda med SPSM:s specialpedagogiska rådgivning	–	85 %	● 87 % (80 %)
Antal sålda egenutvecklade läromedel	18 420	20 478	■ 19 216 (25 000)

Vi genomförde kvalitetsdialoger tillsammans med Skolverket inom ramen för regeringsuppdraget Kvalitet och likvärdighet. Arbetet utfördes enligt plan och utfallet stämmer med förväntningarna, men målvärdet 90 procent var för högt satt. Sedan starten 2022 har 28 procent av samtliga skolhuvudmän erbjudits en kvalitetsdialog. Övriga regeringsuppdrag som vi utförde under året, exempelvis Fortbildning i specialpedagogik och Kunskapsmanställningar om elevhälsa och stöd, fortlöpte enligt plan vilket bidrar till måluppfyllelsen.

Antal användare av publicerade Frågor och svar på webben minskade avsevärt vilket beror på ett omfattande utvecklingsarbete på spsm.se. Syftet med utvecklingsarbetet var att höja kvaliteten, slå ihop flera frågor till färre svar och på så sätt göra det enklare för användaren att hitta. Det medförde att två tredjedelar av sidorna för tjänsten försvann vilket ledde till färre resultat i sökmotorer.

Antal besök till Hitta läromedel ökade och målvärdet överträffades. Marknadsföringskampanjer bidrog. Antal sålda egenutvecklade läromedel minskade jämfört med förra året, men har

21 Källa: Siteimprove (ny källa, ersätter tidigare Google Analytics). Jämförelsetal för 2021 och 2022 har räknats om.

22 Källa: Siteimprove (ny källa, ersätter tidigare Google Analytics). Jämförelsetal för 2021 och 2022 har räknats om.

23 Jämförelsetal för 2022 korrigerat i samband med kvalitetssäkring.

ökat över en treårsperiod. En förklaring kan vara att kommunerna har ett sämre ekonomiskt läge vilket i sin tur påverkar läromedelsinköp.

Antal frågor till Fråga en rådgivare och antal nya rådgivningsärenden har minskat över en treårsperiod. Det finns olika orsaker till minskningen och vi genomför åtgärder för att fler ska ta del av vårt stöd.

En Novus-undersökning visade att i princip alla intervjuade skolledare och skolhuvudmän

kände till SPSM och det stöd vi erbjuder. Undersökningen genomfördes inom ramen för regeringsuppdraget Riktade kommunikationsinsatser till huvudmän om stöd till barn och elever med NPF. Nöjdheten med vårt stöd är fortsatt på en hög nivå och antalet anmälda deltagare i nationella kompetensutvecklingsaktiviteter har ökat. Sammantaget motiverar detta att måluppfyllelsen är tillfredsställande.

2. Elever i våra skolor når kunskapsmålen

Specialskolan ger elever, flickor såväl som pojkar, förutsättningar att nå utbildningens mål. Miljön är trygg, stimulerande och tillgänglig.

Måluppfyllelse: Ej tillfredsställande

Indikator	2021	2022	2023
Målvärde i parentes			
Andelen elever som efter årskurs 10 är behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan	38 %	52 %	46 % (100 %)
Meritvärde avgångsklassen (årskurs 9–10)	169	177	149
Elevers upplevelse av trygghet F–4 samt anpassad grundskolas kursplaner			8,5
Elevers upplevelse av trygghet 5–10			8,0
Elevers upplevelse av trygghet i boendet F– 4 samt anpassad grundskolas kursplaner			9,0
Elevers upplevelse av trygghet i boendet 5–10			7,0
Andel elever (specialskolan) som upplever ett inflytande i sin utbildning F–4 samt anpassad grundskolas kursplaner			6,1
Andel elever (specialskolan) som upplever ett inflytande i sin utbildning 5–10			6,4

För redovisningen av enkätresultat beskrivs som medelvärdet för en enskild fråga eller ett indexerat medelvärde för frågeområden. Värdet 10 representerar det bästa resultatet och 0 det sämsta. F–4 samt 5–10 avser årskurser.

Elevgrupperna i specialskolan är små och därför varierar andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan i varje avgångsklass. Andelen elever i våra specialskolor som var behöriga minskade jämfört med 2022 men var högre än 2021. Behörigheten motsvarar det beräknade medelvärdet på 10 år, 46 procent. Andelen behöriga är för första gången högre i Hällsboskolorna än regionsskolorna. Att enskilda elever får stor påverkan på andelarna är givet. Resultaten varierar mellan åren. Men vi har identifierat framgångsfaktorer för att elever med grav språkstörning ska lyckas i skolan. Det handlar om lektionsstrukturen ”Lektion Hällsbo”²⁴ som används på Hällsboskolorna, om rektors ledarskap och en undervis-

ning med språket i centrum. Årets genomsnittliga meritvärde var lägre jämfört med de två senaste åren. Det resultatet är inte tillfredsställande. Årets lägre resultat kan delvis förklaras av den relativt stora andelen av eleverna i avgångsklassen som började i specialskolan först under högstadiet, 24 procent (7, 15). Vid en fördjupad analys ser vi att avgångsklassens meritvärden ökade under de sista fyra terminerna.

Våra nya enkäter till elever går att jämföra med Skolinspektionens enkät för grundskolan. Eftersom enkäterna är nya redovisar vi bara resultat för 2023.

Resultatet för frågor som rör trygghet i specialskolan är på ungefär samma nivå som för

grundskolan. Ett systematiskt trygghetsarbete bedrivs bland annat genom arbetsmodellen Rättighetsbaserad skola och trygghetsvandringar som gör eleverna delaktiga i arbetet. En stor del av eleverna i specialskolan svarade att de är trygga i skola, fritidshem och elevboende, vilket kan ses som ett gott resultat av det pågående arbetet.

När elever i specialskolan svarade på frågor om inflytande visade det sig att de oftare tycker att de får vara med och påverka arbetssätt på lektionerna än eleverna i grundskolan.

Specialskolans systematiska kvalitetsarbete har förbättrats under året. Resultatet bedöms vara ej tillfredsställande eftersom alla elever ska nå kunskapsmålen.

3. Individer får specifikt stöd för att stärka språk, kommunikation och utbildning

Barn, elever och vuxna med funktionsnedsättnings rätt till språk och utbildning stärks genom:

- tillgång till läromedel
- särskilda statsbidrag
- specialpedagogiskt stöd
- fjärrundervisning i svenskt teckenspråk
- utbildning i svenskt teckenspråk för barn till föräldrar som är döva eller har en hörselnedsättning (CODA)
- annan utbildning enligt vår instruktion.

Måluppfyllelse: Tillfredsställande

Indikator	2021	2022	2023
Målvärde i parentes			
Antal nya ärenden där beslut om specialpedagogisk utredning har tagits	30	42	193 (50)
Antal sålda anpassade läromedel enligt §17	1 190	1 187	1 217 (1 191)
Antal elever i svenskt teckenspråk för syskon och CODA	285	379	231

Antal nya ärenden där beslut om specialpedagogisk utredning togs ökade markant under 2023. Ökningen beror främst på förändrade arbetssätt och inte på att skolor söker stöd i högre utsträckning.

Antal sålda anpassade läromedel ökade något, men är ändå relativt konstant över tid. Det stämmer med att målgruppen punktskriftläsande elever är liten och inte förändras så mycket över tid.

Vi har genomfört regeringsuppdraget Anpassningar av nationella prov för elever med grav synnedsättning eller blindhet enligt plan. Det bidrar till måluppfyllelsen.

Antalet inskrivna Teckenspråk för syskon till barn som är döva eller har en hörselnedsättning och barn till föräldrar som är döva eller har en hörselnedsättning (CODA), var det lägsta på tre år. Vi antar att det sjunkande elevantalet har flera olika orsaker. Sammantaget gör detta att måluppfyllelsen bedöms vara tillfredsställande.

4. Vi har ett hållbart arbetsliv

Våra medarbetare har en hållbar arbetssituation. Vi utvecklar vår verksamhet för ett hållbart samhälle.

Måluppfyllelse: Tillfredsställande

Indikator	2021	2022	2023
Målvärde i parentes			
Sjukfrånvaro (Myndigheten)	5,8	6,1	5,9
Personalomsättning (Myndigheten)	11	16	13

Sjukfrånvaron var på en acceptabel nivå. Personalsättningen var lägre jämfört med föregående år.

Ett av målen i vår digitaliseringsstrategi är att öka vår kunskap om möjligheterna med digitalisering. Under 2023 fick medarbetare kompetensutveckling om olika sätt att samarbeta digitalt, till exempel om teknik som stödjer kreativa möten.

Under hösten genomförde vi en medarbetarundersökning²⁵ tillsammans med företagshälso-

vården. Resultatet var bättre än den senaste undersökningen 2021²⁶. De riskfaktorer där vi hade sämre resultat än referensgruppen var desamma som 2021 vilket föranlett insatser.

Vi nådde de uppsatta funktionshinderspolitiska målen såsom att motverka diskriminering och motverka brister i tillgänglighet. Sammantaget motiverar det att måluppfyllelsen bedöms som Tillfredsställande.

5. Vår verksamhet är effektiv och rättssäker

Målet bidrar till efterlevnad av den statliga värdegrundens sju principer.

Måluppfyllelse: God

Indikator	2021	2022	2023
Målvärde i parentes			
Antal användare spsm.se ²⁷	1 005 512	937 213	 884 235 (950 000)
Vi har högt betyg för tillgänglighet på spsm.se i verktyget Siteimprove	90 %	97 %	 96 % (90 %)

Antalet användare av spsm.se minskade 2023 men är jämförbar med nivåerna innan pandemin. Under 2023 vidareutvecklades webbplatsen för att den skulle bli tydligare och bättre hjälpa användaren att ta del av det stöd SPSM erbjuder. Det innebar att en hel del sidor rensades bort. Det i sin tur fick till följd att sökresultaten i sökmotorer blir färre. Vi bedömer att det, tillsammans med de ovanligt höga besökssiffrorna under pandemin, är förklaringen till att antalet användare minskat.

Vi analyserar och förbättrar fortlöpande tillgängligheten på webbplatsen spsm.se med hjälp av ett digitalt verktyg. Under 2023 bidrog åtgärderna till att tillgängligheten överträffar målvärdet.

Vi införde ett kontaktcenter för myndigheten. Målet med kontaktcentret är att förbättra servicen för dem som vill kontakta oss. Kontaktcentret ska bidra till likvärdig service oavsett ärende eller handläggare samt öka effektiviteten och

nyttjande av våra resurser. Kontaktcentret är nu första kontaktsteget för flera av SPSM:s tjänster och fler kommer implementeras under 2024.

Under ett och ett halvt år har vi genomfört ett större myndighetsövergripande utvecklingsarbete inom informationssäkerhet och dataskydd. Våra verksamheter har dessutom genomfört kontinuitetsplanering vilket förbättrat vår beredskap mot fredstida kris och krig.

Myndigheten har god intern styrning och kontroll och arbetar aktivt med ekonomistyrning. Trots ett utmanande omvärldsläge med ökande kostnader möter vi vår budget.

Vår ambition inom digitalisering är hög och vi har nyligen driftsatt ett customer relationship management - system (CRM) som förväntas leda till förbättrat stöd till professionella i skolan. Sammantaget är bedömningen därför att måluppfyllelsen är god.

²⁵ Medarbetarundersökningen genomfördes 2023-09-12 – 2023-10-04 och vände sig till medarbetare som arbetat mer än tre månader och arbetade 50 procent eller mer. Antalet som besvarade undersökningen var 985 av 1225 anställda (80 procent).

²⁶ Medarbetarundersökningen genomfördes 2021-09-22 – 2021-10-06 och vände sig till medarbetare som arbetat mer än tre månader och arbetade 50 procent eller mer. Antalet som besvarade undersökningen var 1043 av 1274 anställda (82 procent).

²⁷ Källa: Siteimprove (ny källa, ersätter tidigare Google Analytics). Jämförelsetal för 2021 och 2022 har räknats om.

Specialpedagogiskt stöd

Verksamhetsområde Specialpedagogiskt stöd har kvalitetsdialoger med huvudmän för förskolor och skolor. Verksamhetsområdet ansvarar också för kompetensutveckling, specialpedagogisk rådgivning, specialpedagogiska utredningar, främjande och information om tillgången till läromedel samt statsbidrag.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Vårt bidrag till Agenda 2030

Mål 3 Hälsa och välbefinnande

Mål 4 God utbildning för alla. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Delmål 4.2 Lika tillgång till förskola av god kvalitet

Delmål 4.5 Utrota diskriminering i utbildning

Delmål 4.6 Alla människor ska kunna läsa, skriva och räkna

Delmål 4.A Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer

Mål 5 Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

SPSM verkar för att alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning ska få tillgång till en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Utgångspunkten för vårt stöd är att våra målgrupper har rätt till en lärmiljö som ger bästa möjliga förutsättningar, oavsett funktionsnedsättning.

Vårt stöd kompletterar skolhuvudmännens egna förmågor att utveckla lärmiljön. Huvudmän och utbildningsanordnare ansvarar för att ge rätt resurser och stöd till det som krävs för en likvärdig utbildning. Vårt stöd ser olika ut beroende på mottagarens unika behov.

Specialpedagogiskt stöd

Kvalitetsdialoger genom samverkanskontor

Fortbildning och stödmaterial

Specialpedagogisk rådgivning

Specialpedagogisk utredning

Läromedel

Statsbidrag

Chefen för verksamhetsområdet har ordet

Ännu ett spännande år summeras! Det ger oss en bild av hur vi lyckats med vårt uppdrag och vad vi behöver utveckla i våra stödsatser för skolor, förskolor och vuxenutbildningar i landet. Under 2023 har vi satsat på att involvera användarna i vårt utvecklingsarbete.

Tillsammans med Skolverket

De kvalitetsdialoger som vi erbjuder skolhuvudmän tillsammans med Skolverket fortsätter att utvecklas och utgår nu från ett nationellt kvalitetssystem. Dialogernas syfte är att underlätta huvudmännens planering, analys, uppföljning och utveckling så att deras systematiska kvalitetsarbete stärks. Kvalitetsdialogerna hjälper oss också att få en tydligare bild av läget inom skola och utbildning, så att myndigheterna kan erbjuda stöd som utgår från huvudmännens behov. För stöd efterfrågas från ungefär hälften av huvudmännen.

Vi välkomnade också flera medarbetare från Skolverket till våra kontor på olika platser i landet.

Utveckling av vårt stöd

Vi erbjuder stöd till personal på alla nivåer i förskolan och skolan. Nyutbildade lärare har andra behov av stöd än erfarna och rektorers behov skiljer sig från skolhuvudmännens. Genom att involvera användarna och förstå deras behov när vi utvecklar vårt stöd, säkrar vi att vi ger rätt sorts stöd på varje nivå. Vi ser också behov av förebyggande insatser. Under 2022 och 2023 har vi bland annat satsat på stöd till förskolor, skolor och huvudmän som vill utveckla sitt elevhälsoarbete. Att elevhälsan samverkar med lärare och övrig personal är särskilt angeläget för barn och elever med funktionsnedsättning.

Under året har vi också satsat på att nå fler med våra webinarier. Vi kartlägger behovet av kompetensutveckling, kvalitetssäkrar och följer upp för att veta att vi är på rätt väg.

Foto: Elina Ellert.

Vårt viktiga arbete fortsätter

Vårt stöd kan göra skillnad för eleverna och därför är vårt arbete viktigare än någonsin. Många elever med funktionsnedsättning får inte det stöd de har rätt till i skolan och de löper stor risk att utsättas för diskriminering²⁸. Det är det som driver mig och alla andra medarbetare att arbeta med detta viktiga uppdrag. Vi kan inte själva lösa allt men tillsammans med andra myndigheter, andra aktörer och med skolhuvudmännen själva så bidrar vi till vårt samhällsviktiga uppdrag. Jag är stolt över det arbete vi gör och vi kommer att fortsätta utveckla vårt stöd för att göra ännu mer skillnad för barn, elever och vuxna med funktionsnedsättning.

Åsa Vikström-Nilsson

Verksamhetsområdeschef, Specialpedagogiskt stöd

28 Diskriminering som har samband med funktionsnedsättning i skolan- En kortanalys av anmälningar, Diskrimineringsombudsmannen 2023, (s.23)

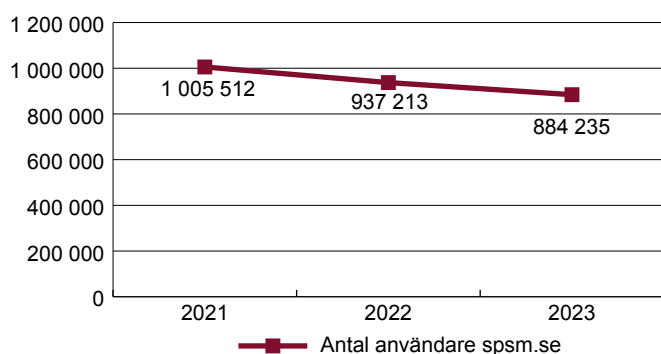
Råd och stöd via webb, sociala medier och telefon

Vi finns tillgängliga när professionen har tid. På vår webbplats finns information om vårt stöd och kontaktvägar till oss. Delar av vårt stöd kan användas direkt från webben medan andra delar kräver en anmälan eller ansökan.

Stöd på webbplatsen

Spsm.se är vår huvudsakliga kanal för kommunikation. Webbplatsen innehåller kompetensutvecklande material för skolans personal, söktjänster för läromedel och publicerade svar från tjänsten Fråga en rådgivare. Den innehåller även information om bidrag, funktionsnedsättningar, våra specialskolor och aktuell forskning om specialpedagogik.

Figur 1. Antal användare spsm.se

Källa: Siteimprove (ny källa, ersätter tidigare google analytics). Jämförelsetal för 2021 och 2022 har räknats om.

Målet var högt satt till 950 000 användare, vår sammanlagda bedömning är att resultatet är tillfredsställande och jämförbart med åren innan pandemin. Under 2023 vidareutvecklades webbplatsen för att den skulle bli tydligare och bättre hjälpa användaren att ta del av vårt stöd. Det innebar att en hel del sidor rensades bort. Det i sin tur fick till följd att sökresultaten i sökmotorer blev färre. Vi bedömer att det, tillsammans med de ovanligt höga besökssiffrorna under pandemin, är förklaringen till att antalet användare minskat.

SPSM var även detta år en av de 309 aktörer som klarade testet i företaget Funkas årliga inkluderingsbarometer utan anmärkning.²⁹ Sammanlagt granskades cirka 1 800 offentliga aktörer. Inkluderingsbarometern mäter webbsidors tillgänglighet. Vårt arbete med tillgänglighet på webben pågår fortlöpande. Vi analyserar och förbättrar webbplatsen med ett digitalt verktyg som signalerar avvikelser, brister i innehållet och webbplatsens funktionalitet.

Skolledare och skolhuvudmän känner till oss

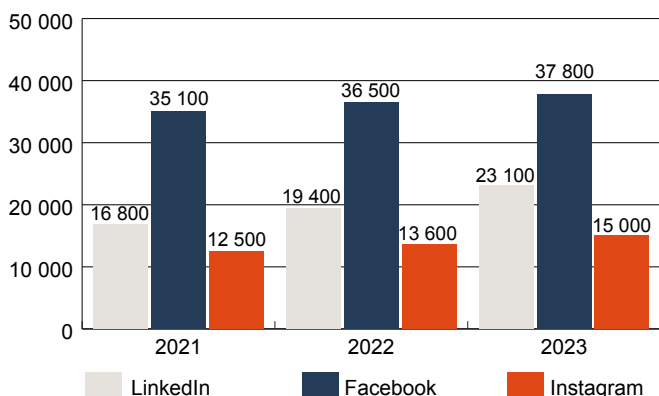
Under november intervjuade undersökningsföretaget Novus 100 skolledare och 103 skolhuvudmän om SPSM:s stöd för undervisning av elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. I stort sett samtliga kände till SPSM och att myndigheten erbjuder stöd. Två av tre skolhuvudmän såg behov av praktisk nära stöd. Ungefär varannan uppgav att skolorna behöver förbättra arbetssätten för att kunna erbjuda en tillgänglig utbildning. Skolhuvudmän och skolledare vill hålla sig uppdaterade om vilket stöd som finns att få och föredrog att få information om det via webb och nyhetsbrev.

SPSM i sociala medier

Vi använder sociala medier för att informera om våra tjänster och för att ge goda exempel på tillgängliga lärmiljöer och delaktighet i undervisningen.

²⁹ Barometern testar tillgängligheten på offentliga webbplatsers startsidor. Den visar om startsidan på en webbplats möter kraven i lagen om tillgänglighet för digital offentlig service, DOS-lagen.

Figur 2. Antal följare i sociala medier

Källa: Facebook, Instagram och LinkedIn. Antalet följare bör betraktas som ungefärligt.

Antalet följare i sociala medier fortsatte att öka under 2023. Den största ökningen var på LinkedIn. Av våra följare på Facebook och Instagram var en övervägande majoritet kvinnor.

Kunskap om specialpedagogik i Lika värde

Podden Lika värde tar upp specialpedagogiska frågor och dilemman med myndighetens experter. Hittills har 94 avsnitt publicerats varav 11 (17,17) under 2023. Målvärdet för 2023 var 50 000 nedladdningar. Utfallet blev ungefär 47 300 (43 000, 38 700) nedladdningar. Vi bedömer att det resultatet är tillfredsställande. Eftersom frågorna som tas upp i podden ofta är tidlösa skapar avsnitten en bank att hämta information ur oberoende av tid och rum.

Vodden Lika värde startade 2020 och är en podd i videoformat som handlar om våra speci-

alskolor. Vodden vänder sig till vårdnadshavare, skolpersonal och andra som stödjer barn som är döva eller har en hörselnedsättning. Det mest sedda avsnittet under 2023 handlar om bedömning i svenskt teckenspråk som andraspråk för personal.

Tidningen Lika värde vänder sig till skolledare, lärare och annan skolpersonal, skolpolitiker, tjänstemän och andra som är intresserade av frågor kring lärande för elever i behov av särskilt stöd. Tidningen kom ut med fyra nummer som handlade om fritidshemmens viktiga uppdrag, elevers övergångar under sin skoltid, anpassade skolformer respektive att främja närvaro. Tidningen sprids till bland annat förskolor och skolor. Den går också att ladda ner och beställa i myndighetens webbutik.

Lättare att komma i kontakt med SPSM

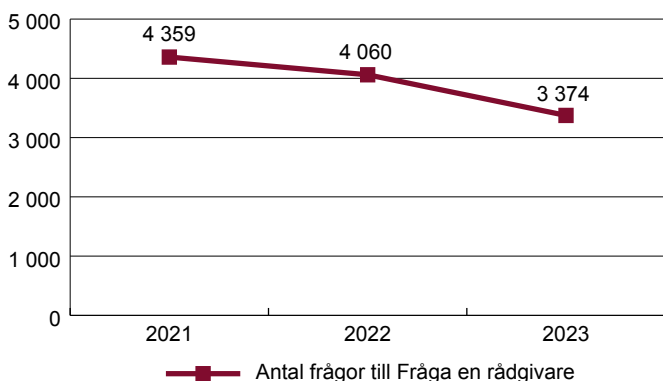
Vi startade ett kontaktcenter 2023. Där besvarar vi generella frågor direkt eller ser till att frågan besvaras av rätt person i myndigheten. Målet är att förbättra vår service och nyttjandet av våra resurser. Vi kan följa upp de frågor som kommer in och förbättra vår information och hjälp till självhjälp systematiskt.

Under 2023 fokuserade vi på införandet och att tillgängliggöra tjänster som hör ihop med fortbildning, statsbidrag, order och försäljning samt att söka till en specialskola. Under 2023 kom 3 790 frågor in till kontaktcentret. Uppemot hälften av frågorna (47 procent) fick svar direkt. En fjärdedel av dem som kontaktade oss i de aktuella tjänsterna valde att ringa, resten valde kontakt i skrift.

Fråga en rådgivare

För frågor och råd om specialpedagogik kan man kontakta tjänsten Fråga en rådgivare. Här svarar myndighetens rådgivare på de frågor som kommer in via telefon och webbformulär. Tjänsten vänder sig i första hand till personer som arbetar inom utbildning. Vi kvalitetssäkrar tjänstens svar bland annat med hjälp av våra informationsspecialister, som tar reda på relevant forskning och sakkunskap i de aktuella frågorna.

Figur 3. Antal frågor till Fråga en rådgivare

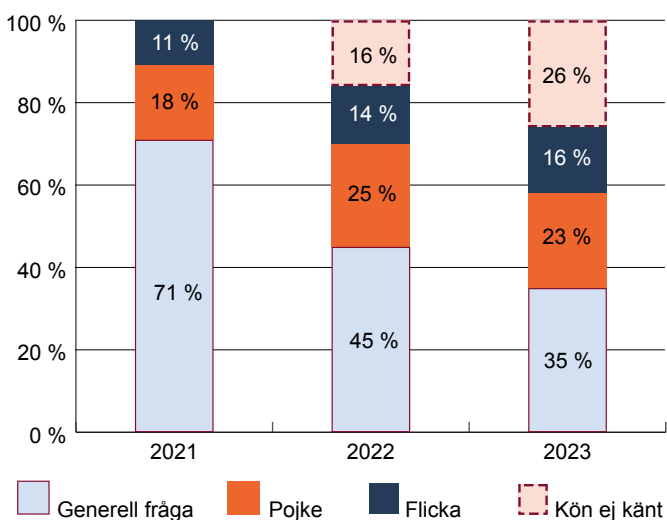

Källa: Servicedesk plus

Antalet frågor till tjänsten Fråga en rådgivare minskade under 2023 och låg under vårt målvärde på 3 900 frågor. Resultatet bedöms ändå tillfredställande. En förklaring till det minskade antalet frågor är att vårt nya kontaktcenter hanterade en del av de frågor som tidigare år hanterades av tjänsten Fråga en rådgivare.

De flesta frågor som kom in till tjänsten handlade om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF. Frågor om NPF har länge varit den största kategorin och fler än var fjärde fråga gäller den kategorin. En annan vanlig kategori i tjänsten är frågor om läs- och skrivsvårigheter. En del frågor förekommer mer sällan och handlar om målgrupper inom kategorierna dövblindhet och förvärvad hjärnskada.

Figur 4. Andel frågor till Fråga en rådgivare, fördelade på kön

Källa: Servicedesk plus

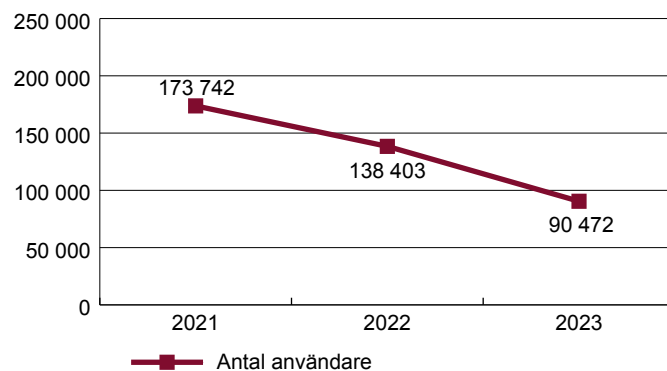
Under 2022 infördes kategorin Kön ej känt. När kön angavs i frågorna handlade de oftast om pojkar, men andelen frågor som rör flickor har ökat något under de senaste åren.

Specialpedagoger, vårdnadshavare och pedagoger använde Fråga en rådgivare mest. Vårdnadshavare sökte oftast stöd i frågor som rörde extra anpassning och särskilt stöd.

Frågor och svar

På vår webbplats har vi en informationssida med vanligt förekommande frågor. Här kan man söka bland tidigare besvarade frågor om specifika funktionsnedsättningar eller våra stöd och tjänster.

Figur 5. Antal användare på sidan Frågor och svar på SPSM:s externa webb

Källa: Siteimprove (ny källa, ersätter tidigare Google analytics). Jämförelsetal för 2021 och 2022 har räknats om.

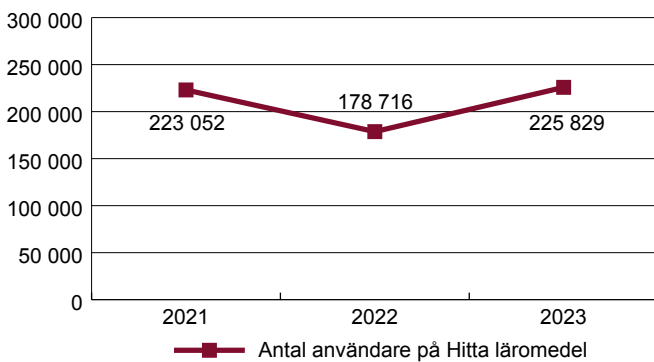
Antalet användare fortsatte att minska under 2023 och låg under målvärdet. Utfallet bedöms ej tillfredsställande. En av anledningarna till minskningen är att vi under året genomförde ett omfattande utvecklingsarbete av myndighetens webbplats. Vi gjorde en översyn av innehållet och slog samman flera frågeställningar till gemensamma svar inom respektive sakområden. Syftet var att göra det enklare för användarna att hitta svaren på sina frågor. Förändringen medförde att mer än två tredjedelar av sidorna för tjänsten försvann. Det i sin tur gjorde att sökresultaten i sökmotorer blev färre och det kan påverka antalet användare.

Samtliga frågor och svar uppdateras löpande av sakkunniga när det sker förändringar i läroplaner eller forskningsläget.

Hitta läromedel

Hitta läromedel är en söktjänst för pedagoger om läromedel för specialpedagogiska sammanhang. Våra rådgivare gör urvalet och beskriver läromedlen. I söktjänsten kan man läsa förlagets beskrivning av läromedlet och vår beskrivning om vad som gör läromedlet tillgängligt.

Figur 6. Antal användare av Hitta läromedel

Källa: Siteimprove (ny källa, ersätter tidigare google analytics). Jämförelsetal för 2021 och 2022 har räknats om.

Antalet användare av Hitta läromedel ökade jämfört med föregående år och målvärdet på 220 000 användare nåddes. Därför bedöms resultatet som gott. Våra kampanjer i sociala medier kan ha bidragit till att locka fler användare till tjänsten.

Inspirationssidorna i tjänsten presenterar exempel på läromedel, digitala verktyg och lärarlitteratur för olika ämnen, områden och skolformer. Det är välbesökta sidor och de inspirationsidor som har flest antal besök är sidorna om tecken som stöd, sång och musik och matematik i förskolan.

Kvalitetsdialoger

Tillsammans med Skolverket erbjuder vi landets alla skolhuvudmän kvalitetsdialoger. I dialogerna ger våra samverkanskoordinatorer stöd till huvudmän för att stärka deras systematiska kvalitetsarbete.

SPSM och Skolverket erbjuder skolhuvudmän återkommande kvalitetsdialoger

Kvalitetsdialogerna utgår ifrån det nationella kvalitetssystemet som samtliga skolmyndigheter tagit fram. Det nationella kvalitetssystemet ska fungera som ett stödjande ramverk för huvudmännens systematiska kvalitetsarbete. Kvalitetssystemet används för att identifiera vilka områden eller frågor som det ska fokuseras under en kvalitetsdialog.

Kvalitetsdialogerna ger Skolverket och SPSM en tydligare bild av läget inom skola och utbildning så att myndigheterna kan erbjuda stöd som utgår från huvudmännens behov.

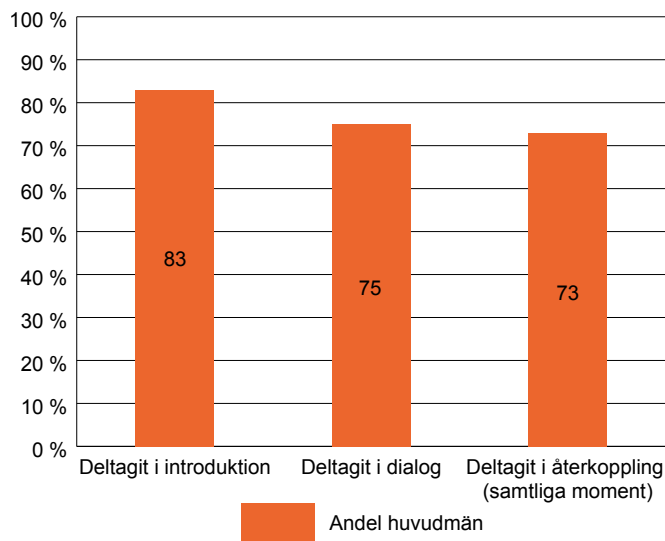
Under perioden september 2022 till januari 2024 har sammanlagt 796 huvudmän erbjudits kvalitetsdialog i omgång 1–6, vilket bedöms som ett gott resultat. Det motsvarar ungefär 28 procent av alla huvudmän i landet (2 823 huvudmän).

Urvalet av huvudmän speglar i stort fördelningen i landet vad gäller huvudmannatyp, elevantal och skolformer. Ungefär 90 procent av de huvudmän som erbjudits kvalitetsdialog är enskilda huvudmän, vilket väl motsvarar andelen enskilda huvudmän i Sverige. En majoritet av de inbjudna huvudmännen (60 procent) bedriver endast verksamhet i förskolan, även detta motsvarar fördelningen i landet i stort.

Tre av fyra huvudmän som erbjuds kvalitetsdialog har genomfört hela kvalitetsdialogen

Kvalitetsdialogen består av tre delar, Introduktion, Dialog och Återkoppling. Det är frivilligt för huvudmännen att delta i en kvalitetsdialog. Av de 796 huvudmän som bjudits in till kvalitetsdialog var det 659 som tackade ja till att delta i kvalitetsdialogen, det motsvarar 83 procent.

Figur 7. Andel huvudmän som deltagit i kvalitetsdialog

N= 796 Källa: Skolverkets rapport, Löpande uppföljning av kvalitetsdialoger med huvudmän, september 2022 till januari 2024 (omgång 1–6).

Det varierar bland huvudmännen hur många av dialogens delar som de deltog i. Vissa huvudmän har till exempel deltagit på introduktionen och sedan avslutat sitt deltagande, medan andra har deltagit på introduktion och dialog men inte varit med på den avslutande återkopplingen.

Tid- eller resursbrist är vanligaste skälet till att avstå

En stor majoritet av de huvudmän som blir erbjudna kvalitetsdialog deltar i dialogen, samtidigt är det ungefär 25 procent av de inbjudna huvudmännen som antingen tackar nej eller avslutar sitt deltagande innan kvalitetsdialogens alla tre delar är avklarade. Dessa är nästan uteslutande små enskilda huvudmän.

Den vanligaste anledningen till att avstå från kvalitetsdialoger är tids- och/eller resursbrist.

Utvecklingsbehov som framkommer i kvalitetsdialoger med skolhuvudmän

De genomförda dialogerna ger en samlad bild av utvecklingsbehov hos landets skolhuvudmän.³⁰ Det vanligaste behovet som framkom är att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet. I ca 80 procent av dialogerna har huvudmännen diskuterat behov som rör detta område. Det handlade till exempel om behov av att implementera struktur för det systematiska kvalitetsarbetet på samtliga nivåer i styrkedjan.

Näst vanligaste utvecklingsbehovet var tydlig roll- och ansvarsfördelning, som förekom i ca 60 procent av dialogerna. Det handlade bland annat om att tydliggöra roller inom det systematiska kvalitetsarbetet, exempelvis genom att säkerställa att roller och ansvar är väl beskrivna och förankrade.

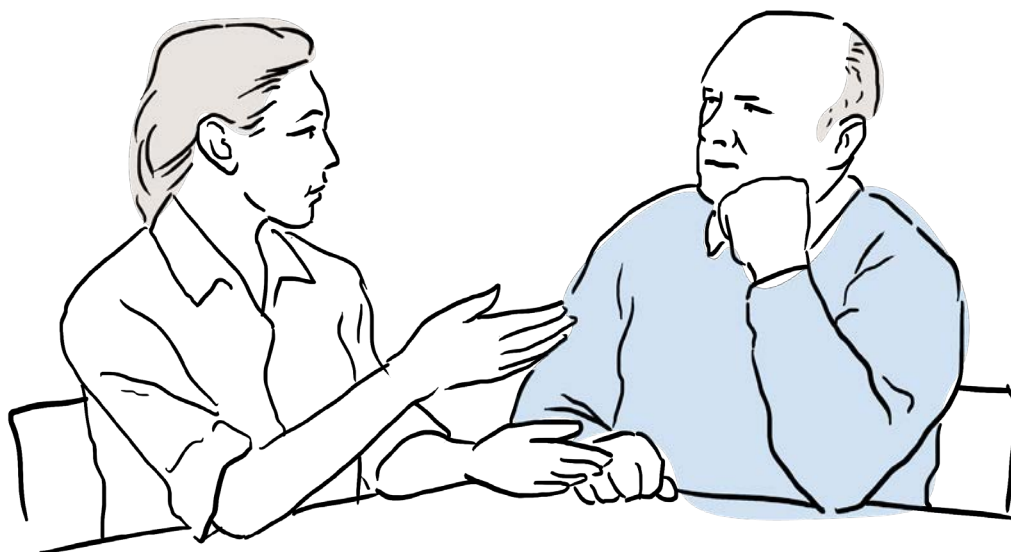
Ett annat vanligt förekommande utvecklingsbehov (40 procent) är kompensatoriska insatser. Det handlade till exempel om behov att utveckla rutiner för det kompensatoriska uppdraget och resursfördelning utifrån identifierade behov.

I nästan alla av kvalitetsdialogerna som ingår i uppföljningen har diskussioner förts om hur huvudmannen planerar sitt fortsatta utvecklingsarbete efter dialogen.

Huvudmän har uttryckt önskemål om fortsatt stöd

I ungefär hälften av de kvalitetsdialoger som följts upp har huvudmännen uttryckt önskemål om stöd från Skolverket eller SPSM. Flera huvudmän efterfrågar konkret stödmaterial och verktyg för att utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete. Det kan till exempel handla om stödmaterial och verktyg i form av mallar över vad som bör följas upp, checklistor och årshjul.

Det är också vanligt att huvudmän efterfrågar fortsatt kontakt med dialogutförare, exempelvis genom ett uppföljande möte en tid efter kvalitetsdialogen.

30 Sammanlagt ingår 165 huvudmän i uppföljningen. Ungefär 85 procent av huvudmännen som ingår är enskilda huvudmän och resterande 15 procent är kommunala huvudmän. Uppföljningen avser huvudmännens utvecklingsbehov under en avgränsad period (september 2023 till och med december 2023).

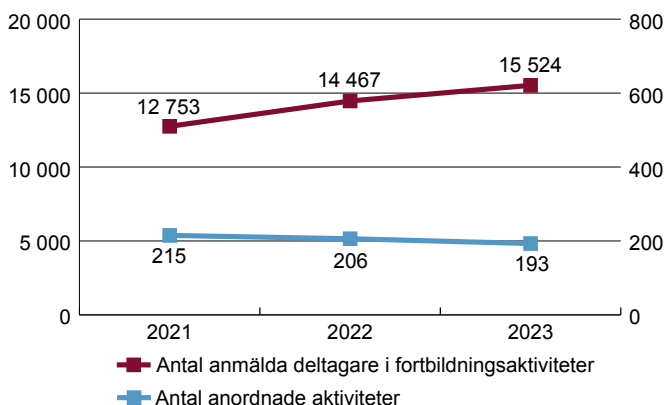
Fortbildning och stödmaterial

Vi erbjuder fortbildning för att öka skolväsendets kunskaper om hur man skapar tillgänglig undervisning för barn, elever och vuxna med funktionsnedsättning.

Webbinarier och nätbaserade kurser

Alla kan ta del av vårt utbud av fortbildning. Fortbildning sker främst i digital form och det går att delta på ett webinarium, en webinariserie eller en nätbaserad kurs. Man kan använda vårt stödmaterial på egen hand eller i grupp. Vi anordnar även konferenser och medverkar som sakkunniga i kompetensutveckling som arrangeras av andra.

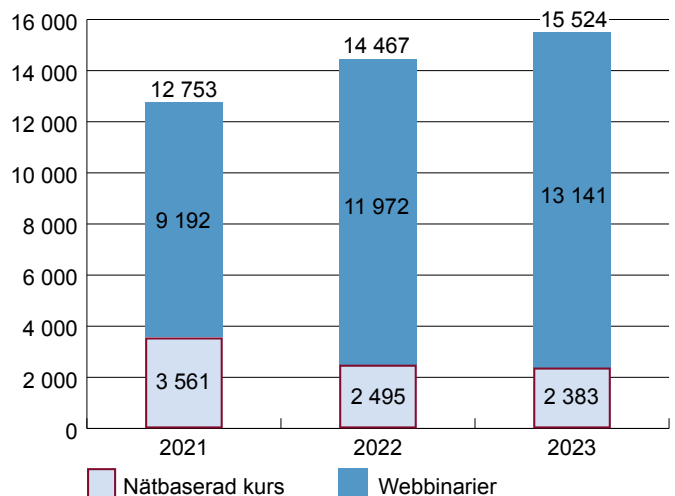
Figur 8. Antal anordnade aktiviteter samt antal anmälda deltagare

Källa: Aktivitetsdatabasen

Vi erbjöd färre aktiviteter 2023 men antalet deltagare ökade jämfört med 2022. Antalet deltagare låg över målvärdet på 15 000 och resultatet bedöms som gott.

Figur 9. Antal anmälda deltagare fördelat på typ av aktivitet

Källa: Aktivitetsdatabasen

Antalet anmälda deltagare i webinarier fortsatte att öka, medan antalet anmälda deltagare i nätbaserad kurs sjönk något. Under de senaste åren har vi satsat på webinarier eftersom de når fler och kräver mindre tid av deltagarna. Under 2023 erbjöd vi fler platser, vilket kan förklara ökningen av antalet deltagare. Under 2023 genomförde vi en digital konferens för professionella i anpassade skolformer, tillsammans med Skolverket. Under fyra dagar kunde man välja bland flera webinarier med olika inriktningar. Under hösten genomförde vi även två webinarier om läs- och skrivsvårigheter.

Av uppföljningen av våra webinarier framgår att 82 procent av de deltagare som svarat uppskattar webinariernas upplägg helt eller till stor del. Svarsfrekvensen är 35 procent.

Vi följer upp och utvärderar deltagares upplevelser av våra nätbaserade kurser. Under 2023 var svarsfrekvensen 52 (61, 62) procent av kursdeltagarna. På frågan om kursen kunde möta deltagarnas utmaningar och behov, svarade 86 (86, 86) procent att kursen helt eller till stor del kunde möta deras utmaningar och behov. 85 (85, 87) procent av deltagarna upplevde att kursen helt, eller till stor del bidrog till nya kunskaper. Deltagarna beskrev bland annat att kursen lärt dem mer om vikten av språk och kommunikation och att anpassa undervisningen utifrån olika barn och elevers perspektiv och behov.

Studiepaketet NPF

Vi har flera olika webbaserade stödmaterial och studiepaket som riktar sig till verksamma i skolan och förskolan.

Under våren 2023 lanserade vi ett nytt studiepaket om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF. Materialet fokuserar på autism och adhd och erbjuder ett praktiskt stöd till förskola, grundskola och fritidshem. Planeringsstöd, sammanfattningar för varje skolform och tips på tillvägagångssätt för enskilda och kollegiala studier ingår också i materialet. Studiepaketet är ett av våra mest populära material och hade 79 532 användare under året.

Vi arbetar proaktivt genom att erbjuda stöd för utveckling av elevhälsoarbetet

SPSM erbjuder stöd till förskolor, skolor och huvudmän som vill utveckla sitt elevhälsoarbete. För barn och elever med funktionsnedsättning är en tvärprofessionell samverkan mellan elevhälsan, lärare och övrig personal av särskilt stor betydelse. Rektor och huvudman ansvarar för att leda och organisera skolutveckling där elevhälsoarbetet har en central roll. Vårt stöd syftar till att utveckla ett mer förebyggande och hälsofrämjande arbetssätt för att möjliggöra tidiga insatser och åtgärder med hög kvalitet.

Under 2023 har SPSM erbjudit stöd för utveckling av elevhälsoarbete som innefattar statsbidrag, kompetensutveckling med en nätbaserad kurs och webinarier. Åtta huvudmän har beviljats statsbidrag för att genomföra

en en samordnad kompetensutveckling, där SPSM:s nätbaserade kurs: *Att höja skolans elevhälsokompetens- ett processarbete för likvärdig utbildning*, ingår.

Sammanlagt under läsåret 2022/2023 hade 105 skolor slutfört kursen med totalt 674 anmälda deltagare. För läsåret 2023/2024 startade 153 skolor kursen med 950 anmälda deltagare. SPSM erbjöd även webinarier om elevhälsoarbete under 2023 för information, fördjupning och erfarenhetsutbyte. Utvärderingarna visade en betydande nöjdhet med innehållet och att stödet bidrog till nya kunskaper och verksamhetsutveckling som kan kopplas till det systematiska kvalitetsarbetet. Svarsfrekvensen var 28 procent.

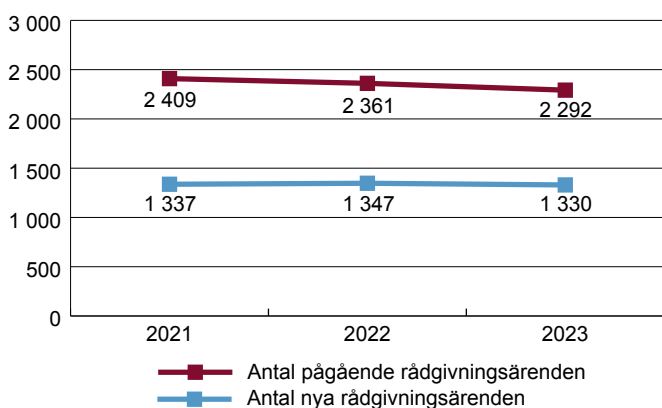
Specialpedagogisk rådgivning

Professionella inom förskola, skola och vuxenutbildning vänder sig till oss för stöd i specialpedagogik. Med vår rådgivning stärker vi huvudmännens egen förmåga att skapa förutsättningar för likvärdighet, tillgänglighet och delaktighet för barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättningar.

Skolhuvudmän över hela landet får råd

Specialpedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningar är centralt för det stöd vi ger skolhuvudmän och deras verksamheter. Vår rådgivning är oftast digital och huvudmän och deras verksamheter får ett professionellt stöd oavsett var i landet det behövs.

Figur 10. Antal pågående och antal nya specialpedagogiska rådgivningsärenden

Källa: W3D3

Under 2023 var både antalet nya och antalet pågående rådgivningsärenden ungefär lika många som året innan. Vi nådde inte upp till målvärdet på 1 500 nya rådgivningsärenden, men resultatet bedöms ändå tillfredställande. Vi hanterade de ärenden som kom in och rådgivarna svarar ofta på frågor redan vid den inledande samtalskontakten. Det gör att ärendet kan avslutas utan att leda till fortsatt rådgivning.

Våra rådgivningsinsatser handlar om att ge stöd kring pedagogiska konsekvenser av en funktionsnedsättning. Det kan vara stöd i att utveckla en anpassad lärmiljö eller stöd i metodik och arbetsätt, exempelvis om anpassningar och särskilt stöd. Under rådgivningen ställer vi frågor för att säkerställa att barn, elever eller studerande involveras.

Ärenden som rör en kombination av funktionsnedsättningar är mest förekommande

Ärenden kategoriseras, så långt det är möjligt, utifrån funktionsnedsättning.

Tabell 1. Den totala andelen frågeställningar i rådgivningsuppdragen kategoriserade utifrån funktionsnedsättningar³¹

	2021	2022	2023
Antal ärenden	2 275	2 181	2 292
Kategorier	Andel ärenden i procent	Andel ärenden i procent	Andel ärenden i procent
Dövblindhet, kombinerad syn- och hörselnedsättning	2	3	2
Döv eller nedsatt hörsel	3	2	3
Övergripande	11	11	5
Förvärvad hjärnskada	0	0	0
Kombination av funktionsnedsättningar	28	28	30
Specifika läs- och skrivsvårigheter	2	2	2
Specifika räkningsvårigheter	1	1	1
Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar	21	20	18
Rörelsenedsättning	2	2	2
Synnedsättning	13	16	19
Språkstörning	10	9	6
Intellektuella funktionsnedsättningar	4	3	3
Övriga funktionsnedsättningar	3	3	1
Ej möjlig att kategorisera			7
Selektiv mutism			1
Medicinska funktionsnedsättningar			0
Totalt	100	100	100

Källa: W3D3. Ärenden som inte kategoriserats har exkluderats ur beräkningen. Myndigheten har infört nya begrepp på kategorier under 2023, vilket förklarar tomma rader mellan åren 2021–2022.

De flesta rådgivningsärenden gäller en Kombination av funktionsnedsättningar. Andelen var aningen större än föregående år. Det är komplexa ärenden och fler än hälften handlar om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Andra vanliga kombinationer av funktionsnedsättningar handlar om synnedsättning och intellektuell funktionsnedsättning.

Störst andel ärenden som rör en enskild funktionsnedsättning handlar om synnedsättning. Den kategorin har också ökat något de senaste åren. Ärenden som rör synnedsättning handlar ofta om en enskild person och hanteras som en specialpedagogisk utredning av ett resurscenter. Den näst största enskilda kategorin är neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF. Ärenden som rör NPF är alltså vanliga både i enskilda och

i kombinationer av funktionsnedsättningar och utgör sammantaget den största mängden ärenden.

En granskning från Skolinspektionen visar att två av tre granskade skolor behöver utveckla sitt arbete för att säkerställa att undervisningen är pedagogiskt tillgänglig för elever med neuropsykiatriska svårigheter.³²

Många av de elever i grund- och gymnasieskolan som har en problematisk skolfrånvaro har även en NPF.³³ Stöd i rådgivningsärenden om NPF handlar bland annat om att förebygga frånvaro och främja närvaro i skolan.

Kategorin dövblindhet, kombinerad syn- och hörselnedsättning minskade jämfört med förra året. Ärenden som rör döv eller nedsatt hörsel har ökat något.

31 Inom några av dessa områden kan det finnas en diagnostiserad funktionsnedsättning, inom andra områden görs endast en bedömning av rådgivare tillsammans med skolhuvudmannen. Dessa bedömningar utgör kategoriseringen. Antalet uppdrag inom ett funktionsnedsättningsområde är inte det samma som antalet elever.

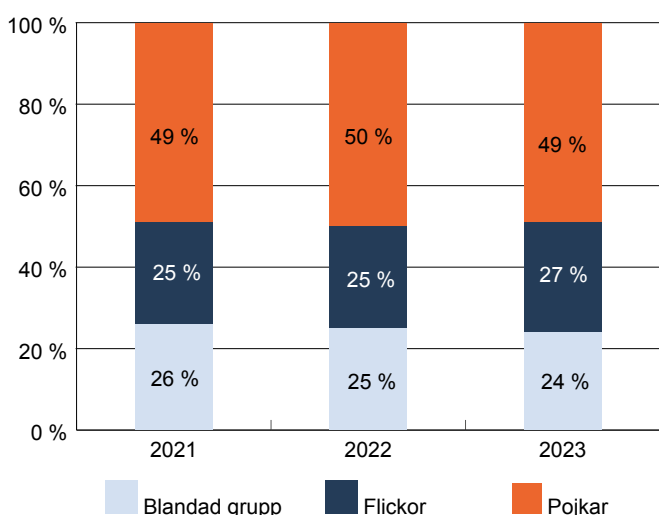
32 Skolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska svårigheter. Skolinspektionens rapport. 2022, sid 7.

33 Åhslund, I. (2021). How students with neuropsychiatric Disabilities understand their absenteeism, International Online Journal of Education and Teaching (IOJET). 8(4). s 2666, 2678.

Rådgivningsärenden som rör språkstörning har minskat de senaste två åren. Vi vet inte vad minskningen beror på men en bidragande orsak kan vara att både SPSM och Skolverket tillhandahåller information och utbildningsmaterial om hur skolan själv kan stödja elever med språkstörning.

Fler ärenden rör pojkar än flickor

Figur 11. Andel rådgivningsärenden, fördelade på kön

Källa: W3D3

Nästan hälften av alla ärenden under 2023 rörde pojkar. Pojkar har även tidigare år varit den största gruppen och fördelningen skiljer sig endast marginellt över åren.

Många av våra ärenden handlar om NPF. De största grupperna inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar är adhd och autism. Det är fler pojkar än flickor som får diagnosen adhd under barndomen.³⁴ Flickor med adhd har andra symptom än pojkar och upptäcks ofta senare. De har färre hyperaktiva eller impulsiva symptom, färre symptom totalt och anstränger sig mycket för att kompensera för sina svårigheter. Frekvensen av utagerande diagnoser är lägre hos flickor än hos pojkar med adhd. Ängest, depression och en lägre självkänsla är vanligare symptom för flickor med adhd.³⁵

När det gäller kategorierna dövblindhet, förvärvad hjärnskada och specifika räkningsvårigheter är antalet ärenden så få att det är svårt att dra några slutsatser utifrån könsfördelningen. Ärenden som rör flickor handlar oftast om en kombination av funktionsnedsättningar eller om synnedsättning. Ärenden som rör pojkar handlar oftast om en kombination av funktionsnedsättningar eller om NPF.

Uppföljning av rådgivningsärenden

Vi följer upp och utvärderar vår rådgivning kontinuerligt. Under 2023 skickade vi ut 724 enkäter till verksamheter som fått ta del av vårt stöd, varav 145 besvarades. Svarsfrekvensen låg på 20 (19) procent.

Av de som svarade var 87 (85) procent nöjda med stödet som helhet. En majoritet av verksamheterna, 77 (61) procent, svarade att de har ökat kunskapen om hur man utvecklar lärmiljön för ökad tillgänglighet och delaktighet. Verksamheterna beskriver främst att man har fått bättre kunskap om hur de ska göra anpassningar och om de behov som finns bakom.

Efter rådgivningen upplevde 49 (47) procent av verksamheterna en ganska eller mycket stor förändring för grupper av barn eller elever. Och 66 (67) procent upplevde en ganska stor eller mycket stor förändring för enskilda barn eller elever. I fritextsvaren uppgav verksamheterna främst att de utvecklat lärmiljön genom att göra anpassningar. Kollegialt lärande och bättre planering var andra förändringar som lyftes och som ledde till ökad trygghet. Respondenterna upplevde brist på både ekonomiska resurser och samarbeten med andra. De ville ha mer konkret, individanpassat och verksamhetsnära stöd anpassat efter verksamheternas behov.

34 Kopp. S., Adhd hos flickor, en sammanställning av kunskapsutvecklingen under åren 2000-2010 kap 2.

35 Kopp.S., Gillberg.C. Läkartidningen. 2022;119 s.3

Rådgivaren ger skolor kunskap och stöd

När förskolor, skolor och vuxenutbildning behöver specialpedagogiskt stöd kan de ansöka om stöd från oss i form av rådgivning. Rådgivningen bidrar till att verksamheten får stöd att utveckla pedagogiska strategier och kunskap för att utforma en tillgänglig undervisning.

”Vår roll handlar både om att vara kunskapsutvecklare och stödjare” menar Magnus Lennartsson som är rådgivare i Malmö.

Rådgivningen utgår alltid från behovet hos den som söker och stödet utformas tillsammans med verksamheten.

”Det är viktigt att det finns förutsättningar att ta emot stödet. Man måste vara beredd att lägga tid på utvecklingsarbete, samtidigt som det pågår ett vardagligt arbete i skolan” förklarar Magnus Lennartsson.

Uppdragens omfattning varierar från en enskild fråga som kan lösas i ett samtal till större uppdrag som kräver mer tid. Stödet kan ges till pedagoger och arbetslag, men även skolhuvudmän och skolledare kan behöva stöd för att skapa bra förutsättningar.

”Vi fokuserar på hur eleverna kan få förutsättningar att tillgodogöra sig undervisningen och nå så långt som möjligt i sin utbildning” berättar Magnus Lennartsson.

Rådgivare bidrar även med specialpedagogisk kunskap och erfarenhet i myndighetens övriga uppdrag, som i frågor om läromedel och statsbidrag, och i samverkan med lärosäten eller andra myndigheter.

Magnus Lennartsson

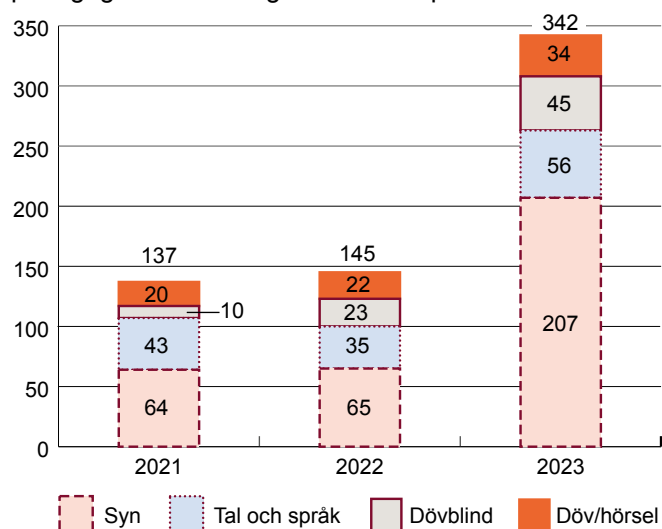
Resurscenter gör specialpedagogiska utredningar

När en skola behöver ett fördjupat stöd kring ett barn eller en elev kan våra olika resurscenter göra en specialpedagogisk utredning för barn och elever

- med dövblindhet
- med synnedsättning eller blindhet med eller utan ytterligare funktionsnedsättning
- som är döva eller har en hörselnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning
- med grav språkstörning.

I en specialpedagogisk utredning kartlägger vi lärmiljön, undervisningen och individuella faktorer hos barnet eller eleven i samverkan med rektor. Det är viktigt att barn och elever är delaktiga i den specialpedagogiska utredningen och får möjlighet att påverka sin lärmiljö. När den specialpedagogiska utredningen är genomförd får även barnet en egen rapport, ett elevbrev, med information som är anpassad till barnets ålder och utvecklingsnivå. I brevet beskriver vi vad som hände under den specialpedagogiska utredningen och de styrkor barnet eller eleven har samt råd kring vilket stöd de behöver i skolan. Vi informerar även lärare, skolpersonal och vårdnadshavare.

Figur 12. Antal pågående ärenden rörande specialpedagogiska utredningar fördelade på resurscenter

Källa: W3D3

Antal pågående ärenden ökade markant under 2023. Under året inkom 288 nya ärenden, vilket är nästan fyra gånger fler än året innan. I 193 (142, 30) ärenden har beslut om utredning hittills tagits, vilket bedöms som ett gott resultat. Ökningen beror inte på att skolhuvudmännen söker stöd i högre grad än tidigare. Den främsta anledningen till ökningen är förändrade arbets sätt, som resulterade i att fler ärenden än tidigare räknades som specialpedagogisk utredning.

Ärenden om synnedsättningar var fler än andra, trots att målgruppen är mindre än till exempel målgruppen med grav språkstörning. Det beror sannolikt på att kompetensen om synnedsättning är mer begränsad i förskolor och skolor.

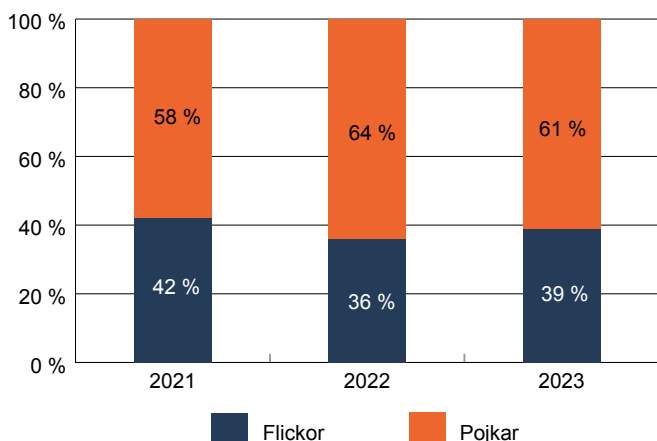
Språkstörning antas vara den vanligaste funktionsnedsättningen och har rapporterats hos 5–8 procent av normalbegåvade barn och elever i grundskolan.³⁶ Trots förekomsten av språkstörning kommer få ärenden in till SPSM. Det kan bero på att kunskapen om målgruppen har ökat hos skolhuvudmännen. De senaste åren har funktionsnedsättningen fått ökad uppmärksamhet och både SPSM och Skolverket har information och utbildningsmaterial om hur skolan kan stödja elever med språkstörning. Och allt fler får stöd inom våra specialskolor.

Majoriteten av våra utredningar gäller barn och elever i grundskolan.

36 Kunskapsläget kring förekomst och konsekvenser av språkstörning för normalbegåvade unga och vuxna i ett livsperspektiv. Socialstyrelsen 2021, (s. 8-9).

Specialpedagogisk utredning fördelat på kön

Figur 13. Pågående specialpedagogiska utredningar fördelat på kön

Källa: W3D3.

Precis som föregående år ser vi en större andel utredningsärenden som rör pojkar. Störst skillnad var det i specialpedagogiska utredningar som handlade om tal och språk, där majoriteten av alla ärenden rör pojkar. Det kan bero på att språkstörning hos flickor ofta uppmärksammas senare än hos pojkar och svårigheterna kan visa sig först i högstadiet eller gymnasium.³⁷

Uppföljning av utredningsärenden

Under året följde myndigheten upp genomförda utredningsärenden med berörd personal i skola eller förskola.

Under 2023 valdes 20 ärenden slumpmässigt ut för en telefonenkät varav 18 enkäter slutfördes vilket gav en svarsfrekvens på 90 procent. Av de svarande upplevde 89 procent att rekommendationerna bidragit till nytta för att utveckla den pedagogiska lärmiljön för barnet eller eleven. De tyckte att rekommendationerna var stödjande i det pedagogiska arbetet och bidrog till ökad förståelse för barnets eller elevens förutsättningar och konsekvenserna för lärmiljön. Förskolan eller skolan utvecklade sina metoder och pedagogiska strategier utifrån barnets eller elevens

förutsättningar. Majoriteten av de svarande (94 procent) menade att den specialpedagogiska utredningen och dess rekommendationer bidrog till insikter om hur barnet eller eleven lär sig.

Utbildning i punktskrift för barn och elever med svår synnedsättning eller blindhet

Punktskrift är ett taktilt läs- och skriftspråk som används av personer med svår synnedsättning och blindhet. Att kunna läsa punktskrift ökar möjligheterna till kommunikation och utbildning. Det är ungefär tio elever per årskurs som läser punktskrift.³⁸ Kunskapen om punktskrift och hur man undervisar i punktskrift är begränsad eftersom målgruppen är liten. Därför tillhandahåller vi utbildning för barn och elever med svår synnedsättning eller blindhet. Då får de använda sig av punktskrift och utveckla sin studieteknik tillsammans med andra elever.

Vi utbildar även lärare och annan skolpersonal för att de i sin tur ska kunna lära ut punktskrift till barn och elever med svår synnedsättning eller blindhet.

Foto: Elliot Elliot

37 Kunskapsläget kring förekomst och konsekvenser av språkstörning för normalbegåvade unga och vuxna i ett livsperspektiv. Socialstyrelsen 2021, (s. 8-9, 17).

38 Elever med punktskrift som läsesmedium: Allmänna råd till skolhuvudmän och rektorer. SPSM 2014, (sid. 11)

Läromedel

Vi främjar och informerar om tillgången till läromedel för målgruppen barn, elever och vuxna med funktionsnedsättning. Vi utvecklar, anpassar, framställer och distribuerar läromedel för att möta de behov som den kommersiella läromedelsmarknaden inte möter.

Främja tillgången till läromedel genom produktionsstöd

Vårt främjande arbete gäller både läromedelsrådgivning och ekonomiskt stöd. Läromedelsproducenterna ansöker om det ekonomiska stödet. Vi har kontakt med ett 60-tal läromedelsförlag, dels genom vårt främjande arbete och dels i arbetet med söktjänsten Hitta läromedel. I kontakten med förlagen beskriver vi våra målgrupper och berättar om deras behov. Vi lyfter även behovet av en universell utformning av läromedel eftersom det innebär att de blir tillgängliga för många. Som ett kompletterande stöd har vi sammanställt rekommendationer för att hantera, komma åt, förstå och använda innehållet.

Tabell 2. Läromedel utvecklade genom produktionsstöd

	2021	2022	2023
Totalt antal läromedel utvecklade genom produktionsstöd	68	72	72
Utbetalat produktionsstöd, tkr	19 826	14 023	7 726

Källa: W3D3

Läromedelsproducenterna söker bidrag till sin produktion utifrån de behov som vi beskriver, men också utifrån sina egna utvecklingsplaner. För att en ansökan om produktionsstöd ska beviljas behöver ett antal olika villkor uppfyllas. Under 2023 ledde 26 (29, 41) projekt med produktionsstöd till totalt 72 utvecklade och beställningsbara läromedel. Antalet projekt minskade men antalet beställningsbara läromedel ligger kvar på samma nivå som för 2022. Minskningen av antal projekt beror på att vi prioriterade på ett sätt som gjorde att antalet ansökningar minskade.

Även de bidrag vi hade att fördela minskade. Antalet ansökningar har minskat över tid, samtidigt som projekten ofta blivit mer omfattande och kostsamma. Producenterna har sedan tidigare mött många svårigheter när det gäller utvecklings- och förvaltningskostnader för digital läromedelsproduktion.³⁹ Dessutom har inflationen lett till att pappers- och tryckkostnader ökat. Risken är att de läromedelsproducenter som har en nischad produktion för elever med funktionsnedsättning, drabbas av de olika kostnadsökningarna.

Främja tillgången till läromedel genom att producera och anpassa själva

Vi utvecklar läromedel som inte kan tillgodoses på den kommersiella läromedelsmarknaden. För att ta ställning till vilka läromedel vi ska producera utgår vi från de önskemål vi får in från pedagoger. Därefter prioriterar vi efter de skolformer, ämnen och ämnesområden som har flest och störst behov. Många gånger kan vi utforma läromedlen så att de passar för fler än en målgrupp.

Vi utvecklar de läromedel som vi har förlagsrätt till. Det kan vara tryckt, digitalt eller laborativt material som eleven kan använda direkt eller ett klassrumsnära material till pedagoger. Läromedlen kan skilja sig åt i antal, komplexitet och omfång mellan olika år.

39 SOU 2021:70 Läromedelsutredningen sidan 376.

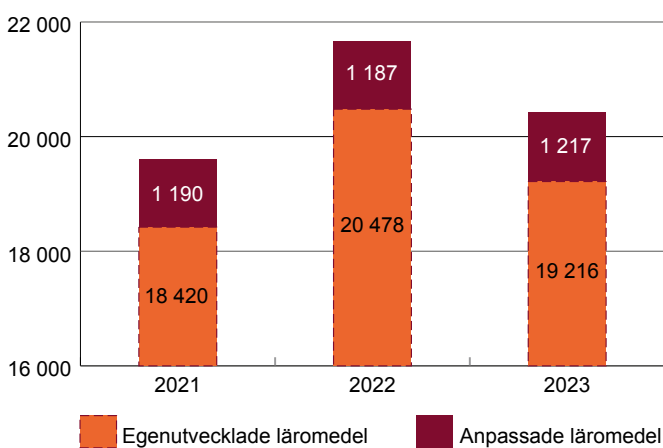
Tabell 3. Antal egenutvecklade läromedel

	2021	2022	2023
Antal egenutvecklade läromedel	17	32	31

Källa: UBW

Vissa av de läromedel som togs fram 2023 var nya, andra gällde revideringar av tidigare läromedel. Vi satsade främst på att utveckla läromedel till elever i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola.

Figur 14. Antal sålda läromedel

Källa: UBW

Försäljningen av egenutvecklade läromedel var lägre än föregående år men fler än 2021. En förklaring kan vara att kommunerna hade ett sämre ekonomiskt läge som påverkade läromedelsinköp. Resultatet är ej tillfredsställande.

Antalet sålda anpassade läromedel är relativt konstant och förväntningen är att den ska fortsätta på samma nivå med tanke på målgruppens storlek.

Läromedel för elever med hörselnedsättning

Vi bidrar till att elever med hörselnedsättning får tillgång till läromedel på svenskt teckenspråk. Under 2023 togs ett läromedel fram i ämnet slöjd. I produkten "Var kommer våra kläder ifrån?" finns filmer om materiallära och hållbarhet. Läromedlet hjälper elever att bli mer medvetna om textilier och hur man kan göra hållbara val.

SPSM play utökades 2023 med 18 (144,74) filmer. Tjänsten innehåller nu 487 (472, 328) teckenspråkiga filmer med valbar undertextning och tal.

Vi producerade ett pilotmaterial Handalfabet – vägen till läsning, som ska främja läsutveckling för elever som är döva och på sikt bidra till förbättrad läsförmåga för barn som är döva. Materialet ingår i ett skolforskningsprojekt tillsammans med Stockholms universitet.

Vi producerade även ett lärmaterial i ett Erasmusprojekt om förstärkt verklighet (AR, augmented reality) och geometri. Tillsammans med Örebro Universitet undersökte projektet hur elever upplevde AR i en lärsituation med fokus på användbarhet, tillgänglighet och motivation. Eleverna upplevde att tekniken var spännande och användbar när de lärde sig geometri genom 3D-effekter, teckenspråk och AR.

Tabell 4. Antal besök digitala teckenspråkiga produkter

	2021	2022	2023
Antal besök digitala teckenspråkiga produkter	50 680	48 862	56 003

Källa: Matomo

Vi bedömer att den ökade användningen 2023 beror på årets marknadsföring. Vi ser även att användare använder våra digitala produkter längre tid.

Besökarna använde främst SPSM play, våra digitala webbprodukter Teckenspråk online, 123ABC och Memory. Besökarna använder främst vårt material för språkutveckling.

Vi har en Facebooksida som heter SPSM svenskt teckenspråk där vi marknadsförde våra teckenspråkiga läromedel under året.

Läromedel för elever med synnedsättning

Vi har ett särskilt nationellt ansvar för att främja punktskrift. Vi anpassar även nationella prov, bedömningsstöd och kartläggningmaterial för elever som läser punktskrift.

De pedagogiskt anpassade läromedlen som SPSM producerar gör det möjligt för den punktskriftsläsande eleven att vara delaktig i undervisningen och att nå målen för sin utbildning. Pedagogisk anpassning av läromedel för elever med synnedsättning eller blindhet innebär att läromedels struktur, texter och bilder bearbetas för taktill läsning.

Läromedlen produceras i tryckt punktskrift eller i digitala format för läsning på punktskriftsskärm. Bilder och grafiskt material i läromedlen får bildbeskrivningar eller produceras som taktila svällpappersbilder.

Under 2023 anpassade vi 154 (167, 238) läromedel.

Under 2023 utvecklade vi ett webbaserat läromedel för punktskriftsläsare. Läromedlet utgår från elevernas sätt att läsa och skriva och fungerar med skärmläsningssystem och punktskriftsskärm. Läromedlet gör att den punktskriftsläsande eleven kan arbeta tillsammans med sina klasskamrater.

Vi deltog i ett utvecklingsarbete för tillgänglig digital matematik. Det är svårt att tillgänglighetsanpassa matematik. Det gäller alla målgrupper som är beroende av skärmläsningssystem och talsyntes. Projektet drivs av Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, och SPSM. Dessutom deltar nordiska myndigheter som har liknande uppdrag. Projektet går ut på att hitta lösningar för att skärmläsare och punktskriftsskärmar ska kunna återge matematiskt innehåll på de nordiska språken. Den första leveransen är för svensk talsyntes.

Läromedel för elever med andra funktionsnedsättningar

Anpassad grundskola med inriktning ämnesområden och det individuella programmet på anpassad gymnasieskola är de enda skolformerna där eleverna inte läser ämnen utan ämnesområden. Av de 31 läromedel vi utvecklade 2023 riktar sig 18 (15) huvudsakligen till elever i anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola.

Pictogram, Ritade tecken och Bliss

Vårt bildstöd består av bildbaser och tjänster som Pictogram, Ritade tecken och Bliss.

Bildbasen Pictogram ger material till ett visuellt språk som är utvecklat för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Varje pictogram står för ett ord eller ett begrepp. Ritade tecken innehåller bilder av tecken i svenskt teckenspråk.

Bliss är ett symbolspråk som används av elever som behöver alternativ och kompletterande kommunikation (AKK). Bliss kan användas genom vår webbtjänst Bliss online som är ett pedagogiskt verktyg för användning inom skola och utbildning.

Statsbidrag

Vi fördelar statsbidrag till individer och till utbildningsanordnare. Bidragen ska möjliggöra och underlätta studier för personer med funktionsnedsättning och i vissa fall för deras anhöriga. Vi fördelar bidrag inom ramen för de fem anslag som presenteras i tabellen nedan.

Tabell 5. Statsbidrag. Ansökt och förbrukat bidrag per anslag under de senaste tre åren

Anslag		2021		2022		2023	
		Antal	Belopp (tkr)	Antal	Belopp (tkr)	Antal	Belopp (tkr)
Bidrag till kostnader vid viss föräldrautbildning i teckenspråk/Statsbidrag till utbildning (15:1:5 ap 4.1) ⁴⁰	Ansökt	6	17 731	6	18 684	5	14 919
	Utfall	6	10 505	5	12 296	5	13 710
Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan/omvårdnadsinsatser (16:1:6 ap 1)	Ansökt	4	63 713	4	63 904	4	66 971
	Utfall	4	60 257	4	63 538	4	61 725
Särskilda insatser inom skolområdet (16:1:14 ap 1) Innefattar bidrag till utbildningsanordnare avseende regionala utbildningsinsatser, särskild undervisning på sjukhus, utvecklingsprojekt, mellanår för elever med grav synnedsättning och anpassade lärmiljöer som del av särskilt stöd. ⁴¹	Ansökt	402	402 424	1 204	1 168 297	642	684 010
	Utfall	248	163 176	225	202 909	240	218 841
Bidrag till vissa studier (16:1:16 ap 1) Innefattar bidrag till studerande inom folkbildningen och kommunal vuxenutbildning samt till elever inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.	Ansökt	369	23 325	402	25 509	369	24 187
	Utfall	345	7 842	384	10 011	287	10 746
Särskilt utbildningsstöd (17:14:4 ap 1) Innefattar bidrag till folkhögskolor, universitet och högskola samt bidrag till synskadades riksförbund för att underlätta studier för personer med funktionshinder.	Ansökt	143	223 796	146	233 744	146	202 146
	Utfall	143	193 130	146	202 150	146	202 146
Totalt ansökt		924	730 989	1 762	1 510 138	1 166	1 036 396
Totalt utfall		746	434 910	764	490 904	682	506 978

Under 2023 minskade antalet inkomna ansökningar samtidigt som utbetalat statsbidrag ökade något. Varje år kommer det in ansökningar om mer bidrag än vi kan betala ut. Inför 2022 kom ett nytt och efterfrågat bidrag kopplat till anpassade lärmiljöer (Särskilda insatser inom skolområdet) som gjorde att antalet ansökningar

var särskilt högt. Detta år minskade dessa ansökningar. Samtidigt har vi haft möjlighet att bevilja fler ansökningar och mer medel inom samma bidrag.

De flesta bidrag fördelas till samma grupper av utbildningsanordnare och huvudmän år efter år.

40 Ap 4.2 och ap. 5 administreras och handläggs av CSN.

41 Bidraget anpassade lärmiljöer som del av särskilt stöd är ett nytt bidrag och som fördelades för första gången under 202

Bidrag till kostnader vid viss föräldrautbildning i teckenspråk, Statsbidrag till utbildning

Vi beviljar bidrag till utbildningsanordnare som bedriver teckenspråksutbildning för vissa föräldrar. Centrala studiestödsnämnden, CSN, administrerar enskilda bidrag till de föräldrar som deltar. Teckenspråksutbildningen stärker föräldrars förutsättningarna att kommunicera med barn som använder teckenspråk.

Under 2023 bedrev 5 (5,6) anordnare teckenspråksutbildningen och 301 (326, 259) föräldrar deltog i utbildningen och läste sammanlagt 8 356 (8 221, 5 867) kurstimmar. De flesta föräldrar som deltog i teckenspråksutbildning under 2023 var kvinnor, 63 (62, 65) procent. I intervjuer med föräldrar som deltog i utbildningen framgår det att de uppskattade teckenspråksutbildningen. De oroade sig för att de maximala 240 timmarnas undervisning inte räcker för att utveckla språket i takt med barnets ålder. Det visar att det förslag vi skickade in till Regeringskansliet 2019 om tillägg i utbildningstimmar fortfarande är aktuellt och efterfrågat.⁴²

Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan för omvårdnadsinsatser

Vi beviljar statsbidrag och administrerar ersättning till insatser på de riksgymnasier för rörelsehindrade, som finns på fyra olika orter i Sverige. Statsbidraget och ersättningen finansierar omvårdnadsinsatser som habilitering och anpassat elevhemsboende. Det gör det möjligt för elever med svåra rörelsenedsättningar att studera på gymnasiet.

Samtliga fyra huvudmän för omvårdnadsinsatser fick bidrag för att tillhandahålla habilitering och elevhem. Vid början av 2023 gick 92 (106, 111) elever utbildningen och fick habilitering, vilket var färre än året innan. Av dessa elever bodde 41 (43, 43) på elevhem.

Det var en mindre andel kvinnor än män både inom utbildningen och habiliteringen, andelen

låg på 40 (37, 41) procent i början av läsåret 2023. Andelen kvinnor var också aningen mindre på elevhemmen, 44 (42, 53) procent. Vi vet inte varför fler män går utbildningen och tar del av omvårdnadsinsatserna. Men elevantalet är lågt och ett fåtal elever gör stor skillnad i procent.

Av verksamhetsuppföljningarna för läsåret 2022/2023 framgår att flera utvecklingsinsatser genomförts inom habiliteringen hos de olika huvudmännen. Alla huvudmän har ett sjunkande elevunderlag som ledde till att personalen minskade. På elevhemmen lyftes nya utbildningar och förbättrade samverkansformer som framgångsfaktorer, medan bemanning och samverkan med assistenter varit utmanande.

Särskilda insatser inom skolområdet

Anslaget finansierar särskild undervisning på sjukhus, regionala utbildningsinsatser och särskilt anordnad utbildning för ungdomar med svår synnedsättning (mellanåret). Anslaget finansierar också utvecklingsprojekt samt ett bidrag i form av anpassade lärmiljöer som del av särskilt stöd.

Särskild undervisning på sjukhus

Totalt 34 (35, 35) verksamheter beviljades bidrag för att bedriva särskild undervisning på sjukhus, varav en verksamhet inte hade några elever och därför återbetalade bidraget. Bidraget är inriktat på de tre vårdformerna somatisk vård, barn- och ungdomspsykiatrisk vård (BUP) och vård inom behandlingshem. Sammanlagt var det 7 000 (7 909, 7 009) elever som undervisades. Andelen flickor var ungefär lika som förra året, 58 (59, 56) procent. Flickor var överrepresenterade inom samtliga vårdformer, men framförallt inom sjukhusundervisningen på BUP och behandlingshem. Orsakerna bakom könsfördelningen är inte kartlagd och det går inte att dra några slutsatser angående könsfördelningen från verksamheternas redovisningar.

Regionala utbildningsinsatser

Under 2023 fick 15 (16, 21)⁴³ verksamheter, bidrag för att bedriva regionala utbildningsinsatser för totalt 775 (991, 1 123) elever. Antalet elever har minskat de senaste åren och vad det beror på är inte utrett. Pojkar var fortsatt överrepresenterade av dem som tog del av utbildningsinsatserna, även om skillnaden minskat något, 53 (57, 57) procent.

Mellanåret

Det var 1 (1, 1) verksamhet som bedrev särskilt anordnad utbildning för ungdomar med svår synnedsättning (mellanåret) vilket varit konstant de senaste åren. Antalet elever som tar del av insatsen har däremot minskat senaste åren och totalt 2 (4, 5) elever gick utbildningen.

Utvecklingsprojekt

Det var 124 (133, 191) utvecklingsprojekt som beviljades bidrag 2023. Precis som för åren 2021 och 2022 prioriterade vi bidrag till utvecklingsprojekt som riktade sig till målgruppen barn och elever med synnedsättning eller blindhet samt utvecklingsprojekt inom kommunal vuxenutbildning. Under 2023 beviljades 37 (50, 90) sådana projekt. Ett ytterligare prioriterat område för 2023 var huvudmän som behövde utveckla sin elevhälsa. Inom den inriktningen valdes 8 (7, 8) utvecklingsprojekt ut och beviljades bidrag tillsammans med stöd i projektgenomförande.

Eftersom utvecklingsprojekten redovisar året efter beviljat bidrag har vi inte uppgifter om könsfördelningen för dem som fick bidrag 2023. I redovisningen av de utvecklingsprojekt som beviljades bidrag 2022 kan vi se att majoriteten av alla utvecklingsprojekt fortfarande gäller pojkar, 54 (59, 55) procent, men att andelen minskade.

Anpassade lärmiljöer som del av särskilt stöd

Statsbidraget ska i första hand ges för att inrätta och i andra hand för att utveckla, befintliga lärmiljöer. Precis som tidigare beslutsomgång räckte

bidraget enbart till att bevilja insatser för att inrätta nya lärmiljöer.

Intresset för bidraget är fortsatt stort bland huvudmännen även om antalet ansökningar mer än halverades jämfört med 2022. Totalt 60 000 (40 000) tkr fördelades, efter ett tillskott i anslaget på ytterligare 20 000 tkr att fördela inom bidraget. Det blev totalt 66 (40) ansökande verksamheter som beviljades bidrag och kontaktstöd för att inrätta anpassade lärmiljöer. Årets insatser nådde 586 (672) elever varav de flesta var pojkar, 62 (56) procent.⁴⁴

Bidrag vid vissa studier

Bidrag till vissa studier stärker de ekonomiska förutsättningarna för deltagare med funktionsnedsättning och deras anhöriga i samband med kortare studier vid folkhögskola eller studieförbund. Bidraget fungerar även som studiefinansiering för studerande inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning.

Korta kurser vid folkhögskola eller studieförbund

Under 2023 var det 2 872 (2 635, 1 429) deltagare med funktionsnedsättning eller anhöriga till personer med funktionsnedsättning som tog emot bidrag för kortare studier. Majoriteten var kvinnor, 57 (56, 61) procent, i likhet med tidigare år.

Komvux som anpassad utbildning

Totalt fick 112 (124, 133) studerande inom komvux som anpassad utbildning bidrag för sina studier. Majoriteten var kvinnor, 67 (57, 56) procent.

43 Vi har valt att särredovisa mellanåret från regionala utbildningsinsatser från och med 2023, siffror för 2021 och 2022 har räknats om utifrån detta.

44 Under år 2023 har det varit två redovisningsomgångar. Angivna siffror är för insatser genomförda under kalenderåret 2023. Siffrorna inom parentes är för insatser som genomfördes första omgången med bidrag läsåret 2022/2023, men båda redovisade under år 2023.

Särskilt utbildningsstöd

Bidrag till särskilt utbildningsstöd finansierar olika stödinsatser och stödpersoner för kursdeltagare och studerande med funktionsnedsättningar på folkhögskolor, universitet och högskolor. Bidrag fördelas även för studiematerial som ger stöd till elever med synnedsättning inom studieförbund och folkhögskola.

Folkhögskolor

Under 2023 fick 134 (133, 126,) folkhögskolor bidrag för särskilt utbildningsstöd. Antalet kursdeltagare med funktionsnedsättning som fick stöd ökade till 13 322 (12 670, 10 991). Antalet genomförda deltagarveckor ökade jämfört med förra året.⁴⁵ Fördelningen visar att det var fler kvinnor, 56 (54, 53) procent, än män som fick hjälp av en stödperson.

Högskolor och universitet

Under 2023 tog 11 (12, 16) högskolor och universitet del av bidrag för särskilt utbildningsstöd. Och 2 345 (2 504, 2 823) studenter med rörelsehinder, neuropsykiatrisk eller psykisk funktionsnedsättning, fick stöd i sina studier. Antal studenter som fick stöd via bidraget minskade jämfört med 2022, vilket kan bero på att även antalet ansökande lärosäten minskade. Trots detta räckte bidraget inte och kostnadstäckningen⁴⁶ landade på 69 (74, 45) procent för samtliga lärosäten.

Det var övervägande kvinnor, 69 (70, 68) procent, som tog del av insatserna. Fördelningen är jämförbar med tidigare år och kan bero på att fler kvinnor än män studerar på universitet och högskolor.

Teknisk anpassning av studiematerial

Synskadades riksförbund beviljades bidrag för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda inom folkbildningen. Under 2023 anpassade de 4 409 (1 559, 1 717) studiematerial.

Återrapporteringskrav avseende anslag 14:4 inom utgiftsområde 17: Uppföljning av analyser och insatser för att utveckla folkhögskolornas lärmiljöer

Inom anslaget särskilt utbildningsstöd är det möjligt att fördela bidrag för analys och utveckling av folkhögskolornas lärmiljöer för deltagare med funktionsnedsättning. Sedan 2019 har folkhögskolor haft möjlighet att söka bidrag för kompetensutveckling för att utveckla lärmiljön.

Under 2023 fördelade vi 1 779 tkr (1 663, 1 249,) till 59 (59, 49) folkhögskolor. Fördelat bidrag ökade alltså medan antalet folkhögskolor som fick bidrag var detsamma som 2022.

Samtliga bidrag användes till kompetensutveckling av personal. Folkhögskolorna genomförde sammanlagt 90 (89, 68) kompetensutvecklingsinsatser med hjälp av utvecklingsbidraget.

Totalt tog 1 611 (1 488, 1 100) personer del av insatserna, varav några kan ha deltagit i flera insatser. Antalet insatser och personal som tog del av insatserna ökade jämfört med tidigare år.

Kompetensutvecklingsinsatserna handlade främst om att utveckla inkluderande lärmiljöer för deltagare med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och psykisk ohälsa.

I uppföljningen av de bidrag som fördelades 2023 uppskattade folkhögskolorna att 100 (99, 100) procent av de genomförda insatserna helt eller delvis lett till en utveckling av lärmiljön för deltagare med funktionsnedsättning.

45 Deltagarveckor är ett mått på kursomfattning som används inom folkhögskolan. Deltagarveckor räknas ut genom att multiplicera antalet deltagare på en kurs med antalet kursdagar och dividera detta med fem.

46 Andel beviljat bidrag av ett lärosätes totala bidragberättigade kostnader.

Samverkan som främjar våra målgrupper

Vi samverkar med olika aktörer för att barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning ska få en likvärdig utbildning.

Under 2023 samverkade SPSM med 225 (254, 230) myndigheter, lärosäten, regioner, andra utbildningsaktörer samt intresseorganisationer. Det totala antalet förfrågningar om samverkan minskade något samtidigt som antalet förfrågningar om samverkan med andra myndigheter ökade 79 (72, 52).

De flesta förfrågningar handlar om en begränsad insats som en föreläsning eller ett samråd. Andra förfrågningar kräver att vi noga bedömer hur relevant förfrågan är för vårt uppdrag innan vi avsätter resurser. Under 2023 ledde 87 (85, 88) procent av förfrågningarna till samverkan.

Vi samverkade främst med myndigheter och lärosäten men också med regioner, intresseorganisationer och kommuner.

Myndigheter

Vi samverkade bland annat med Skolverket, Barnombudsmannen och Skolinpektionen. Ungefär 30 procent av all vår myndighetssamverkan sker med Skolverket som vi samverkar mest med. Det handlar främst om vår expertmedverkan kring specialpedagogiska frågor, tillgänglighet och inkludering, digitalisering, elevhälsa och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Lärosäten

Under året samverkade vi främst med lärosäten om tillgänglighet, delaktighet och inkludering. Vi föreläste på lärarutbildningar och utbildningar för speciallärare och specialpedagoger. Vi deltog också i nätverk om nyanlända, regional utveckling och specialpedagogisk utveckling för anpassad skola.

Regioner

Vår samverkan med regioner handlar främst om att bidra med expertkunskap inom specialpedagogiska frågor.

Ungdomsnätverket

Vi möter barn- och ungdomsorganisationer i vårt ungdomsnätverk. Det är ett sätt att skapa dialog med representanter för de organisationer som har mycket kontakt med barn och ungdomar i våra målgrupper.

Nationella intresserådet

I vårt intresseråd är många intresseorganisationer representerade. I rådet redovisar och diskuterar vi strategiska och aktuella frågor för vår verksamhet. Intresseorganisationerna får samtidigt möjlighet att lyfta ideologiska och intressepolitiska frågeställningar.

Kostnader specialpedagogiskt stöd

Tabell 6. Kostnader specialpedagogiskt stöd, tkr

	2021	2022	2023
Specialpedagogiska insatser			
Specialpedagogisk rådgivning	177 577	162 516	165 616
Fortbildning och stödmaterial	100 789	100 599	77 705
Specialpedagogiska utredningar	31 544	44 388	68 462
Kvalitetsdialoger		26 342	42 009
Summa	309 910	333 845	353 792
Läromedel			
Egen utveckling och anpassning	75 699	70 361	77 265
Läromedelsinformation	7 494	8 184	8 791
Främjande och produktionsstödsarbete	10 490	8 959	6 396
Summa	93 683	87 504	92 452
Statsbidrag			
Viss föräldrautbildning i teckenspråk	1 871	1 551	1 596
Statligt stöd till särskild utbildning i gymnasieskolan/ Omvårdnadsinsatser	2 673	2 585	2 661
Särskilda insatser inom skolområdet	15 506	16 803	15 697
Bidrag till vissa studier	2 139	2 068	2 394
Särskilt utbildningsstöd	4 545	2 844	4 257
Summa	26 734	25 851	26 605
TOTALT	430 327	447 200	472 849

Analys av kostnadsutveckling

Verksamhetsområdets totala kostnader ökade i jämförelse med tidigare år. Samtliga verksamheter ökade sina kostnader, även om ökningen var mindre för statsbidrag. Kostnader för kvalitetsdialoger har ökat och beror på att insatsen i år avser kostnader för ett helår. Ökningen av kostnaderna kopplat till verksamheten för specialpedagogiska utredningar grundar sig i det ökade ärendeinflödet inom verksamheten. Kostnaderna för verksamheten fortbildning och stödmaterial har minskat i takt med att erbjudandet av webinarier ökat, då dessa inte är lika kostnadsdrivande som fysiska kurser och nätbaserade kurser med kursledare.

Kostnaderna för läromedelsverksamheten har ökat generellt inom alla områden de senaste åren, eftersom kostnaderna för att producera och förvalta tillgängliga läromedel årligen ökar. Minskningen av kostnader inom främjande och produktionsstödsarbete beror på att vi under 2023 prioriterade verksamhet inom egen utveckling och anpassning.

Inom statsbidragsverksamheten ökade kostnaden något. Fördelningen av kostnaderna mellan de olika anslagsposterna har förändrats något gentemot tidigare år och ligger nu i linje med fördelningen 2021. Kostnaderna varierar från år till år och påverkas främst av omfördelning av personal som arbetar med de olika statsbidragen. Enligt 3 kap. 1 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag ska myndigheter redovisa antal och styckkostnad för handläggning av ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden. Vi har valt att inte redovisa en styckkostnad per ärende då mängden ärenden inom de olika anslagen varierar stort, liksom hantering och bedömning av de olika bidragen inom respektive anslag. Vår bedömning är att styckkostnad i detta sammanhang på grund av de stora olikheterna inte skulle bidra till en rättvisande bild av verksamheten.

Specialskola

Våra elever och specialskolor

Vi erbjuder utbildning i specialskola, förskoleklass och fritidshem. Elever som tillhör någon av specialskolans målgrupper kan ansöka om att få sin utbildning hos oss. Lärmiljön i våra skolor är anpassad till elevernas behov och ger dem förutsättningar att utvecklas mot utbildningens mål.

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Vårt bidrag till Agenda 2030

Mål 4 God utbildning för alla. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Delmål 4 A Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer

Delmål 4.5 Utrota diskriminering i utbildning

Delmål 4.6 Alla människor ska kunna läsa, skriva och räkna

Delmål 4.7 Utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap

Mål 5 Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

Delmål 10.2 Främja social, ekonomisk och politisk inkludering

I specialskolan läser eleverna enligt specialskolans läroplan och kursplaner. De elever som behöver har möjlighet att läsa enligt anpassade grundskolans kursplaner. I vissa skolor är elevhälsoteamet förstärkt med exempelvis logoped och fysioterapeut. Vi erbjuder boende under veckorna till de elever som behöver det för att kunna gå i specialskolan. Varken utbildningen, elevens resor eller boende kostar något för elevens familj.

Utåtriktad utbildning i svenskt teckenspråk

Utöver att driva skolor så har vi också uppdraget att erbjuda utåtriktad utbildning genomförs som kursveckor på en viss plats, eller via fjärrundervisning för

- syskon till barn som är döva eller har en hörselnedsättning och barn till föräldrar som är döva eller har en hörselnedsättning (CODA, Children Of Deaf Adults)
- elever som är döva eller har en hörselnedsättning och som går i andra skolformer.

Regionala skolor

Östervångsskolan, Vänerskolan, Birgittaskolan, Manillaskolan och Kristinaskolan.

Elever som är döva eller har en hörselnedsättning.

Ekeskolan

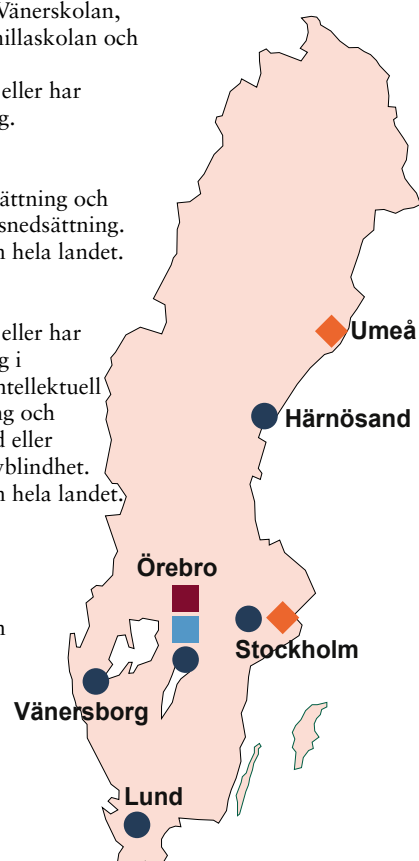
Elever med synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning. Tar emot elever från hela landet.

Åsbackaskolan

Elever som är döva eller har en hörselnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning och elever med medfödd eller tidigt förvärvat dövblindhet. Tar emot elever från hela landet.

Hällsboskolorna

Elever med grav språkstörning. Tar emot elever från hela landet.

Chefen för verksamhetsområdet har ordet

Som ny chef sedan början av februari 2024 har jag börjat sätta mig in i vårt arbete för att ge våra elever en kvalitativ och likvärdig utbildning. Specialskolan och vårt uppdrag är en del i att säkra våra målgruppers rätt till en god utbildning i en trygg miljö. Vi har verkligen världens bästa jobb vi som får ge våra elever förutsättningar att nå målen, hopp och framtidstro!

Våra elevers utveckling mot målen

Vårt viktigaste uppdrag är att våra elever når målen för sin utbildning. Vi utvecklar ständigt vår undervisning och elevernas lärmiljö. Vi har hög lärartäthet, en utökad elevhälsa, undervisning och lokaler anpassade för våra målgrupper. Våra avgångselever ökade sin måluppfyllelse under sin högstadietid. Vår undervisning gör skillnad! Men både elevernas meritvärden och gymnasiebehörighet sjönk jämfört med föregående års avgångselever. En anledning kan vara att en större andel av årets avgångselever hade studerat kortare tid i specialskolan.

Utveckling av undervisningen

Att kunna läsa och skriva är viktiga förutsättningar för lärande. Under 2023 påbörjade vi ett forskningsprojekt tillsammans med Stockholms universitet. Målet är att stärka läsinlärning för elever som är döva eller har en hörselnedsättning. Vi testar ett läromedel som är grundat på forskning. Hittills har projektet visat goda resultat.

Under hösten 2023 genomförde Skolinspektionen en planerad tillsyn av våra specialskolor. De undersökte skolornas arbete med extra anpassningar och särskilt stöd samt arbetet med läsa-skriva-räkna-garantin. Tillsynen gav oss intressanta och lärorika samtal. Flera av våra skolor fick beslut utan påpekanden. De utvecklingsområden Skolinspektionen har identifierat omhändertar vi skyndsamt.

Elevernas inflytande och trygghet

Från och med 2023 använder vi nya enkäter till elever. Det ger oss bättre underlag för att förstå hur vår verksamhet upplevs. Dessutom kan vi jämföra elevenkätens resultat med grundskolans.

Foto: Elliot Elliot

Våra elever kände sig trygga i skolan, men en del upplevde att de inte fick tillräckliga utmaningar. Yngre elever var generellt mer positiva till sin skola och utbildningen än äldre elever. De mönster och utvecklingsområden som kom fram i specialskolans resultat liknar dem i grundskolans skolenkät. Vi har alltså gemensamma utmaningar.

Vägen framåt

Vi fokuserar på undervisningen och särskilt på att utveckla de yngre elevernas läsförmåga. Dessutom fortsätter vi att utveckla vår verksamhet utifrån vårt systematiska kvalitetsarbete och Skolinspektionens tillsyn. Tillsammans kommer jag och medarbetarna inom verksamhetsområdet göra allt vi kan för att stödja våra elevers utveckling mot målen.

Niklas Anderberg

Verksamhetsområdeschef, Specialskola

Språk och kommunikation

Specialskolan kombinerar rätten till språk med rätten till en likvärdig utbildning för elever med funktionsnedsättning. Vårt uppdrag är att möta elevers behov av språk, kommunikation och utbildning när grundskolan och anpassade grundskolan inte räcker till.

Specialskolan ger förutsättningar

De elever som kommer till oss har inte alltid ett språk eller ett sätt att kommunicera som fungerar. Att komma som elev till specialskolan kan betyda att man för första gången får känna sig inkluderad i kommunikation, lärande och sociala sammanhang.

Tvåspråkig miljö för lärande

Våra fem regionala skolor och Åsbackaskolan har tvåspråkig undervisning i en teckenspråkig miljö. Undervisningen i våra tvåspråkiga skolor fokuserar på svenskt teckenspråk och svenska samt ämnens teoretiska, praktiska och estetiska innehåll. Vår personal behöver ha kompetens i svenskt teckenspråk, svenska och tvåspråkig undervisning.

Av personalen på våra tvåspråkiga skolor arbetar 389 nära eleverna. Av dem bedöms 37 procent ha svenskt teckenspråk som sitt förstaspråk och 63 procent ha det som andraspråk. Vi bedömer språknivån⁴⁷ för specialskolans personal med svenskt teckenspråk som andraspråk med hjälp av intervjustestet *Bedömning i svenskt teckenspråk som andraspråk för personal*. 159 personer av dem som bedömdes arbeta elevnära har gjort intervjustestet. Resultatet visar att 64 procent av pedagogisk personal och 72 procent av övrig personal som gjort intervjustestet nådde den lägsta rekommenderade språknivån i svenskt teckenspråk. Den andel av personalen på skolorna som har teckenspråk som förstaspråk deltog inte i testerna.

För att personalen ska nå de språknivåer vi fastställt för olika yrkeskategorier genomför vi

olika typer av kompetensutveckling. Våren 2023 avslutades fortsättningskursen (mellannivån) i svenskt teckenspråk på Stockholms universitet. Hösten 2023 påbörjades inte någon ny kurs. Utöver utbildningen på Stockholms universitet utbildas även vår personal på folkhögskolor och på arbetsplatsen av SPSM:s personal.

Tvåspråkighet och anpassad grundskolas kursplaner

Undervisningen på Åsbackaskolan är upplevelsebaserad. Skolan finns för elever som är döva eller har en hörselnedsättning i kombination med intellektuell funktionsnedsättning samt elever med medfödd eller tidig dövblindhet. Det gemensamma språket är svenskt teckenspråk. Språket kompletteras också med alternativ kompletterande kommunikation (AKK). AKK förstärker elevens förmåga till kommunikation med hjälp av tecken eller bilder.

Undervisningen läggs upp utifrån teman med ämnen och ämnesområden. Vi ger eleverna förutsättningar att lära och utvecklas för ett så självständigt liv som möjligt.

Språkstöttande och språkutvecklande lärmiljö

Språket står i centrum i undervisningen på våra tre Hällsboskolor. Under de tio år som eleverna går i Hällsboskolan får de ungefär 800 timmar mer undervisning i svenska jämfört med elever i grundskolan. En grav språkstörning innebär att någon har svårigheter att förstå och att göra sig förstådd med hjälp av språket. Det påverkar

47 Språknivå utifrån Gemensam Europeisk Referensram för Språk (GERS-skalan).

inlärning och socialt samspel. Därför arbetar vi språkutvecklande och språkstöttande i alla situationer på Hällsboskolorna.

Språkutvecklande arbete innebär att vi medvetet använder olika metoder för att undanröja de hinder i lärandet som hänger ihop med språkstörning.

Språkstöttande arbetssätt fokuserar på insatser, strategier och verktyg som är kompensatoriska. Det kan till exempel vara AKK eller olika former av bildstöd.

Synstödjande lärmiljö

Ekeskolan är en skola för elever med synnedsättning i kombination med andra funktionsnedsättningar. Här får eleverna undervisning som är synanpassad, bland annat med taktilt stöd. Eleverna får träna färdigheter som orientering, förflyttning och att läsa och skriva med punktskrift. På så sätt får de förutsättningar för kommunikation, samspel och lärande.

Utbildning i specialskolan

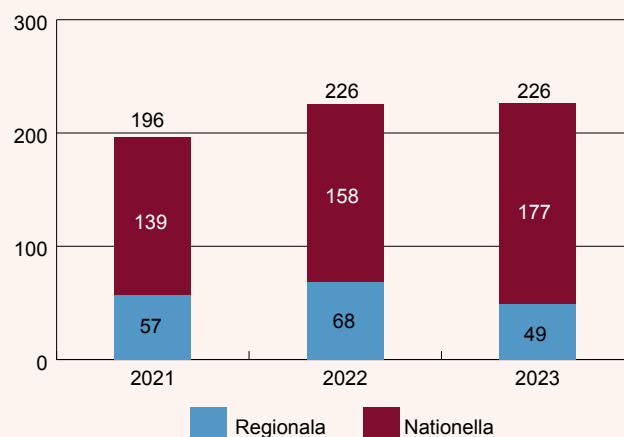
Elever kan ansöka om att få sin utbildning hos oss. En nämnd bedömer om eleven tillhör specialskolans målgrupp. Om nämnden beslutar att eleven tillhör målgruppen tas eleven emot i någon av våra specialskolor. De elever som tas emot i specialskolan är de som inte kan gå i grundskola eller i anpassad grundskola på grund av sin funktionsnedsättning.

Nämnden bedömer ansökningar till Specialskolan

Nämnden för mottagande i specialskolan och för Utbildning för rörelsehindrade ungdomar (Rh-anpassad utbildning)

Inom SPSM finns ett oberoende beslutsorgan: Nämnden för mottagande i specialskolan och för Utbildning för rörelsehindrade ungdomar (Rh-anpassad utbildning). Nämnden agerar utifrån vår instruktion och enligt 7 kap. 6§ p.1-3 Skollagen (2010:800) när de bedömer om eleven tillhör specialskolans målgrupp. De fattar beslut om eleven ska tas emot i någon av våra specialskolor. Besluten kan överklagas. Om eleven önskar fortsätta från förskoleklass till årskurs 1 i specialskolan behövs det en ny ansökan och ett nytt beslut. Det beror på att specialskolan årskurs 1–10 är en annan skolform. Från och med oktober 2023 fattar nämnden även beslut om upphävande av mottagandebeslut när en elev ska skrivas ut från förskoleklass eller någon av specialskolans övriga årskurser.

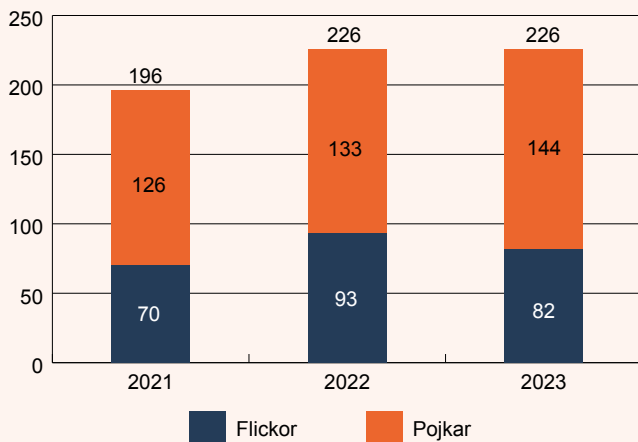
Figur 15. Antal ansökningar till specialskolan årskurs 1–10

Källa: W3D3. Antalet inkomna ansökningar helår 2023, utan hänsyn taget till när skolstart önskats. Ansökningar indelade i nationella och regionala skolor utifrån sannolik skolplacering.

Från den 1 oktober 2023 är det inte längre nämnden som placerar elever vid nationella specialskolor. Nu gör SPSM placeringen när nämnden har tagit sitt beslut. Under 2023 kom lika många ansökningar som föregående år. Antalet ansökningar som sannolikt leder till placering i nationella skolor ökade. Samtidigt har antalet ansökningar som sannolikt leder till placering i regionala skolor minskat de senaste åren.

Figur 16. Fördelning flickor och pojkar, ansökningar

Källa: W3D3

Under de senaste tre åren var antalet ansökningar för pojkar till årskurs 1–10 fler än för flickor. Andelen pojkar som ansökte 2023 ökade till 64 procent (59, 64). Av andelen ansökningar 2023 där ett mottagande sannolikt blir en skolplacering i Hällsboskolan gällde 66 (61, 73) procent pojkar. För övriga ansökningar under 2023 var skillnaden mellan pojkar och flickor mindre. Av dessa ansökningar var andelen pojkar 56 (54) procent.

Antagning till Rh-anpassad utbildning (anpassad utbildning för personer med svåra rörelsehinder)

Nämnden agerar också utifrån SPSM:s instruktion när de fattar beslut om antagning till Rh-anpassad utbildning vid vissa gymnasieskolor enligt 15 kap. 35 och 36§ Skollagen (2010:800) och hanterar andra frågor om rätt till sådan utbildning. Totalt kom det in 59 (29) ansökningar till Rh-anpassad utbildning 2023. Ökningen beror på att ansökningsdatumet flyttats från januari till november. Därför blev det två ansökningsomgångar 2023. Det var fler pojkar 63 procent (62, 69) än flickor 37 procent (38, 31) som ansökte. Antal fattade beslut av nämnden avseende Rh-anpassad utbildning under 2023 var 31 (29, 29). Av de 31 besluten var 9 avslag (5, 5). De flesta av avslagen beror på att eleven inte bedömts ha ett så svårt rörelsehinder och därför inte anses tillhöra målgruppen för Rh-anpassad utbildning. Ökningen av antalet avslag kan inte förklaras av flyttad ansökningsperiod. Nämnden fattade också beslut om elevhemsplats vid riksgymnasiet med Rh-anpassad utbildning. Totalt fattades 2 (3, 4) beslut, ingen ansökan avslogs.

Elevgruppens sammansättning

Fler elever i specialskolan har utländsk bakgrund och föräldrar med en lägre utbildningsnivå än elever i andra skolformer.

Tabell 7. Elevgruppens bakgrundsfaktorer i jämförelse med andra skolformer i procent

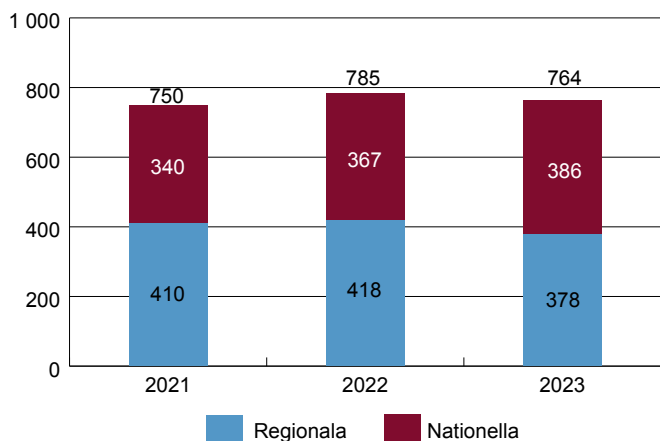
Läsåret 22/23	Specialskolan	Grundskolan inklusive same-skolan	Anpassad grundskola
Andel elever som är födda i Sverige med minst en förälder född i Sverige (elever med svensk bakgrund)	47	73	57
Andel elever med föräldrar med eftergymnasial utbildning	42	62	43

Källa: Skolverkets beskrivande statistik diarienummer 2022:2515, 2022: 2513, 2022:2514

Skolverket har presenterat studier som visar att det finns samband mellan elevers resultat och utvecklingen av språk och lärande. Sämre socioekonomiska förhållanden och att komma till Sverige senare verkar försvåra möjligheterna att lyckas i skolan.⁴⁸

Inskrivna elever i specialskolans årskurs 1–10

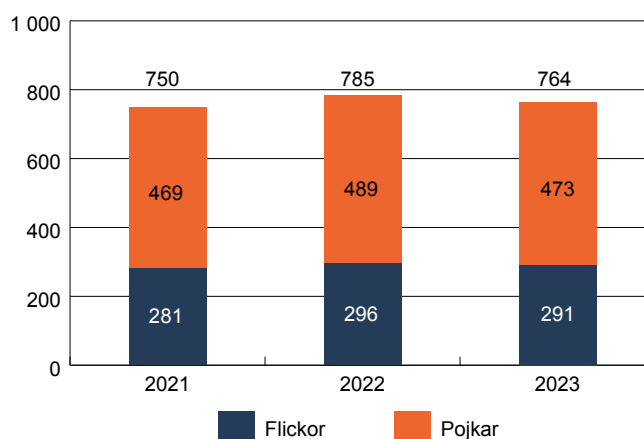
Figur 17. Antal elever i specialskolans årskurs 1-10

Källa: Inrapportering till SCB

Antalet elever i specialskolan minskade med 21 elever mellan 2022 och 2023. Elevantalet ökade på Hällsboskolorna, framförallt Hällsboskolan Kungsholmen. Minskningen i regionala skolor ledde ändå till att det totala antalet elever blev lägre än 2022. Det är första gången eleverna i våra nationella skolor är fler än i de regionala.

Figur 18. Fördelning antal flickor och pojkar, elever årskurs 1–10

Källa: Inrapportering till SCB

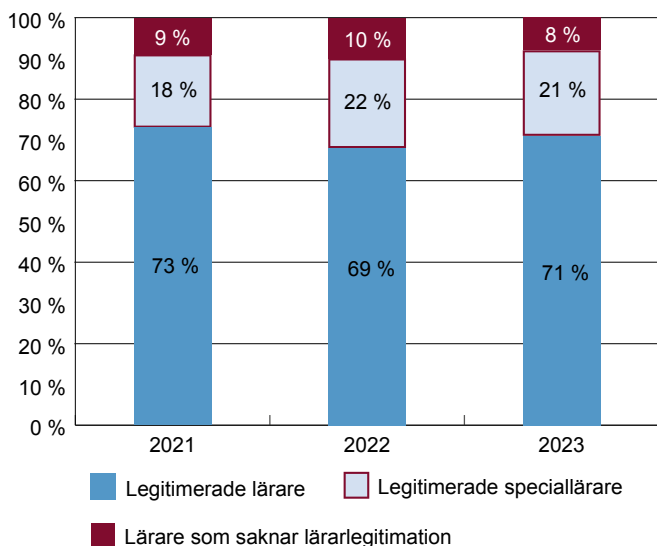
Antalet flickor och pojkar har varierat de tre senaste åren, medan fördelningen mellan flickor och pojkar i princip har varit oförändrad. Andelen flickor var cirka 38 procent och andelen pojkar cirka 62 procent under perioden.

48 En kombination av faktorer ökar risken för låga språkkunskaper, Skolverket 2020
Vidgad klyfta mellan elevers studieprestationer, Skolverket 2023

Lärares behörigheter

Tillsvidareanställda lärare

Figur 19. Fördelning tillsvidareanställda lärares behörigheter

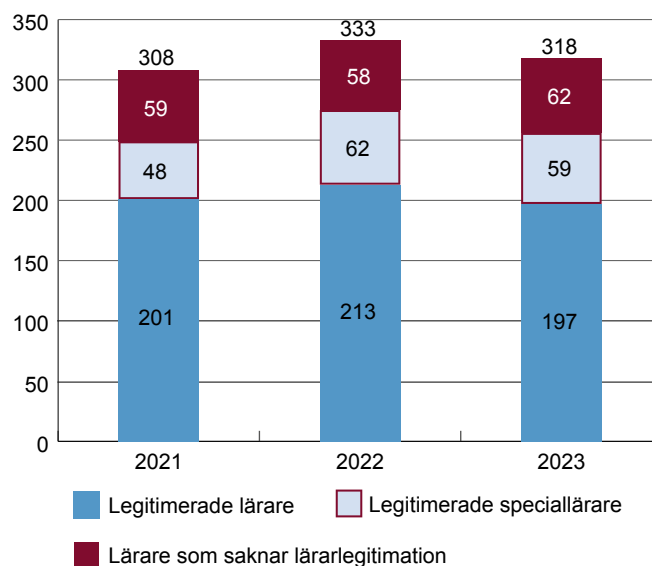
Källa: UBW och Skolverkets legitimationsdatabas

Den 31 december 2023 hade myndigheten 268 (264, 246) tillsvidareanställda lärare. Av dessa hade 191 (181, 178) lärarlegitimation och 57 (57, 45) var legitimerade speciallärare. Av de tillsvidareanställda lärarna saknade 20 (26, 23) legitimation. Andelen lärare utan legitimation har minskat något.

Undervisande lärare (oberoende av anställningsform)

Vårt mål är att våra elever ska få undervisning av behöriga lärare. Det är vår ambition att en hög andel av lärarna ska vara speciallärare. Det är viktigt både när vi rekryterar personal och när vi erbjuder kompetensutveckling. Under hösten 2023 studerade 12 (16, 14) av våra lärare till speciallärare.

Figur 20. Antalet undervisande lärare oavsett anställningsform

Källa: UBW och Skolverkets legitimationsdatabas

Under 2023 fick våra elever undervisning av 318 lärare. Av dessa var 256 (275, 249) legitimerade lärare, varav 59 var legitimerade speciallärare. De inklusive visstidsanställda, som saknade lärarlegitimation var därmed obehöriga. När vi räknar med visstidsanställda lärare blir det fler lärare till antalet som är obehöriga som undervisar våra elever. Det beror på att vi bland behöver anställa obehöriga lärare när behöriga lärare inte finns att tillgå.

Kunskapsutveckling

Varje elevs utveckling och framsteg är en del av specialskolans samlade resultat. Kunskapsresultaten beskrivs utifrån behörighet till gymnasiet och meritvärden. Statistiken påverkas av att det är så få elever i specialskolans klasser. Därför drar vi inte generella slutsatser av enskilda avgångsklassers resultat.

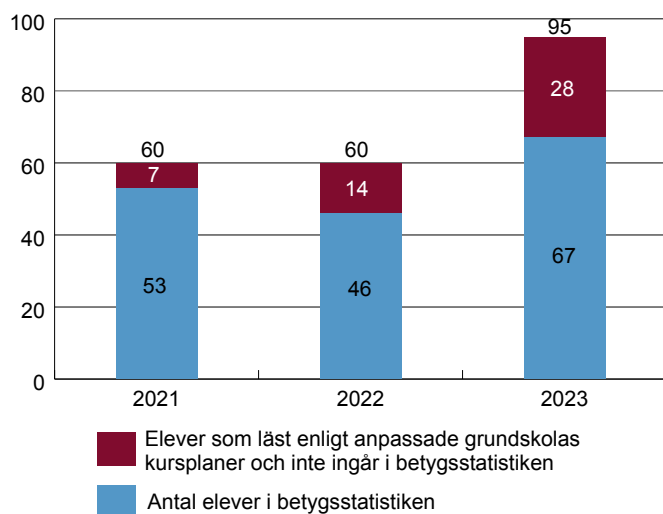
Fakta om gymnasiebehörighet

För behörighet till något av gymnasieskolans yrkesprogram eller högskoleförberedande program behövs som lägst betyget E i samtliga av huvudämnena matematik, svenska eller svenska som andraspråk och engelska. För behörighet till yrkesprogram krävs betyg i totalt åtta ämnen. För behörighet till högskoleförberedande program krävs som lägst betyg i tolv ämnen. Gymnasiet erbjuder också program för dem som saknar behörighet.

Avgångselever 2023

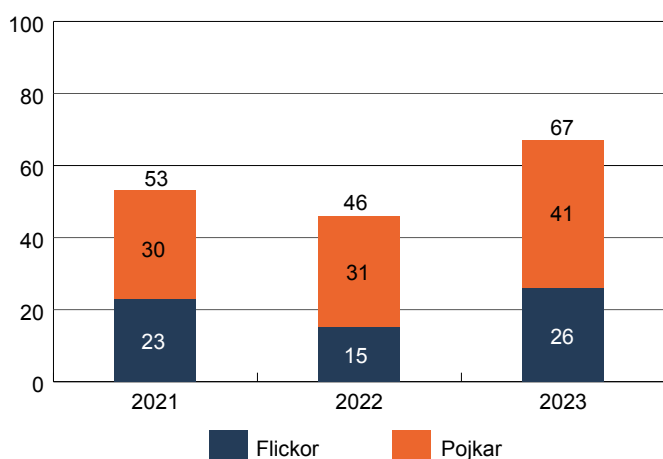
Elevers resultat som redovisas i betygsstatistiken för avgångseleverna gäller de 67 elever som läste enligt specialskolans kursplaner. Av avgångseleverna läste 28 elever enligt anpassad grundskolas kursplaner, det resultatet redovisas inte i betygsstatistiken.

Figur 21. Antal avgångselever totalt och i betygsstatistiken

Källa: Edlevo

Figur 22. Fördelning flickor och pojkar i betygsstatistiken

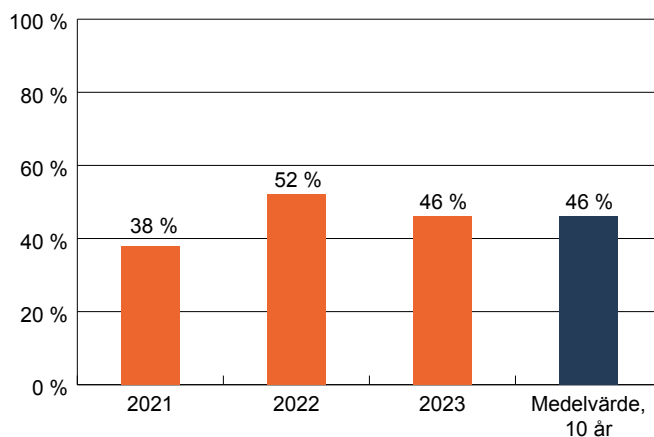

Källa: Edlevo

Andelen pojkar i betygsstatistiken, 61 procent (67, 57), är nästan identisk med andelen pojkar i specialskolan totalt. Andelen pojkar i betygsstatistiken minskade något jämfört med 2022.

Resultat avgångselever, totalt

Figur 23. Andelen behöriga till gymnasieskolan

Källa: Edlevo

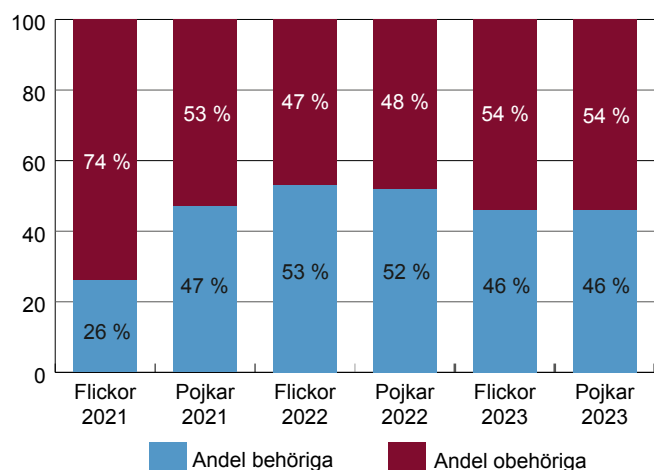
Målet för 2023 var att 100 procent av specialskolans avgångselever skulle vara behöriga till gymnasiet. Vår ambition är hög eftersom vi utgår från de nationella målen enligt skollagen. Med resultatet 46 procent nådde vi inte samma resultat som förra året. Andelen behöriga var dock fortfarande högre jämfört med år 2021 och i enlighet med det beräknade medelvärdet på 10 år. Specialskolan har ett lägre resultat än den kommunala grundskolan där behörigheten uppgick till 83,7 procent⁴⁹.

En del av förklaringen till specialskolans resultat finns i förutsättningarna för att antas till specialskolan. Eleverna ska inte klara av de krav som ställs i grundskola eller anpassad grundskola. Det innebär att måluppfyllelsen är låg när de kommer till oss. Resultatet påverkas också när elever kommer till specialskolan sent under sin skolgång. I år började 9 procent (0, 2) av avgångseleverna i årskurs 10. Av avgångseleverna började 24 procent (7, 15) i specialskolan i årskurs 8 eller senare och gick därför bara i högstadiet hos oss.

49 Skolverkets databas SIRI, "behörighet till gymnasieskolans nationella program"

Andelen avgångselever som var behöriga till gymnasieskolans nationella program⁵⁰ minskade 2023 för både Hällsboskolorna och regionskolorna. Samtliga elever som nådde gymnasiebehörighet var behöriga till både yrkesprogram och högskoleförberedande program. Ingen av eleverna uppnådde endast det lägre behörighetskravet för yrkesprogram. Detta mönster har upprepat sig under de elva år vi fört den statistiken. De senaste fyra åren har andelen elever som fått minst betyget E i ämnena engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk varit densamma som andelen elever som blivit behöriga till gymnasiet. Det betyder att de elever som nått betygsriterierna i dessa ämnen även nått betygsriterierna i det antal ämnen som krävs för att nå gymnasiebehörighet.

Figur 24. Andelen flickor respektive andelen pojkar som blev behöriga till gymnasieskolan

Källa: Edlevo.

Andelen behöriga flickor relateras till totalt antal flickor i slutbetygsstatistiken. Andelen behöriga pojkar relateras till totalt antal pojkar i slutbetygsstatistiken.

Liksom föregående år är resultatet mellan flickor och pojkar jämt. Det är en god måluppfyllelse sett till jämställdhet.

Förutom behörighet utifrån betyg, har meritvärdet⁵¹ betydelse för elevers fortsatta studier. Det kan avgöra vilken gymnasieutbildning eleverna kan komma in på. Det genomsnittliga meritvärdet för specialskolans avgångselever i betygsstatistiken 2023 var 149 (177, 169). Flickornas meritvärde, 152, var i år högre än pojkarnas, 147. Det är samma mönster som i grundskolan. Årets genomsnittliga meritvärde var lägre jämfört med de två senaste åren. Det resultatet är ej tillfredsställande. Det lägre resultatet i år förklaras delvis av den relativt stora andelen av eleverna i avgångsklassen som började i specialskolan under högstadiet, 24 procent (7, 15). Det genomsnittliga meritvärdet för elever i avgångsklassen som började innan högstadiet är nämligen 168.

Foto: Elliot Elliot.

50 Inom gymnasieskolan finns 18 nationella program: sex högskoleförberedande och 12 yrkesprogram.

51 Meritvärdet är en summering av de 16 bästa betygen (eller 17 bästa betygen om eleven läst moderna språk). Betyg sätts som A-F där A=20, B=17,5, C=15, D=12,5, E=10 och F=0

Resultat uppdelat på regionala skolor och Hällsboskolor

I följande två avsnitt delas avgångselevernas resultat upp mellan regionskolor och Hällsboskolor. Eftersom elevunderlaget är så litet och antalet år med statistik få, drar vi inte generella slutsatser av enskilda avgångsklassers resultat. Resultatet delas inte heller upp på flickor och pojkar när elevgrupperna är små.

Specialskolans resultat uppdelat på regionala skolor och Hällsboskolor

Regionala skolor: resultat för elever som är döva eller har hörselnedsättning

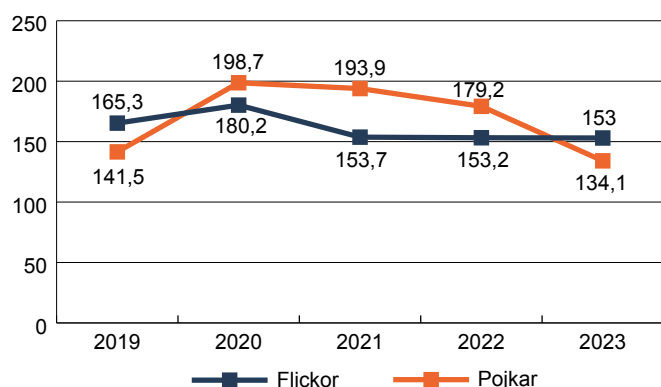
Tabell 8. Avgångselever vid regionskolorna med behörighet till gymnasieprogram

Regionskolorna	2021		2022		2023	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Avgångselever med behörighet	14	44	13	48	16	42
Avgångselever som saknar behörighet	18	56	14	52	22	58
Totalt antal avgångselever i betygsstatistik	32	100	27	100	38	100

Källa: Edlevo

Av regionskolornas avgångselever 2023 var 42 procent behöriga till gymnasiet. Det är en lägre andel jämfört med de två föregående åren, och även lägre än det beräknade medelvärde på 10 år, 48 procent. Andelen elever som fick minst E i samtliga av de tre behörighetsgrundande ämnena engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk minskade i samma utsträckning som behörigheten.

Figur 25. Genomsnittligt meritvärde avgångsklasserna i regionskolorna 2019–2023

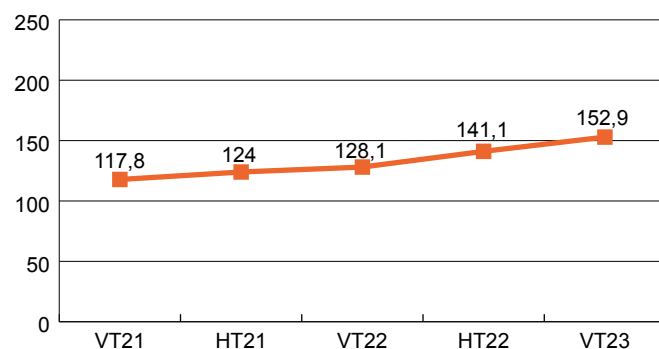
Källa: Edlevo

Resultat för samtliga avgångselever i regionskolornas över tid, oavsett tid i specialskolan. I underlaget ingår elever med betyg i ett eller flera ämnen.

Meritvärdet i regionskolorna var lägre 2023 jämfört med de två föregående åren. Sänkningen i meritvärdet var nästan obefintlig bland flickorna men tydlig bland pojkarna. Pojkarnas låga meritvärde kan delvis förklaras med att de tillhör de elever som började i specialskolan i åk 8 eller senare. Det genomsnittliga meritvärdet för pojkar 2023 som började i specialskolan innan högsta-diet var 152,3.

Meritvärdet ökar under elevens utbildning

Figur 26. Utveckling genomsnittligt meritvärde de fem senaste terminerna för avgångsklassen

Källa: Edlevo

I resultatet ingår endast resultat för elever som gått i specialskolan samtliga fem sista terminer innan avgång.

Avgångsklassens meritvärde ökade under de fyra sista terminerna. Det betyder att elevernas måluppfyllelse på gruppnivå ökade under den

sista tiden i utbildningen. Att redovisa meritvärdesutvecklingen uppdelat på flickor och pojkar är inte möjligt eftersom elevgrupperna är för små.

Hällsboskolorna: resultat för elever med grav språkstörning

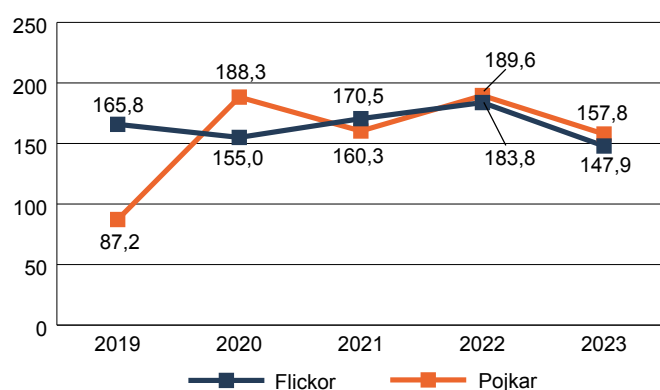
Tabell 9. Avgångselever vid Hällsboskolorna med behörighet till gymnasieprogram

Hällsboskolorna	2021		2022		2023	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Avgångselever med behörighet	6	29	11	58	15	52
Avgångselever som saknar behörighet	15	71	8	42	14	48
Totalt antal avgångselever i betygsstatistik	21	100	19	100	29	100

Källa: Edlevo

I Hällsboskolorna var 52 procent av eleverna i avgångsklasserna behöriga till gymnasiet. Andelen minskade något 2023 jämfört med 2022 men var fortfarande högre än 2021 och högre än det beräknade medelvärdet på 10 år, 33 procent. Andelen som fick minst E i samtliga av de tre behörighetsgrundande ämnena engelska, matematik och svenska eller svenska som andraspråk sjönk på motsvarande sätt som behörigheten.

Figur 27. Genomsnittligt meritvärde avgångsklasserna i Hällsboskolorna 2019–2023

Källa: Edlevo

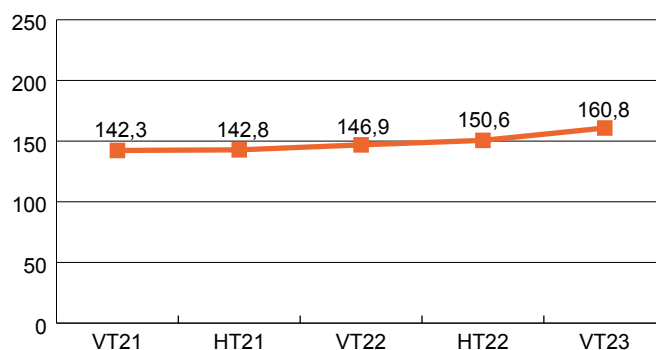
Resultat för samtliga elever i Hällsboskolornas avgångsklasser över tid, oavsett tid i specialskolan. I underlaget ingår elever med betyg i ett eller flera ämnen.⁵²

Under 2023 sänktes meritvärdet för både pojkar och flickor. Det var flickornas lägsta meritvärde de senaste fem åren. Det genomsnittliga meritvärdet för pojkar 2023 som började i specialsko-

lan innan högstadiet var 178,1. Flickorna är få på Hällsboskolorna och det medför att enskilda elevers resultat får stor påverkan på genomsnittet.

Meritvärdet ökar under elevens utbildning

Figur 28. Utveckling genomsnittligt meritvärde de fem senaste terminerna för avgångsklassen.

Källa: Edlevo

I resultatet ingår endast resultat för elever som gått i specialskolan samtliga fem sista terminer innan avgång.

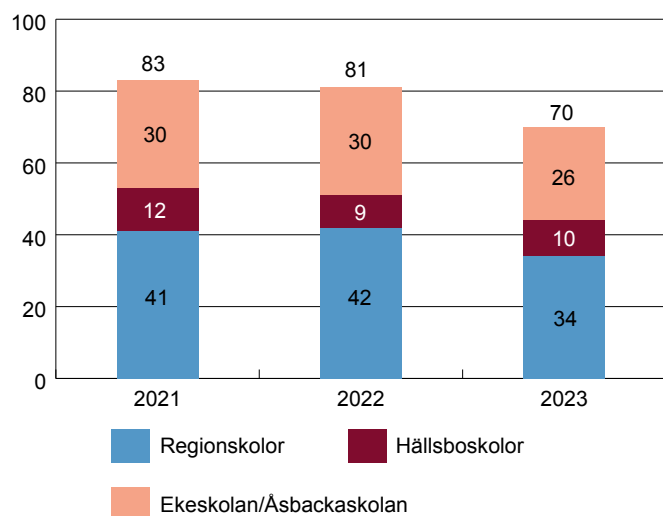
Avgångsklassens meritvärde steg under de fyra sista terminerna. Det betyder att elevernas måluppfyllelse på gruppnivå ökade under den sista tiden i utbildningen. Att redovisa meritvärdesutvecklingen uppdelat på flickor och pojkar är inte möjligt eftersom elevgrupperna är för små.

52 Värdet för 2018 är korrigerat med mer korrekt avrundning.

Anpassad grundskolas kursplaner inom specialskolan

Elever som läser enligt anpassad grundskolas kursplaner kan vara inkluderade i klasser med elever som läser enligt specialskolans kursplaner. De kan också få sin utbildning i grupper där alla elever läser enligt anpassad grundskolas kursplaner.

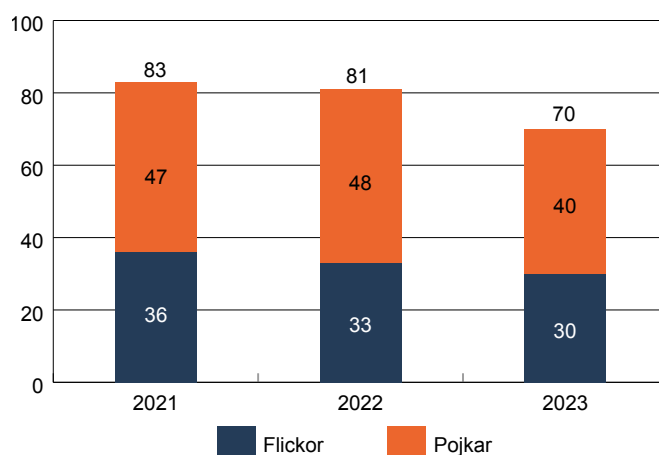
Figur 29. Antal elever som läser enligt anpassad grundskolas kursplaner

Källa: Inrapportering till SCB 2021–2022, Edlevo (Korrigerad Inrapportering till SCB) 2023

I alla specialskolor, utom i Hällsboskolan Mälardalshöjden, finns det elever som läser enligt den anpassade grundskolas kursplaner. Av Ekeskolans och Åsbackaskolans 32 elever läste 81 (86, 88) procent enligt anpassad grundskolas kursplaner, en något lägre andel jämfört med de två senaste åren.

Figur 30. Fördelning antal flickor och pojkar som läser enligt anpassad grundskolas kursplaner

Källa: Inrapportering till SCB 2021–2022, Edlevo (Korrigerad Inrapportering till SCB) 2023

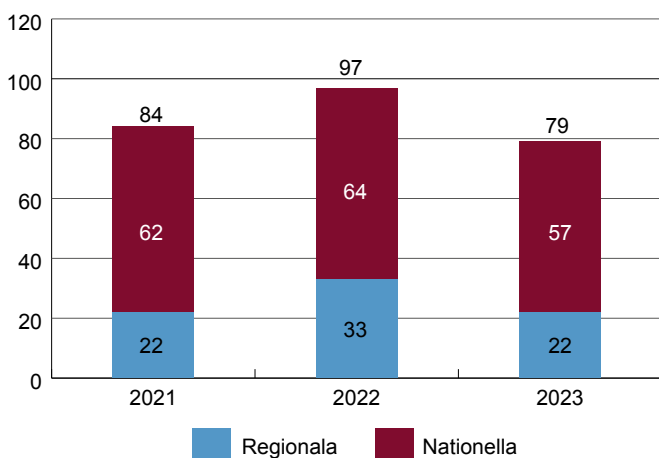
Av de elever som läste enligt anpassad grundskolas kursplaner 2023 var 43 (41, 43) procent flickor och 57 (59, 57) procent pojkar. Fördelningen mellan flickor och pojkar har i princip varit densamma de tre senaste åren.

Elever som läser enligt anpassad grundskolas kursplaner kan få betyg om eleven eller elevens vårdnadshavare begär det. Sju av nio skolor med betygsättande årskurser hade elever som fick betyg enligt anpassad grundskolas kursplaner. Höstterminen 2023 fick 23 (41, 39) elever i årskurs 7–10 betyg.

Förskoleklass

Förskoleklass ingår inte i skolformen specialskola. Men vi erbjuder ändå förskoleklass för de barn som tillhör specialskolans målgrupper. Lär miljön är anpassad på samma sätt som i specialskolan.

Figur 31. Antal ansökningar till förskoleklass

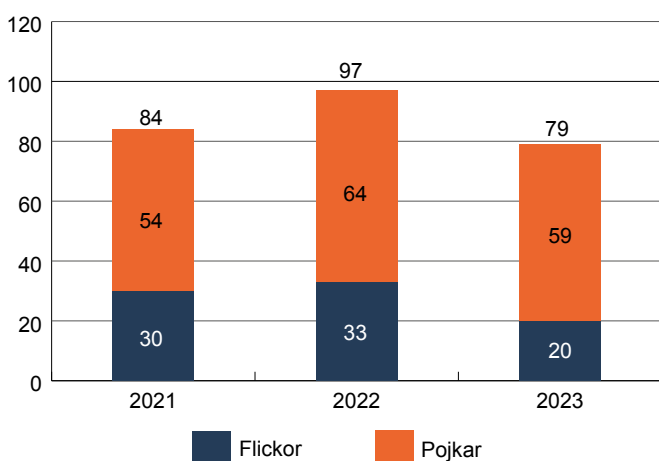

Källa: W3D3.

Antalet inkomna ansökningar helår 2023, utan hänsyn taget till när skolstart önskats. Ansökningar indelade i nationella och regionala skolor utifrån sannolik skolplacering.

Antalet ansökningar till förskoleklass minskade 2023 i både regionala skolor och Hällsboskolor jämfört med året innan.

Figur 32. Fördelning antal flickor och pojkar, ansökningar till förskoleklass

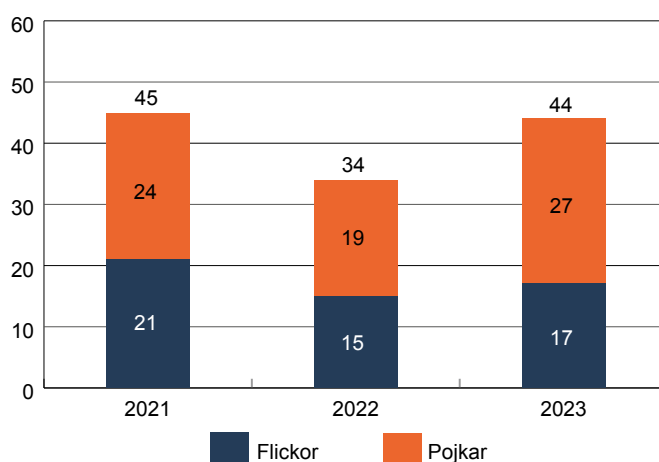

Källa: W3D3

Under de senaste tre åren har antalet ansökningar för pojkar till förskoleklass varit fler än för flickor. Andelen ansökningar för pojkar ökade 2023 till 75 procent (66, 64). Av andelen ansökningar 2023 som sannolikt leder till en skolplacering i Hällsboskolan gällde 82 procent (73, 68) pojkar.

Figur 33. Antal elever i förskoleklass

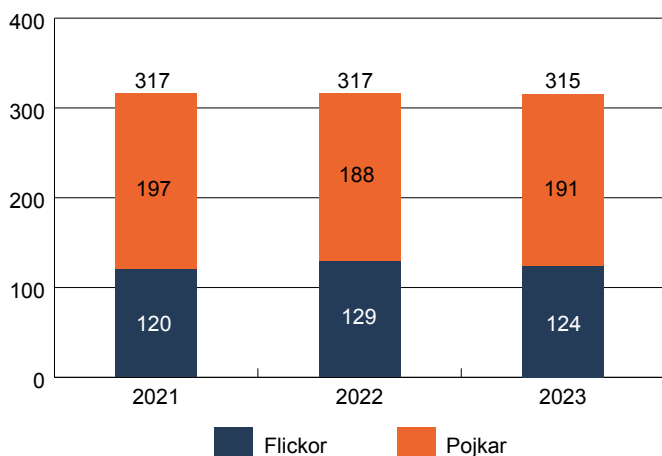
Källa: Inrapportering till SCB

Under 2023 hade vi elever i förskoleklass på alla skolor utom på Ekeskolan och Hällsboskolan Kungsholmen. Det totala antalet elever i förskoleklass ökade och var nästan i nivå med antalet elever 2021. Av eleverna i förskoleklass fanns 48 (59, 59) procent i de regionala skolorna och 52 (41, 41) procent i de nationella skolorna. Hällsboskolan Mälärhöjden hade fortfarande den största förskoleklassen med 18 (13, 15) elever. Det kan bero på att flest ansökningar till förskoleklassen gällde Hällsboskolorna.

Andelen pojkar har ökat två år i rad. Fördelningen mellan flickor och pojkar i förskoleklassen var i år nästan densamma som i årskurs 1–10.

Fritidshem

Figur 34. Antal elever i fritidshem

Källa: Inrapportering till SCB 2021–2022, Edlevo
(Korrigerad Inrapportering till SCB) 2023

Antalet elever i våra fritidshem har varit i princip detsamma under de tre senaste åren. Under 2023 ökade antalet pojkar och antalet flickor minskade. Andelen pojkar i fritidshemmen var 61 procent, liksom i specialskolan totalt, 62 procent.

Utvecklingsarbete i fritidshem

Under 2023 genomförde vi ett gemensamt kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte för personal och chefer. Personal från regionskolorna, Ekeskolan och Åsbackaskolan och chefer för samtliga fritidshem deltog i lärandet som utgick från boken *Specialpedagogik för fritidshemmet*.

Utvärderingen visar att de flesta tyckte att deltagandet var värdefullt. Personalen fick mer kunskap och nya idéer för att utveckla verksamheten utifrån läroplanen, de prövade nya arbetssätt och utbytte erfarenheter. De fick också bekräftat att de redan gör mycket som fungerar bra.

Vi utvecklar en metod för läsinlärning

Alla elever har rätt att lära sig läsa och skriva. Hörande barn använder språkljud för att förstå kopplingen mellan det talade och det skrivna språket. För de elever som inte kan använda sig av ljud för sin läsinlärning behövs andra metoder. Från höstterminen 2023 används läromedlet *Handalfabetet – vägen till läsning*⁵³ i SPSM:s förskoleklasser i våra fem regionala specialskolor. Läromedlet stödjer en tvåspråkig läsundervisning där bokstavering med handalfabetet används som ett sätt att fonologiskt avkoda ord.

Syftet är att få barnen att koppla samman tecken, bokstavering och ord.

Skolorna har genomfört de första avsnitten i läromedlet och både lärarna och eleverna är positiva. Lärare har redan sett en stor utveckling hos eleverna vad gäller att bokstavera,

läsa och skriva orden som ingår i läromedlet. Eleverna är positiva till att lära sig nya ord. Läromedlet verkar dessutom fungera både för nya läsare och för elever som kommit längre i sin läs- och skrivutveckling.

För att utvärdera användningen av läromedlet deltar lärare i förskoleklass från tre av våra skolor i skolforskningsprojektet *LäsTecken – främjande av döva skolelevers läsning i teckenspråkig undervisning*. Vårt mål är att förbättra elevers läsutveckling på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Genom att använda läromedlet och samtidigt delta i aktionsforskning, bidrar vi till att bygga kunskap om tidig läsinlärning i teckenspråkig undervisning.

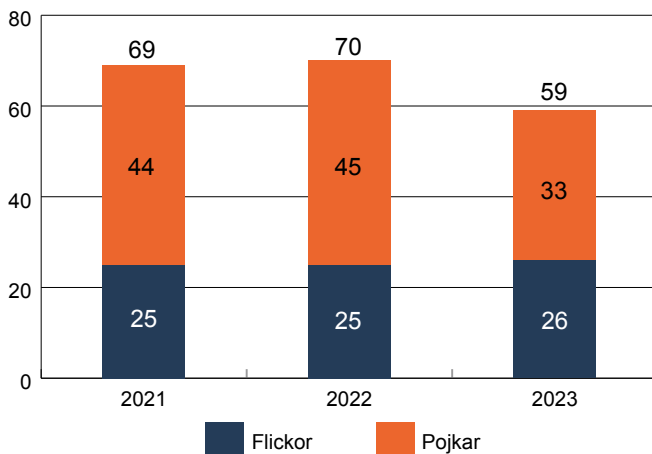
Forskningsprojektet leds av institutionen för lingvistik på Stockholms universitet och finansieras av Skolforskningsinstitutet.

⁵³ *Handalfabetet -vägen till läsning* är resultatet av SPSM:s översättning och anpassning till svensk kontext av det amerikanska läromedlet *Fingerspelling Our Way to Reading*. Originalt togs fram i USA efter en stor forskningsinsats om hur barn och elever som är döva lär sig att läsa. Läromedlet har använts i USA och i Australien, med stor framgång.

Boende för elever i specialskolan

Vi erbjuder boende till de elever som behöver det för att kunna gå i specialskolan. Alla våra skolor utom Manillaskolan och Hällsboskolan Mälarhöjden i Stockholm har elevboenden.

Figur 35. Antal elever i boende

Källa: Inrapportering till SCB

Antalet elever i boenden minskade jämfört med de föregående två åren. Det var antalet pojkar i boenden som minskade medan antalet flickor ökade marginellt. Elever från årskurs 1 till och med årskurs 10 bodde i våra elevboenden 2023. Andelen flickor i boenden var 44 procent (36, 36).

Elevenoende med hög kvalitet

Vårt uppdrag är att erbjuda eleverna i specialskolan ett elevboende med hög kvalitet och goda förutsättningar för en aktiv fritid. Boendehandledarna i våra boenden arbetar närmast våra elever och planerar fritiden tillsammans med dem.

Cheferna på samtliga elevboenden deltog i kollegialt lärande 2023 för att identifiera utmaningar och dela erfarenheter.

Elevers trygghet, inflytande och rättigheter i sin utbildning

I år redovisar vi en fördjupning om elevers uppfattningar om vår utbildning utifrån enkätsvar. Resultaten av elevenkäten presenteras utifrån utvalda indikatorer inom det nationella kvalitetssystemet.⁵⁴

Genomförande av enkäter

Två grupper svarade på elevenkäten. Elever i förskoleklass till och med årskurs 4 tillsammans med elever som läser enligt anpassad grundskolas kursplaner tillhörde svarsgrupp A.⁵⁵ Och elever i årskurs 5 till och med årskurs 10 tillhörde svarsgrupp B.⁵⁶

Resultat

Eftersom enkäterna är nya redovisar vi bara resultaten för 2023. Redovisningen av resultaten beskrivs som medelvärden för en enskild fråga eller ett indexerat medelvärde för frågeområden. Värdet 10 representerar det bästa resultatet och 0 det sämsta.

Vi har försökt göra så nära jämförelser som möjligt mellan våra svarsgrupper respektive mellan vår enkät och skolenkäten, trots att resultaten inte är helt jämförbara. Vi jämför resultatet för svarsgrupp A med grundskolans årskurs 5. Resultatet för svarsgrupp B jämför vi med grundskolans årskurs 8.

Tabell 10. Elevers upplevelser av trygghet

Upplevelse av trygghet	F- åk 4 + elever som läser anpassad grundskolas kursplaner	Åk 5–10
I skolan:		
Flickor	8,4	7,7
Pojkar	8,7	8,4
Totalt	8,5	8,0
I fritidshemmet:		
Flickor	8,3	6,5
Pojkar	9,0	7,9
Totalt	8,5	7,4
I elevboendet:		
Flickor	9,3	6,9
Pojkar	8,8	7,4
Totalt	9,0	7,0

Källa Enkätfabriken, enkäter till specialskolan 2023. Det jämförbara resultatet i skolenkäten är 8,4 för åk 5 och 8,1 för åk 8. Frågor om fritidshem och boende finns endast i specialskolans enkäter.

Generellt var pojkarna tryggare än flickorna. Upplevelsen av trygghet sjönk ju äldre eleverna var, mer för flickor än för pojkar. Specialskolans resultat var i ungefär samma nivå som grundskolans.

En stor del av eleverna i specialskolan svarade att de är trygga i skola, fritidshem och elevboende, vilket kan ses som ett gott resultat av arbetet med arbetsmodellen Rättighetsbaserad skola. En förutsägbar lärmiljö kan vara en framgångsfaktor för trygghet medan samlokalisering med andra skolor kan påverka tryggheten negativt.

⁵⁴ Nationellt kvalitetssystem för ökad kvalitet och likvärdighet är framtaget för att följa upp och utveckla kvalitets och likvärdighet i Sveriges skolformer. Det består av nationella målsättningar, delmål, indikatorer och framgångsfaktorer.

⁵⁵ Svarsfrekvens 78 procent

⁵⁶ Svarsfrekvens 88 procent

Enkätresultaten för elevboende visar att vi behöver fortsätta att arbeta med åtgärder för att öka tryggheten. Varje elevboende fick ta del av sitt resultat för att veta vad som behöver åtgärdas. Flera åtgärder genomfördes: regelbundna samtal och uppföljningar med eleverna, aktivitetsscheman och tydliga rutiner och regler som både elever, vårdnadshavare och personal ska känna till.

Tabell 11. Elevers upplevelser av studiero

Upplevelse av studiero	F- åk 4 + elever som läser anpassad grundskolas kursplaner	Åk 5–10
Flickor	7,1	5,9
Pojkar	7,2	6,6
Totalt	7,1	6,3

Källa Enkätfabriken, enkäter till specialskolan 2023.
Kommentar: Det jämförbara resultatet i skolenkäten är 5,4 för årskurs 5 och 5,5 för årskurs 8.

Pojkars upplevelse av studiero var något högre än flickors, inte minst i de högre årskurserna. Upplevelsen av studiero på lektionerna var större i specialskolan än i grundskolan. Skillnaden var större hos de yngre. Och resultatet påverkades mer av stigande ålder i specialskolan än i grundskolan.

Det som bidrog till elevernas studiero var tydliga lektionsstrukturer, förutsägbarhet och en tillgänglig lärmiljö anpassad till målgruppernas behov. Att elever var understimulerade kunde också bidra till sämre studiero.

Tabell 12. Elevers upplevelser av stimulans

Upplevelse av stimulans	Åk 5–10
Flickor	5,2
Pojkar	4,9
Totalt	5,0

Källa Enkätfabriken, enkäter till specialskolan 2023.

Upplevelsen av stimulans undersöktes bara för specialskolans äldre elever. Resultatet var lågt, både för flickor och pojkar. Det gick bara att

jämföra frågan ”Hur ofta får lärarna dig att bli intresserad av skolarbetet?” med grundskolan. Då blev resultatet för specialskolan 5,8 och 4,4 för grundskolan.

Tabell 13. Elevers upplevelser av inflytande

Upplevelse av inflytande	F- åk 4 + elever som läser anpassad grundskolas kursplaner	Åk 5–10
Flickor	6,5	5,9
Pojkar	5,8	6,9
Totalt	6,1	6,4

Källa Enkätfabriken, enkäter till specialskolan 2023.
Kommentar: Det jämförbara resultatet i skolenkäten är 5,5 för årskurs 5 och 4,2 för årskurs 8.

Upplevelsen av att få påverka arbetssätt på lektionerna är lägre för flickor i den äldre svarsgruppen än för pojkar. Resultatet visar att elever i högre åldrar tyckte att de kunde påverka mer än yngre, i motsats till resultatet i grundskolan. Elever i specialskolan upplevde i högre grad än elever i grundskolan att de kunde påverka arbetssätt på lektionerna.

Vi övar för trygghet i kris

Omvärldsläget gör att det blir ännu viktigare för skolor att arbeta med säkerhet och krisberedskap. Den nationella beredskapsveckan i Sverige infaller vecka 39 varje år. Årets tema handlade om att öva, och Skolverket tipsade om olika scenarier. Skolorna övade bland annat på brandkunskap, utrymning och inrymning.

Miljö- och hållbarhetsarbete specialskolan

I specialskolans uppdrag⁵⁷ ingår att eleverna får möjlighet att ta ansvar för den miljö de kan påverka själva. Eleverna ska utveckla ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

57 Uppdraget är formulerat i Läroplanen för specialskolan (Lspec22)

Skolorna arbetade med miljö och hållbarhet genom att eleverna fick lära sig om återvinning, återbruk, käll- och sopsortering och att hushålla med olika material. Flera skolor arbetade med de globala målen. Teman om framtiden gav eleverna möjlighet att hitta strategier. Med temat Ekologiskt fotavtryck fick eleverna insikter om hur människan påverkar naturen.

Utåtriktad utbildning i svenskt teckenspråk

Den utåtriktade utbildningen i svenskt teckenspråk riktar sig till elever hos andra skolhuvudmän.

Målgrupper för utåtriktad utbildning

- syskon till barn som är döva eller har en hörselnedsättning, samt barn till föräldrar som är döva eller har en hörselnedsättning (Children Of Deaf Adults, CODA).
- barn som är döva eller har en hörselnedsättning och som tillhör andra skolformer (grundskola, anpassad grundskola, gymnasium eller anpassad gymnasieskola).

Om utbildningen

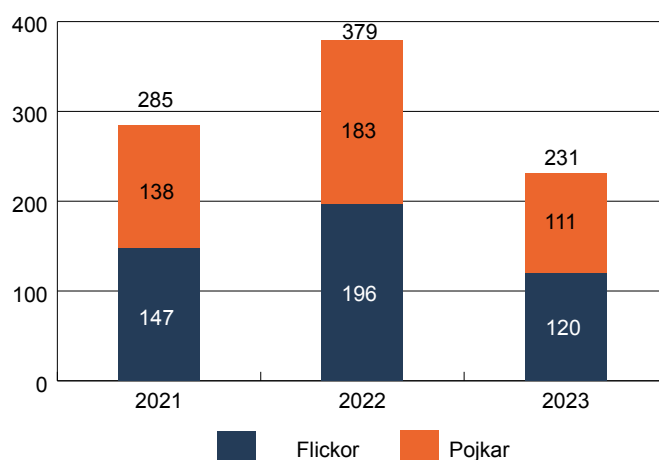
SPSM har en ramkursplan för utåtriktad utbildning i svenskt teckenspråk. Undervisningen syftar till att eleverna ska utveckla sin flerspråkighet och tillägna sig kunskaper i och om svenskt teckenspråk. Att behärska både svenskt teckenspråk och svenska ger personer som är döva eller har en hörselnedsättning förutsättningar att delta aktivt i samhälls- och arbetslivet. Det ökar möjligheten till jämlika villkor med hörande personer. Elever med syskon eller föräldrar som är döva eller har en hörselnedsättning, behöver också utveckla sin flerspråkighet. Att de känner till svenskt teckenspråk och att de kan använda språket i olika sammanhang ger dem tilltro till sin språkliga förmåga.

Målgrupperna syskon och CODA erbjuds utbildning enligt myndighetens instruktion. Vi erbjuder också utbildningen till elever som är döva eller har en hörselnedsättning och går i grundskola, anpassad grundskola, gymnasium eller anpassad gymnasieskola. Utbildningen av elever inom dessa skolformer ingår inte i vårt formella uppdrag, men den fyller ett behov.

Elever i den utåtriktade utbildningen får inte betyg i svenskt teckenspråk. Elevernas kunskapsutveckling dokumenteras enligt ramkursplanen så att både vi och eleven kan följa språkutvecklingen. Det är en del i uppföljningen av den utåtriktade utbildningen.

Elever i målgruppen syskon och CODA

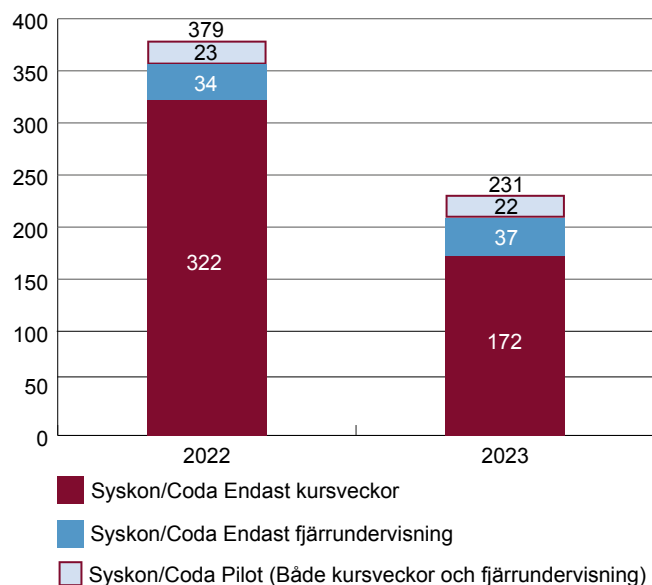
Figur 36. Antal elever i svenskt teckenspråk för syskon och CODA

Källa: Extens 2021 och 2022, Edlevo 2023.
Antal inskrivna elever redovisas per den 15 oktober.

Antalet inskrivna syskon och CODA-elever var 2023 det lägsta på tre år. Både antalet pojkar och flickor minskade. Vi tror att det har flera orsaker. Inskrivna elever som erbjuds kursveckor men inte deltar på någon kursvecka under ett läsår skrivs numera ut och får söka till utbildningen på nytt. De fysiska träffarna för målgruppen begränsades till årskurs 2–9 i grundskolan i stället för som tidigare även årskurs 1 i grundskolan och elever i gymnasieskolan.

Figur 37. Hur elever deltar i utåtriktad utbildning för svenskt teckenspråk syskon och CODA

Källa: Edlevo

Elever som tillhör målgrupperna syskon och CODA, kan kombinera undervisning på plats med fjärrundervisning. Undervisningen, som i år ägde rum på våra specialskolor, ger en möjlighet att träffa andra elever som använder svenskt teckenspråk i en teckenspråkig miljö. Eleverna tar också med sig skolarbete från sin hemskola som de kan arbeta med på svenskt teckenspråk.

Eleverna deltog i en kursvecka per termin och kunde på så sätt ta del av sina syskons vardag. Dessutom fick de träffa andra elever från specialskolan och elever som tillhör samma målgrupp som de själva.

Elever från andra skolformer

Vår utbildning i svenskt teckenspråk till elever som inte går i specialskolan är ett komplement till annan teckenspråksundervisning och genomförs som fjärrundervisning. Den ersätter inte modersmålsundervisning eller språkval i svenskt teckenspråk.

Eleverna kopplar upp sig från sin hemskola en gång i veckan. Tillsammans med elever från andra skolor runt om i landet får de lektioner i svenskt teckenspråk. Utbildningen ger förutsättningar för en kontinuerlig språkutveckling. Under 2023 var 47 (65, 84) döva elever och elever som har hörselnedsättning från andra skolformer inskrivna på utbildningen. Av dessa 47 elever var 31 flickor (42, 51) och 16 pojkar (23, 33). Även denna del av verksamheten påverkas av prioritering av resurser. Det kan vara en förklaring till att antalet elever minskade.

Kostnader specialskola

Specialskolans uppdrag är att erbjuda utbildning till de elever som på grund av sin funktionsnedsättning eller av andra särskilda skäl inte kan gå i grundskolan eller anpassad grundskola. Undervisningen bedrivs i mindre grupper utifrån elevernas behov för elever som kommer från hela landet. Elever bor långt ifrån sin skola erbjuds tillgång till både resor och boende. Tillsammans bidrar detta till högre kostnader för specialskolan. Genom specialskolan tar staten ett viktigt ansvar för att undervisningen genomförs i en tillgänglig undervisningsmiljö för målgruppen.

Analys av kostnadsutveckling

I detta avsnitt redovisas kostnader för undervisning i specialskolan, förskoleklass, fritidshem, boende och svenskt teckenspråk syskon/CODA, inklusive alla myndighetsövergripande kostnader. Total kostnad omfattar alla specialskolans verksamheter. Måttidpunkt för antalet elever är 15 oktober årligen.

Tabell 14. Kostnadsutveckling för undervisning årskurs F–10 och specialskolan totalt

Kostnader tkr	2021	2022	2023
Undervisning 1–10	604 710	629 488	660 085
Förskoleklass	12 613	14 326	16 296
Fritidshem	56 186	58 807	63 419
Boende	62 052	67 632	64 774
Teckenspråk syskon/CODA	1 615	2 574	3 121
TOTALT	737 176	772 827	807 695
Varav kostnad för elevresor	71 908	71 199	80 773

Elevantalet har minskat, men de totala kostnaderna för undervisning har inte kunnat minskas i samma omfattning. Genom att verksamheten har arbetat med effektiviseringar har kostnadsökningarna dock kunnat hållas ned vad gäller personal. Kostnader för elevresor utgjorde cirka tio procent av de totala kostnaderna inom specialskolan, vilket är något högre än föregående år. I specialskolans totala kostnader ingår även kostnader för fjärrundervisning.

Kostnadsutveckling per elev

Tabell 15. Kostnader för undervisning per elev årskurs 1–10

Kostnader tkr	2021	2022	2023
Kostnader för undervisning	604 710	629 488	660 085
Antal elever	750	785	764
Kostnad per elev	806	802	864

Verksamheten har påverkats av de allmänna kostnadsökningarna. Eftersom elevantalet samtidigt har minskat, har kostnad per elev ökat än tydligare. Verksamheten har liksom under 2022 varit restriktiva med att tillsätta nya tjänster för att kunna möta andra ökade kostnader inom utbildningen.

Tabell 16. Kostnader för förskoleklass per elev

Kostnader tkr	2021	2022	2023
Kostnader för förskoleklass	12 613	14 326	16 296
Antal elever som omfattas	45	34	44
Kostnad per elev	280	421	370

Ett ökat elevantal i förskoleklass medförde att kostnader utslaget per elev minskade, trots en generell kostnadsökning. Även verksamhetsområdesgemensamma kostnader ökade.

Tabell 17. Kostnader för fritidshem per elev

Kostnader tkr	2021	2022	2023
Kostnader för fritidshem	56 186	58 807	63 419
Antal elever i fritidshem	317	317	315
Kostnad fritidshem per elev	177	186	201

Även inom fritidshemsverksamheten ökade den totala kostnaden och kostnaden per elev på grund av allmänna kostnadsökningar.

Tabell 18. Kostnader för boendeverksamhet per elev

Kostnader tkr	2021	2022	2023
Kostnader för boende	62 052	67 632	64 774
Antal elever	69	70	59
Kostnad per elev	899	966	1 098

Elevantalet i boendet minskade kraftigt. Ett boende stängdes under 2023 efter första halvåret. Trots detta ökade kostnaden per elev. Kostnader för elevboenden påverkas av var platser behövs och om det går att lösa inom befintligt boende eller inte.

Tabell 19. Kostnader för teckenspråk syskon/CODA per elev

Kostnader tkr	2021	2022	2023
Kostnader teckenspråk syskon/CODA	1 615	2 574	3 121
Antal elever	285	379	231
Kostnad per elev	6	7	14

Kostnadsökningar tillsammans med ett minskat elevantal har lett till en ökad kostnad per elev. I redovisningen i denna tabell ingår inte elever och kostnader för den fjärrundervisning målgruppen får ta del av.

Tabell 20. Kostnader för elevresor per elev

Kostnader tkr	2021	2022	2023
Totala elevresor F-10	71 908	71 199	80 773
Antal elever	768	737	708
Kostnad per elev	94	97	114

I tabellen redovisas alla elevresor och alla resande elever från förskoleklass till åk 10.

Den totala kostnaden för elevresor ökade jämfört med föregående år med 13 procent. Den främsta anledningen är nya dyrare avtalskostnader. Det tillsammans med att antalet elever som reser minskat gör att även kostnaden per elev ökade. Kostnaden för elevresor beror också till stor del på behoven hos det enskilda årets elevgrupp.

Sprida kunskaper om våra målgrupper

På vår webbplats publicerar vi forskning om olika ämnen och målgrupper. Vi ger både en aktuell överblick och fördjupning inom vissa områden. Vi vänder oss till skolhuvudmän, skollära och yrkesgrupper inom alla utbildningsformer.

Vårt bidrag till Agenda 2030

Mål 4 God utbildning för alla. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Delmål 4.5 Utrota diskriminering i utbildning

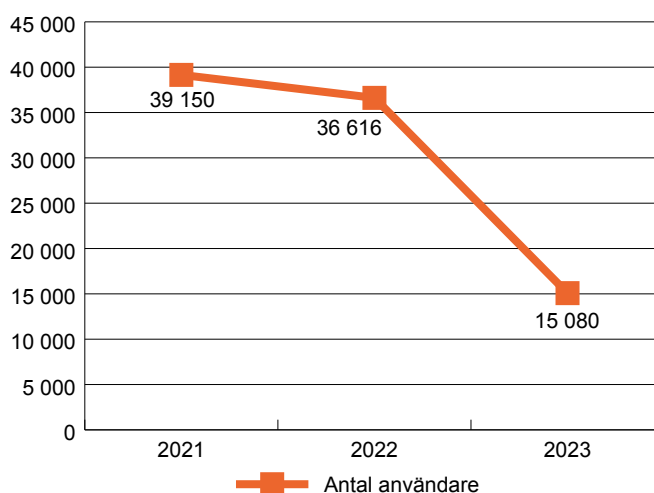
Delmål 4 A Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer

Spridning av forskningsresultat

Vi sammanställer och sprider aktuell forskning inom olika områden via vår webb och i sociala medier. Forskningen presenteras både kortfattat och i mer omfattande systematiska översikter som vi tar fram i samarbete med forskare och andra myndigheter. Under 2023 tog vi fram en systematisk översikt om insatser som kan främja elevers närvaro och förebygga frånvaro, insatsernas effekter och hur de upplevdes. Sammanställningen ingår i ett regeringsuppdrag som SPSM, Skolverket och Skolforskningsinstitutet har att publicera kunskapssammanställningar inom områdena elevhälsa och stöd.

Våra forskningsnyheter sammanfattar aktuell forskning i forskningsutblickar och intervjuer med forskare. Under 2023 publicerade vi nio nyheter, vilket var färre än tidigare år (25, 21).

Figur 39. Antal användare av forskningsnyheter via webb 2021–2023

Källa: Siteimprove (ny källa, ersätter tidigare Google Analytics). Jämförelsetal för 2021 och 2022 har räknats om.

Antalet användare som tog del av forskningsutblickar och forskarintervjuer via vår webb 2023 minskade jämfört med tidigare år. Med hänsyn taget till antalet nyheter som publicerats föregående år är minskningen av antalet användare förväntad. Det genomsnittliga antalet användare per nyhet ligger på liknande nivåer över åren.

Årets mest lästa forskningsnyhet handlade om värdet av att upptäcka och förebygga lässvårigheter tidigt. Två av årets forskningsutblickar berörde psykisk ohälsa hos elever med funktionsnedsättning och synliggör hur elever med funktionsnedsättning mår i skolan. Eleverna har mer psykosomatiska besvär, lägre tilltro till sin egen förmåga och blir oftare mobbade än elever utan funktionsnedsättning.

Nätverk för forskningsspridning och forskningsanvändning

Detta nätverk med Skolverket, Skolforskningsinstitutet och Skolinspektionen främjar utbyte av erfarenhet, kunskap och kompetens. Under 2023 hade Skolverket, Skolforskningsinstitutet och SPSM i uppdrag att berätta hur vi inventerar våra respektive målgruppers behov och hur vi kan samordna arbetet. Vi kartlagde också hur vi samverkar med lärosäten och forskare och hur vi gemensamt kan nå ut med våra resultat och stödmaterial.

European Agency for Special Needs and Inclusive Education

Vi deltar enligt vår instruktion i den europeiska samarbetsorganisationen European Agency for Special Needs and Inclusive Education (European Agency). Vi bidrar till styrelsearbetet, koordinerar det svenska arbetet inom European Agencys projekt och sprider kunskapsunderlag till beslutsfattare på olika nivåer inom utbildningssektorn.

Fakta om European Agency

Syftet är att stödja medlemsländerna med att utveckla kunskap om förutsättningar som främjar inkluderande utbildningssystem. Projektet utgår från Funktionsrättskonventionen, Barnkonventionen och Europeiska Unionens utbildningsstrategi. EA är ett permanent nätverk med 31 medlemsländer med kontor i Odense och Bryssel.

Gemensamma prioriteringar inom European Agency

European Agency och medlemsländerna har en gemensam plan för att utveckla ett nytt arbets sätt under åren 2021–2027. Under 2023 tog vi beslut om inriktning och planerade SPSM:s arbete i European Agency 2024–2027.

Sverige väljer att under perioden 2024–2025 att fokusera på att utbyta erfarenheter och utveckla kunskap för att främja inkluderande utbildning både inom utbildningssystemet och med andra samhällssektorer såsom socialtjänst och/eller hälso- och sjukvård. Dessutom väljer vi att fokusera att European Agencys arbete ska vara känt och spridas till Skolsverige genom vår kärnverksamhet.

Spridning av europeiska kunskapsunderlag

Med hjälp av sakkunniga anpassar vi publikationer från European Agency till svenska målgrupper. Under 2023 anpassade vi publikationer från två projekt, ett om lärares kompetensutveckling för ett mer inkluderande förhållningssätt och ett om inkludering i användningen av digitala lärverktyg. Syftet med dessa sammanfattningar är

att öka kunskapen och ge tillgång till de europeiska kunskapsunderlagen. Sammanfattningarna spreds i webinarier och i myndighetens podd Lika värde.

Nyhetsbrevet om inkluderande utbildning och vårt deltagande i European Agency nådde 10 800 (9 000, 5 000) prenumeranter. Nyhetsbrevet skickas ut tre till fyra gånger per år och intresset har ökat. Vår målsättning var att nå 10 000 prenumeranter 2023 så vi bedömer att utfallet var gott.

Under 2023 publicerades flera kunskapsunderlag om förskolan baserade på tidigare projekt från European Agency i akademiska skrifter.

Detta visar på att European agencys projekt fortsätter att bidra till kunskapsutveckling om inkluderande undervisning.

Projekt

Sverige deltog i två projekt 2023: European Agency Statistics on Inclusive Education (EASIE) och Building Resilience through Inclusive Education (BRIES).

EASIE publicerar årligen statistik om elever i behov av stöd. Data publiceras för varje land och samlas dessutom i en jämförande rapport. Statistiken som skickades in 2023 bygger på data om hur elever var placerade i olika skolformer läsåret 2020–2021 och synliggör samtidigt bristen på statistik om barn och elever med funktionsnedsättningar.

BRIES utgår från lärdomar från Covid-pandemin och utforskar vilka faktorer som stärker ett skolsystems motståndskraft under samhällskriser. Sakkunniga från Sverige och flera andra länder deltog i erfarenhetsutbyten. En vägledning om hur skolor kan stödja elever och vårdnadshavare under samhällskriser togs fram.

Vi arbetar med rättigheter

Vårt rättighetsarbete grundar sig på de rättigheter som hänger ihop med uppdraget i vår instruktion. Alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning ska få sina rättigheter tillgodosedda i utbildningen.

Vårt bidrag till Agenda 2030

Mål 4 God utbildning för alla. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Delmål 4.5 Utrota diskriminering i utbildning

Enligt vår instruktion ska SPSM integrera jämställdhet och mänskliga rättigheter i verksamheten. Vi ska beakta FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och FN:s konvention om barnets rättigheter. Vi ska arbeta strategiskt för att öka våra medarbetares kunskaper om mänskliga rättigheter.

Vi arbetar med

- rätten till utbildning
- rätten till språk
- rätten att få komma till tals
- rätten till vila, fritid, lek och rekreation samt till det kulturella och konstnärliga livet
- rätten till lika förutsättningar för pojkar och flickor, kvinnor och män.

Vi har ett särskilt ansvar att verka för att alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning får tillgång till en inkluderande och likvärdig utbildning.

En förutsättning för en inkluderande utbildning är att följande värden och principer genomsyr utbildningen:

Inkluderande utbildning, värden och principer⁵⁸

Rättighetsperspektivet genomsyrar vår verksamhet

Våra rådgivare arbetar förebyggande med rättigheter. Barnrättsperspektivet beaktas när rådgivaren ställer frågor för att säkerställa att barn, elever eller studerande involveras. Vi tar upp mänskliga rättigheter och barnrättsperspektivet under våra webinarier.

Vår läromedelsavdelning utvecklar tillgängliga digitala lösningar som kan vara avgörande för att en elev ska kunna delta i undervisning och lärande på lika villkor. Digitala teknik- och kommunikationsprogram har särskilt stor betydelse för personer som behöver alternativa och kom-

⁵⁸ <https://www.spsm.se/stod/inkluderande-utbildning/>

pletterande kommunikationssätt, AKK.

Specialskolans verksamhet säkerställer rätten till språk, lärande och utveckling för de elever som behöver en alternativ språklig miljö. Elevernas rättigheter tillvaratas till exempel med hjälp av enkätundersökningar som låter eleverna komma till tals. Rättighetsbaserad skola är en metod som används i specialskolan för att elever och personal ska tillämpa barnkonventionen och funktionsrättskonventionen. Skolorna arbetar också med att vidareutveckla arbetet med elevdemokrati och inflytande. Två av våra skolor var samarbetsskolor i projektet Demokratiforum som leds av Elevernas riksförbund. Projektet är ett forum för elever, lärare och skolpersonal för

att tala om diskriminering, kränkande behandling, elevinflytande och den fysiska och psykosociala arbetsmiljön. Läs mer i avsnittet *Elevers trygghet, inflytande och rättigheter i sin utbildning*.

Vi vill säkerställa information om hur det går för barn, elever och vuxenstuderande för att vårt stöd ska bidra till förbättringar i utbildningen. Vi tog fram standardiserade självskattningsmätt som kan användas i andra aktörers enkätundersökningar. Måttet ska nu testas.

För att integrera mänskliga rättigheter i myndighetens verksamhet genomförde vi främjande granskning av myndighetens processer när styrdokument upprättades eller reviderades.

Återrapportering av regeringsuppdrag

Regeringsuppdragen Systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken, respektive Inriktningen för jämställdhetsintegrering, tangerar myndighetens ordinarie uppdrag att integrera jämställdhet och mänskliga rättigheter i verksamheten.

Systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2021–2031

Vårt uppdrag är att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet att ”... med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund.”

Varje år redogör vi för hur vi genomför funktionshinderpolitiken inom följande områden:

- förebygg och motverka diskriminering
- principen om universell utformning
- befintliga brister i tillgängligheten
- individuella stöd och anpassningar.

Förebygg och motverka diskriminering

→ Vår bedömning är att våra medarbetare har goda kunskaper om tillgänglighet och funktionsrättskonventionen.

Vi ger skolhuvudmän stöd i deras arbete med att ge barn och elever med funktionsnedsättning en likvärdig utbildning. Det arbetet beskriver vi i avsnitten Specialpedagogiskt stöd samt Sprida kunskap om villkoren för våra målgrupper. Specialskolans verksamhet säkerställer rätten till språk, lärande och utveckling för de elever som behöver en alternativ språklig miljö. Elevernas rättigheter tillvaratas till exempel med hjälp av enkätundersökningar som låter eleverna komma till tals. Läs mer i avsnittet Elevers trygghet, inflytande och rättigheter i sin utbildning.

I myndighetens förvaltning utgår vi från den statliga värdegrunden och inkluderar både funk-

tionsnedsättning och bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrunder. Vårt rättighetsarbete syftar till att förebygga och motverka diskriminering.

Principen om universell utformning

→ Vår bedömning är att vi byggt upp goda förutsättningar för tillgänglighet och att vi bidrar med vår kunskap till andra.

Vi arbetar förebyggande med beslutsfattare på olika nivåer i utbildningsväsendet. Under året bidrog vi till arbetet med digitalisering av nationella prov och anpassning av nationella prov för elever med synnedsättning. Vi hade regelbundna kvalitetsdialoger med skolhuvudmän tillsammans med Skolverket. Vi skriver mer om dialogerna i avsnittet Kvalitetsdialoger. Det självskattningsmått som tagits fram för att beskriva gruppen elever med funktionsnedsättning i enkätundersökningar testas just nu. Genom det europeiska nätverket European Agency for Special Needs and Inclusive Education bidrog vi till rådgivning och stöd till Sverige och andra länder för att genomföra evidensbaserad styrning av inkluderande utbildningssystem, läs mer i avsnittet om European Agency.

Våra läromedel ska vara universellt utformade, det vill säga passa så många som möjligt utan anpassning. Vi ger andra läromedelsproducenter rekommendationer för att de också ska kunna producera universellt utformade läromedel. Vi gör pedagogisk anpassning för punktskriftsläsande elever inom regeringsuppdraget anpassa nationella prov.

Myndighetens webbplats spsm.se har strukturerats om och bearbetats för att bli tydligare.

Webbplatsen är universellt utformad. Vår webb följs upp veckovis med verktyget Siteimprove som automatiskt identifierar bristande tillgänglighet i språk, bilder och tabeller. Vårt systematiska arbete med digital tillgänglighet har lett till mycket god tillgänglighet på spsm.se, se avsnittet Måluppfyllelse.

Befintliga brister i tillgängligheten

→ Vår bedömning är att vi arbetar systematiskt och åtgärdar brister i tillgänglighet. Vi bidrar också med stöd till andra utbildningsverksamheter i hur de kan arbeta för att identifiera och undanröja hinder i barns och elevers lärande.

Vi gav förskolor och skolor specialpedagogiskt stöd i att utforma trygga och tillgängliga lärmiljöer och att använda tillgängliga läromedel. Våra uppföljningar visade att stödet gör skillnad. Men det är långt kvar till en likvärdig utbildning för alla. Barn, elever och vuxenstuderande med olika slags funktionsnedsättningar möter utmaningar och hinder i sin utbildning. Läs mer om vårt stöd i avsnittet Specialpedagogiskt stöd.

Vi fångade upp brister på flera sätt i vår egen verksamhet. Våra specialskolor använder sig av klagomålshantering och elevrådsmöten för att identifiera brister. Arbetsmiljöfrågor fångas upp genom regelbundna uppföljningar på individ- och gruppnivå. I år genomfördes en medarbetarundersökning, se avsnitt Personalredovisning.

Vi arbetar aktivt med tillgänglighet i våra skol- och kontorslokaler samt interna mötesrum.

Individuella stöd och lösningar för individens självständighet

→ Vår bedömning är att vår beredskap att erbjuda individuella stöd och lösningar är god.

Våra specialskolor har förberett den digitala lärmiljön inför att de digitala nationella proven införs.

Våra resurscenter gör kompletterande specialpedagogiska utredningar när det krävs särskild kompetens. I en specialpedagogisk utredning kartläggs lärmiljön, undervisningen och individuella faktorer hos barnet eller eleven. Det blir ett underlag för rektorns beslut om särskilt stöd. Läs mer i avsnittet Resurscenter gör specialpedagogiska undersökningar.

På webbplatsen spsm.se finns funktionen Talande webb för de besökare som behöver få texter upplästa till exempel på grund av lässvårigheter. Våra nyheter översätts till teckenspråk och finns också som lättläst variant. I Vodden Lika värde, en podd i videoformat, diskuterar vi olika frågor och teman som har koppling till likvärdig utbildning för elever i specialskolan. Voddarna är tolkade till talad svenska eller svenskt teckenspråk och har valbara svenska undertexter. Vodden vänder sig till vårdnadshavare, skolpersonal och andra som stödjer barn som är döva eller har en hörselnedsättning.

Vid behov erbjuder vi tolk, post- och telestyrelsens förmedlingstjänster, skärmläsare, anpassade läromedel, ledsagare och andra individuella stöd och lösningar till våra medarbetare, elever och besökare.

Samråd med funktionshinderorganisationer och andra berörda aktörer

Vi har dialoger med individer, grupper och intresseorganisationer som företräder personer med olika funktionsnedsättningar. Samråd sker flera gånger per år med intresseorganisationer i intresserådet och ungdomsnätverket, samt med vårdnadshavarna i specialskolans föräldraråd. Vi har sammanställt hur våra verksamheter arbetar med aktiv involvering.

Inriktningen för jämställdhetsintegrering (JiM) 2022–2025

Åtgärder som vidtagits för att målet ska bidra till ökad jämställdhet och barnrätt

Vi prioriterar det tredje jämställdhetspolitiska delmålet om jämställd utbildning. De problem SPSM har störst möjlighet att motverka är att

- pojkar presterar sämre än flickor i skolan
- flickor mår sämre av skolan än pojkar
- skolan är den vanligaste platsen för trakasserier.

Inriktningen gäller fram till 2025 och ligger till grund för återrapportering av resultat. Här redovisar vi bara de åtgärder som ska bidra till jämställdhet. Resultat som är specifika för verksamhetens olika delar redovisas i relevant avsnitt.

Systematik i jämställdhetsarbetet

Vi använde nya enkäter för specialskolans elever. Enkäterna är jämförbara med Skolinspektionens årliga enkäter för grundskolan. Resultatet visade att specialskolan och grundskolan hade liknande utmaningar med jämställdhet avseende uppfattning om trygghet, studiero och stimulans.

Vi tog fram en handlingsplan för att utveckla vår förmåga att utföra jämställdhetsanalyser med intersektionellt perspektiv.

Kön och funktionsnedsättning synliggörs

Jämställdhetsfrågor integrerades i myndighetens stödmaterial och kurser för utveckling av elevhälsan. Dessutom förstärktes jämställdhetsperspektivet i rådgivningsärenden. När rådgivningsärenden följs upp med skolhuvudmannen ställs numera en obligatorisk fråga om betydelsen av könsperspektivet i ärendet.

Förnyat uppdrag att svara för genomförandet av fortbildning i specialpedagogik U/2019/04371 S

Skolverket och SPSM har ett gemensamt uppdrag att genomföra kompetensutvecklingsinsatsen Specialpedagogik för lärande som handlar om att stärka skolans specialpedagogiska kompetens.

I mars förlängde regeringen uppdraget till och med våren 2025 och utvidgade det till att också omfatta de anpassade skolformerna.

Det finns utbildningsmoduler för följande grupper:

- förskollärare och annan personal som medverkar i undervisningen i förskolan
- lärare och förskollärare i förskoleklassen, grundskolan, sameskolan, gymnasieskolan, kommunal vuxenutbildning och utbildning som motsvarar grundskole- eller gymnasieskoleutbildning vid särskilda ungdomshem
- lärare och annan personal som medverkar i undervisningen i anpassad grundskola, anpassad gymnasieskola och komvux som anpassad utbildning på grundläggande och gymnasial nivå.

Enligt uppgift från Skolverket deltog

- 8 200 lärare och förskolepersonal och 620 handledare under läsåret 22/23
- 9 849 lärare och förskolepersonal och 889 handledare under läsåret 23/24.

I samband med vårändringsbudgeten ändrades uppdraget till SPSM och Skolverket i myndigheternas regleringsbrev. Syftet med ändringen var att förstärka fortbildningen för stöd till barn och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Detta är några exempel på vad vi gjorde tillsammans med Skolverket under 2023:

- För de nya målgrupperna i anpassade skolformer tog vi fram en ny utbildningsmodul och utvecklade ytterligare ett par.
- Vi gjorde en översyn av befintliga moduler för

att se om det finns aktuell forskning som bör ersätta eller komplettera den som artiklarna hänvisar till och för att förstärka vissa ingångar.

- Vi påbörjade arbetet med att ta fram ett nytt stödmaterial för en ny utbildningsmodul.
- Vi genomförde tre konferenser: Organisera och utforma undervisning och lärmiljö med fokus på NPF, i Malmö, Göteborg och Stockholm.
- Vi fortsatte att utveckla webbsidor med stöd till deltagande verksamheter, där stödmaterial till rektorer och skolchefer ingår.
- Vi hade två uppstartskonferenser för handledare och rektorer inför läsåret 23/24.

Uppdraget redovisas till utbildningsdepartementet senast den 16 oktober 2025.

Informationssäkerhet

Specialpedagogiska skolmyndigheten ska övergripande redogöra för hur myndigheten arbetar för att stärka sin informationssäkerhet och för hur den planerar för att möta framtida behov. Redovisningen ska innehålla en beskrivning av åtgärder för att utveckla den interna styrningen och uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet.

Specialpedagogiska skolmyndigheten har under ett och ett halvt år genomfört ett större myndighetsövergripande utvecklingsarbete inom informationssäkerhet och dataskydd. Arbetet har skett i projektform och har syftat till att vidareutveckla myndighetens ledningssystem för informationssäkerhet och dataskydd (LISD), integrera det mot myndighetens ordinarie ledningssystem inkluderat intern styrning och kontroll samt att säkerställa att operativt riskbaserat informationssäkerhetsarbete sker i hela myndighetens verksamhet.

Vi upplever en generellt ökad säkerhetskultur bland många av myndighetens medarbetare samt ett engagemang från verksamhet och ledning avseende informationssäkerhetsfrågor.

Personalredovisning

Attraktiv arbetsgivare

Det ska vara stimulerande att arbeta hos oss. Vi ska ha en arbetsmiljö som är hållbar och tillgänglig och våra medarbetare ska spegla mångfalden i vårt samhälle. Vi ska vara en attraktiv arbetsgivare för kvinnor och män med funktionsnedsättning. Vi ska rekrytera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare. Motiverade medarbetare och ett hållbart arbetsliv är avgörande för att nå verksamhetens mål.

SPSM:s medarbetare

Tabell 21. Antal anställda fördelat på kompetenskategori och kön

Kompetenskategori	2021		2022		2023	
	Totalt	Andel kvinnor	Totalt	Andel kvinnor	Totalt	Andel kvinnor
Kärnverksamhet	943	80 %	937	79 %	924	79 %
Ledning	83	69 %	84	68 %	85	69 %
Stödverksamhet	247	71 %	261	73 %	262	74 %
Totalt	1 273	78 %	1 282	77 %	1 271	77 %

Källa: UBW Under 2023 har också 80 (151, 191) personer haft en anställning per timme inom myndigheten motsvarande 10 (19,22) årsarbetare.

I kärnverksamheten ingår anställda som arbetar med specialpedagogiskt stöd, undervisning, boende och fritid, läromedel samt hantering av olika statsbidrag. I gruppen stödverksamhet ingår personal med sakområdeskompetens inom bland annat it, hr, kommunikation, ekonomi, upphandling, registratur och juridik samt digitalisering.

Andelen anställda med tillsvidareanställning ökade till 97 procent (95, 92). Det beror på att specialskolorna aktivt minskat antalet visstidsanställningar.

Våra anställda är spridda över landet. Vid årets utgång hade drygt en tredjedel av de anställda en överenskommelse om distansarbete, oftast upp till 50 procent av arbetstiden.

Möjligheten att teckna en överenskommelse om distansarbete beror på verksamhetens behov. Bara ett fåtal medarbetare inom specialskolan hade distansöverenskommelse (7 procent). Bland anställda i andra verksamheter var andelen högre (75 procent). Det var vanligare att kvinnor hade en överenskommelse om distansarbete.

Tabell 22. Personalomsättning i procent

Personalomsättning	2021	2022	2023
Kvinnor	10	15	12
Män	13	17	17
Totalt	11	16	13

Källa: UBW

Vår personalomsättning bland tillsvidareanställda var 10 (10,7) procent. Personalomsättningen varierar mellan våra verksamheter där personal inom specialskolan generellt har en högre personalomsättning.

Detta kan jämföras med personalomsättningen inom staten som enligt Arbetsgivarverket var 12 procent under 2023. Bland tillsvidareanställda inom staten var personalomsättningen inom staten 9 procent.

Tabell 23. Sjukfrånvaro i procent

	2021	2022	2023
Totalt sjukfrånvaro	5,8	6,1	5,9
Långtidssjukfrånvaro (andel av total sjukfrånvaro som är 60 dagar eller längre)	40,0	35,4	43,6
Kvinnors sjukfrånvaro	5,9	6,2	6,1
Mäns sjukfrånvaro	5,6	5,6	5,1
Alla yngre än 30 år	10,7	9,2	8,8
Alla mellan 30 och 49 år	5,7	6,2	6,2
Alla 50 år eller äldre	5,4	5,6	5,4

Källa: UBW

Sjukfrånvaron i staten var 4,1 procent under 2022 (3,6).⁵⁹ Sjukfrånvaron i SPSM minskade något jämfört med tidigare år men var fortfarande högre än i andra statliga myndigheter. Sjukfrånvaron var högst i specialskolan där den uppgick till 7,6 (7,7 och 8,0) procent. Övriga verksamheter hade en sjukfrånvaro runt 4 procent. Korttidssjukfrånvaron minskade och var 3,3 procent (3,9 och 3,5). Men långtidssjukfrånvaron ökade till 2,6 procent (2,2 och 2,3).

Kompetensutveckling

Våra olika verksamheter tar fram planer för kompetensförsörjning som följs upp löpande. Med hjälp av planerna har vi identifierat att vi har behov av att utveckla digital kompetens, analys och utvärdering samt projektledning.

Vi behöver mer kunskap om möjligheterna med digitalisering. Det är ett av målen i vår digitaliseringsstrategi. Under 2023 fick medarbetare kompetensutveckling om olika sätt att samarbeta digitalt, till exempel om teknik som stödjer kreativa möten.

Alla medarbetare får en grundläggande utbildning i informations säkerhet. Vid årets slut hade 83 procent av myndighetens personal deltagit i utbildningen.

Under hösten samlades alla anställda inom SPSM till två gemensamma dagar i Örebro. Fokus för dagarna var målgruppernas situation och förståelse för det gemensamma uppdraget. Dagarna innehöll både gemensamma informationspass och föreläsningar, samt olika valbara seminarier. En enkät skickades ut i direkt anslutning till SPSM-dagarna.⁶⁰ Överlag får SPSM-dagarna goda omdömen av deltagarna.

Vi fortsatte att utveckla våra chefers ledarskap i en mötesform som vi kallar chefsforum. Syftet med chefsforum är att stärka chefsrollen och säkra en samstämmig ledningskommunikation till våra medarbetare. Ett kortare chefsforum genomfördes digitalt var sjätte vecka. En gång per termin samlade vi alla chefer i två dagar.

Arbetsmiljö

Under hösten genomförde vi en medarbetarundersökning⁶¹ tillsammans med företagshälsovården. Syftet med undersökningen är att identifiera risk- och hållbarhetsfaktorer för att utveckla verksamheten till en attraktiv arbetsplats där medarbetarna trivs, är friska och ger bra resultat. På övergripande nivå var resultaten bättre än den senaste undersökningen 2021.⁶²

Undersökningen visade att medarbetarnas upplevelser var mer positiva inom de flesta områden jämfört med 2021. Sammantaget var det störst förbättringar för de index som handlar om krav i arbetet, stress och förhållandet mellan arbete och privatliv. Även de index som handlar om den närmsta chefens ledning och om värderingarna på arbetsplatsen förbättrades.

59 Staten i siffror, sjukfrånvaro. Arbetsgivarverket

60 Enkäten skickades ut till 1100 deltagare. 832 svarande (76%) varav 634 har svarat på alla frågor.

61 Medarbetarundersökningen genomfördes from 2023-09-12 – 2023-10-04 och vände sig till medarbetare som arbetat mer än tre månader och arbetade 50% eller mer. Antalet som besvarade undersökningen var 985 av 1225 anställda (80%).

62 Medarbetarundersökningen genomfördes from 2021-09-22 – 2021-10-06 och vände sig till medarbetare som arbetat mer än tre månader och arbetade 50% eller mer. Antalet som besvarade undersökningen var 1043 av 1274 anställda (82%).

De riskfaktorer som framkom var att medarbetarna hade sämre resultat än referensgruppen⁶³ för sömn, stress och påfrestande känslomässiga krav i arbetet. Den självskattade hälsan var också lägre än hos referensgruppen. Samma resultat framkom i undersökningen 2021. Det föranledde att vi planerade och genomförde Partsrådets insatser. Partsrådets tjänst Fånga tidiga tecken, syftar till att stärka en organisations förmåga att arbeta proaktivt för att identifiera tidiga tecken på arbetsrelaterad stress och ohälsa. Några workshoppar planerades och några genomfördes 2023.

Medarbetarundersökningen visade också på hållbarhetsfaktorer som var bättre än referensgruppens. Hållbarhetsfaktorer är medarbetarnas upplevelse av att ha fått stöd från sina kollegor och sin närmsta chef. Tillit mellan anställda, variation i arbetsuppgifterna och utvecklingsmöjligheter i arbetet var upplevelser hos medarbetarna som fick högre resultat än i referensgruppen. Och medarbetarna upplevde att kvinnor och män och medarbetare med annan etnisk bakgrund eller religion var inkluderade på jobbet.

Risk- och hållbarhetsfaktorer för kvinnor och män var ungefär desamma, även om det fanns vissa skillnader. Kvinnor upplevde både högre känslomässiga krav och att de var mer involverade på arbetsplatsen än män. Män upplevde inte konflikt mellan arbete och privatliv i samma utsträckning.

Det finns inga tydliga skillnader i medarbetarundersökningens risk- och hållbarhetsfaktorer mellan medarbetare med eller utan överenskomelse om distansarbete, som kan kopplas till distansarbete.

Vi ser fortsatta utmaningar i känslomässiga krav och lägre självskattad hälsa. Yngre medarbetare inom specialskolan har allmänt sämre resultat än övriga grupper. Resultatet av medarbetarundersökningen tas omhand på alla nivåer i myndigheten i det systematiska arbetsmiljö- och likabehandlingsarbetet.

Vi är värdmyndighet

Under 2022 samlokaliseras SPSM och Skolverket på tre orter kopplat till vårt gemensamma uppdrag att erbjuda kvalitetsdialoger, tanken var att arbetet skulle fortsätta under 2023 men uppdraget pausades på Skolverkets initiativ. I november 2023 beslutade Skolverket om vidare etablering i Göteborg och Örebro 2024. SPSM inledde arbetet för att förbereda för ett mottagande.

Inom ramen för uppdraget (SOU 2019:33) om en ökad statlig närvaro i Härnösand där SPSM ska vara värdmyndighet för de tillkommande myndigheterna (Skolverket, Kammarkollegiet och Socialstyrelsen). Under första tertialet förberedde SPSM för Socialstyrelsens inflytt då det ingår i värduppdraget att anpassa lokaler, säkerställa driftsfrågor, arbetsmiljö, säkerhet, ekonomi, juridik och it-miljö. Vår bedömning är att arbetet löpt på enligt plan och Socialstyrelsen flyttade in den 2 maj. Dialoger pågår med fler myndigheter om möjlig inflytt.

63 Medarbetarundersökningen genomförs utifrån modellen COPSOQ II. Information om index, frågor och referensvärden finns på COPSOQ Sveriges hemsida www.copsoq.se

Ekonomisk redovisning

Kostnader, intäkter och avgiftsbelagd verksamhet

I detta avsnitt redovisar vi en bild av myndighetens

- totala kostnader indelade efter verksamhet.
- totala intäkter indelade efter verksamhet och finansiering.
- avgiftsbelagd verksamhet i enlighet med den budget som regeringen meddelat i regleringsbrevet.

Fördelning av kostnader och intäkter

I förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) framgår att verksamhetens totala intäkter och kostnader ska fördelas enligt den indelning som myndigheten bestämmer. Vi har valt att fördela verksamhetens totala intäkter och kostnader utifrån de två verksamhetsområden som svarar för vår kärnverksamhet. För annan verksamhet som beskrivs särskilt i resultatredovisningen, gäller att den antingen sker tvärfunktionellt eller är av mycket begränsad omfattning och att kostnader och intäkter av det skälet inte särredovisas.

Här redovisas och analyseras de totala kostnaderna för verksamheterna specialskola samt specialpedagogiskt stöd. En mer detaljerad redovisning och analys inom respektive verksamhet redovisas i avsnitten Kostnader specialskola respektive Kostnader specialpedagogiskt stöd.

Totala kostnader fördelade på verksamhet

Tabell 24. Kostnader fördelade på verksamheter, tkr

Verksamhet	2021	2022	2023
Specialskola	737 176	772 828	807 695
Specialpedagogiskt stöd	430 327	447 200	472 849
Totalt	1 167 503	1 220 028	1 280 544

De totala kostnaderna ökade inom hela verksamheten. Myndigheten har liksom övriga samhället sett en fortsatt generell kostnadsökning, framförallt inom lokaler, vilket har påverkat alla verksamheter.

Samtliga verksamheter har under året arbetat med åtgärder för att anpassa verksamheten till det nya kostnadsläget. Åtgärder har exempelvis vidtagits för ett effektivt lokalutnyttjande och en kompetensförsörjning som tillvaratar omställningsmöjligheter.

Fördelningen av kostnader mellan prestationer inom respektive verksamhet återfinns i respektive avsnitt inom resultatredovisningen.

Totala intäkter fördelade på verksamhet och finansiering

Tabell 25. Intäkter fördelade på verksamheter, tkr

Verksamhet	2021		2022		2023	
	Anslag	Övriga intäkter	Anslag	Övriga intäkter	Anslag	Övriga intäkter
Specialskola	330 483	407 160	338 608	430 851	352 440	450 890
Specialpedagogiskt stöd	422 514	7 814	438 809	8 391	461 952	10 897
Totalt	752 997	414 974	777 417	439 242	814 392	461 787

Intäkter utöver anslag inom specialskola fortsatte att öka, vilket främst kopplas till de avgifter som avser elevplats i specialskolan. Det finns också en

generell ökning av dessa intäkter som till största delen handlar om finansiella intäkter och förändrat ränteläge.

Avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 26. Beräknad budget för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras (punkt 6.1 i regleringsbrev), tkr

Verksamhet/budget RB	+/- tom 2021	+/- 2022	Int. 2023	Kostn. 2023	+/- 2023	Ack +/- utgående 2023
Specialskola m.m. (belopp i enlighet med regleringsbrev)	0	0	430 000	860 000	-430 000	-430 000

Redovisat av SPSM

Specialskola m.m (bidrar till att täcka kostnader) ¹	0	0	362 880	1 200 664	0	0
Förskoleklass/fritidshem (full kostnadstäckning) ²	-3 276	-2 187	74 797	79 715	-4 918	-10 381
Administration av förstärkningsbidrag till folkhögskolor (full kostnadstäckning)	0	0	165	165	0	0
Totalt	-3 276	-2 187	437 842	1 280 544	-4 918	-10 381

I enlighet med förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB), redovisar vi ingående och utgående resultat endast för de verksamheter där det finns krav på full kostnadstäckning.

Förskoleklass och fritidshem som bedrivs med målet full kostnadstäckning har sedan tidigare ett ackumulerat negativt resultat.

Verksamheten arbetar löpande med att anpassa kostnaderna efter de intäkter som erhålls. Efter som denna verksamhet till stor del är integrerad med specialskolans anslagsfinansierade verksamhet, anser myndigheten inte att konstruktionen med full kostnadstäckning är ändamålsenlig. Detta har vi framfört till regeringen och en fortsatt dialog förs i frågan.

1 Enbart intäkter och kostnader för 2023 redovisas då intäkterna endast delvis ska täcka kostnaderna. I avgiftsintäkterna inkluderas samtliga intäkter av avgifter som nämns i instruktion eller regleringsbrev (elevavgifter, läromedel, kost och inkvartering).

2 I intäkter 2023 ingår 452 tkr i erhållna viten kopplat till elevresor. I ack +/- utgående 2023 ingår totalt 325 tkr erhållna bidrag samt 452 tkr i erhållna viten.

Resultaträkning

	Not	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31	Utfall tkr 2022-01-01 2022-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	814 392	777 417
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	442 555	423 850
Intäkter av bidrag		12 920	13 951
Finansiella intäkter	3	6 312	1 441
Summa intäkter		1 276 179	1 216 659
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-908 331	-868 379
Kostnader för lokaler	5	-136 359	-122 228
Övriga driftkostnader		-219 129	-215 784
Finansiella kostnader	6	-2 876	-1 838
Avskrivningar och nedskrivningar	7	-13 849	-11 799
Summa kostnader		-1 280 544	-1 220 028
Verksamhetsutfall		-4 365	-3 369
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m som inte disponeras	8	4 780	4 249
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-4 780	-4 249
Saldo Uppbördsverksamhet		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		515 499	505 539
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		0	13
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	9	33 252	31 064
Lämnade bidrag	10	-550 889	-534 554
Saldo Transfereringar	11	-2 138	2 062
Årets kapitalförändring	12	-6 503	-1 307

Balansräkning

	Not	Utg balans tkr 2023-12-31	Utg balans tkr 2022-12-31
Tillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	13	1 469	472
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	14	123	167
Summa		1 592	639
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	15	20 329	18 335
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	16	23 863	23 945
Summa		44 192	42 280
Finansiella anläggningstillgångar			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	17	3 773	8 403
Summa		3 773	8 403
Varulager m.m.			
Varulager och förråd		2 093	1 698
Summa		2 093	1 698
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		1 242	1 129
Fordringar hos andra myndigheter		17 454	18 302
Övriga kortfristiga fordringar	18	190	2 102
Summa		18 886	21 533
Periodavgränsningsposter	19		
Förutbetalda kostnader		40 935	38 137
Upplupna bidragsintäkter		1 295	1 022
Övriga upplupna intäkter		1 018	1 103
Summa		43 248	40 262
Avräkning med statsverket	20		
Avräkning med statsverket		-2 993	-14 644
Summa		-2 993	-14 644
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	21	106 761	122 448
Summa		106 761	122 448
Summa tillgångar		217 552	222 619

	Not	Utg balans tkr 2023-12-31	Utg balans tkr 2022-12-31
Kapital och skulder			
Myndighetskapital	22		
Statskapital		281	233
Balanserad kapitalförändring		2 758	4 065
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	12	-6 503	-1 307
Summa		-3 464	2 991
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	23	13 723	11 868
Övriga avsättningar	24	10 309	10 309
Summa		24 032	22 177
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	25	44 100	39 124
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		23 207	23 441
Leverantörsskulder		40 893	45 234
Övriga kortfristiga skulder	26	12 612	13 190
Summa		120 812	120 989
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	27	71 142	70 469
Oförbrukade bidrag		5 030	5 993
Övriga förutbetalda intäkter		0	0
Summa		76 172	76 462
Summa kapital och skulder		217 552	222 619

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag, tkr

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter 20230101–20231231	Utgående överföringsbelopp
15:1:5 ap 4.1 Statsbidrag till utbildning		1 620	13 916		-1 620	13 916	13 710	206
15:1:5 ap 4.2 Bidrag till kursdeltagare	28	475	1 000		-475	1 000	517	483
15:1:5 ap 5 Statlig ÅP-avgift för bidrag till kursdeltagare		0	88		0	88	88	0
16:1:3 ap 1 Specialpedagogiska skolmyndigheten	29	15 675	805 807		0	821 482	817 888	3 594
16:1:5 ap 1 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	30	0	2 500	3 500	0	6 000	4 687	1 313
16:1:6 ap 1 Omvårdnadsinsatser	31	7 528	71 066	0	-7 528	71 066	61 725	9 341
16:1:14 ap 1 Särskilda insatser inom skolområdet	32	509	223 418	0	-509	223 418	218 841	4 577
16:1:16 ap 1 Bidrag till vissa studier	33	7 514	17 525		-7 514	17 525	10 746	6 779
17:14:4 ap 1 Särskilt utbildningsstöd	34	8	202 158	0	-8	202 158	202 146	12
Summa anslag		33 329	1 337 478	3 500	-17 654	1 356 653	1 330 348	26 305

Allmänt

Anslagen redovisas utifrån regleringsbrev och andra regeringsbeslut samt utifrån de belopp som finns redovisade i statsredovisningssystemet Hermes.

Redovisning mot inkomsttitel, tkr

Inkomsttitel	Inkomster
2811 Övriga inkomster	4 780

Återbetalningar av statsbidrag som avser beslut från tidigare år redovisas mot inkomsttitel 2811 Övriga inkomster. Se not 8 för fördelning av poster.

Redovisning av bemyndigande, tkr

Anslag/Anslagsbenämning	Tilldelat bemyndigande 2023	Ingående åtaganden 2023-01-01	Utestående åtaganden 2023-12-31	Utestående åtagandens fördelning per år
				2024
16:1:6 ap 1 Omvårdnadsinsatser	36 500	32 121	33 050	33 050
Summa	36 500	32 121	33 050	33 050

Tilläggsupplysningar och noter

Bokslutskommentarer

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med 1 kap 3§ förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag. SPSM:s redovisning följer god redovisningssed såsom den kommer till uttryck i ESV:s allmänna råd till 6§ bokföringsförordningen (2000:606).

Värderingsprinciper

Tillgångar/skulder och kundfordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta. Skulder har tagits upp till det nominella värdet.

Värdering av omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna består av läromedelslager, som har värderats till hälften av försäljningsvärdet exklusive i försäljningspriset ingående distributionskostnader.

Ändrade redovisningsprinciper

SPSM har justerat beloppsgränser för periodisering och för aktivering av anläggningstillgångar samt har även ändrat principer för avskrivningsperioder avseende vissa anläggningstillgångar.

Avskrivningar

Som anläggningstillgång redovisas datorer, fordon, inventarier m.m. vars anskaffningsvärde är 30 tkr och däröver samt har en ekonomisk livslängd på 3 år eller längre. Egenutvecklade immateriella redovisas som anläggningstillgång om anskaffningsvärdet är 300 tkr och däröver samt om den förväntade nyttjandeperioden och ekonomiska livslängden uppgår till lägst 5 år. Förbättringsutgifter på annans fastighet redovisas som anläggningstillgång om anskaffningsvärdet är 100 tkr och däröver samt om den förväntade nyttjandeperioden och den ekonomiska livslängden uppgår till lägst 7 år.

SPSM har fastställt följande princip avseende anläggningstillgångars ekonomiska livslängd:

Immateriella tillgångar	5 år
Servrar och nätverksutrustning	5 år
Maskiner och vissa inventarier	3 år
Övriga inventarier	5 år
Bilar och andra transportmedel	5 år
Förbättringsutgift på annans fastighet eller motsvarande kontraktslängd	7 år

Övriga upplysningar

Myndigheten tillämpar 75 tkr och däröver som beloppsgräns för periodiseringar. 5 januari 2024 har varit brytdag i redovisningen.

Myndighetens ledning

Ersättning till generaldirektör Aurora Lindberg har under 2023 utgått med 1 227 440 kr.

Aurora Lindberg förordnades som myndighetens generaldirektör den 1 juni 2023 enligt regeringsbeslut U2022/03815 och var dessförinnan vikarierande generaldirektör för myndigheten från den 20 januari 2023 enligt regeringsbeslut U2022/03920.

Fram till 19 januari 2023 var Fredrik Malmberg myndighetens generaldirektör.

Ersättning till generaldirektör Fredrik Malmberg har under 2023 utgått med 104 258 kr.

Fredrik Malmberg var under perioden ledamot i Diskrimineringsombudsmannens råd samt särskild utredare i utredningen En uppväxt fri från våld Dir. 2021:02.

	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31	Utfall tkr 2022-01-01 2022-12-31
Not 1 Intäkter av anslag	814 392	777 417
Anslagsintäkterna i verksamhetsavsnittet härrör från följande anslag:		
16:1:3 ap 1 Specialpedagogiska skolmyndigheten	809 705	776 417
16:1:5 ap 1 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	4 687	1 000
<i>Summa intäkter av anslag i RR</i>	814 392	777 417
Utgifter enligt anslagsredovisningen		
16:1:3 ap 1 Specialpedagogiska skolmyndigheten	-817 888	-791 007
16:1:5 ap 1 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	-4 687	-1 000
<i>Summa utgifter som belastat anslagen</i>	-822 575	-792 007
Differens intäkter av anslag verksamhet resp. utgifter mot anslag	-8 183	-14 590
Intäkter av anslag i transfereringsavsnittet		
16:1:3 ap 1 Specialpedagogiska skolmyndigheten Produktionsstöd för läromedelsframställning*	7 726	14 023
Övrigt	0	0
Förändring semesterlöneskuld enligt undantagsregeln	457	567
Summa förklaring differens	8 183	14 590
Saldo	0	0
<i>*Enligt de finansiella villkoren för anslag 16:1:3 ap 1 får anslaget belastas med utgifter för produktionsstöd för läromedelsframställning</i>		

	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31	Utfall tkr 2022-01-01 2022-12-31
Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	442 555	423 850
Kommunala elevavgifter	358 813	345 118
– elever i specialskolan	359 080	345 118
– korrigeringar tidigare års elevavgifter	-267	0
Förskoleklass och fritidsverksamhet	72 817	70 895
– varav elevavgifter	72 526	68 615
– varav av vårdnadshavare inbetalt till hemkommuner	1 695	1 360
Ersättning för assistans enl avtal med kommuner	0	74
Läromedel, egen framställning	4 032	3 670
Kost och inkvartering i samband med kurser och besök	35	20
Avgift från Folkbildningsrådet för administration av förstärkningsbidrag till folkhögskolor	165	150
Intäkter av avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen	3 584	3 326
Intäkter av andra ersättningar	1 129	597
<i>Den kraftiga ökningen av intäkter av andra ersättningar är hänförligt till viten som utbetalats till myndigheten för elevresor som inte utförts enligt avtal.</i>		

Kommunala avgifter för elever i specialskolan

Vårterminen

Värskommun 2023: 184 380 kr per termin / elev, 369 st

(2022: 177 800 kr per termin / elev, 351 st)

Övriga kommuner 2023: 276 570 kr per termin / elev, 413 st

(2022: 266 710 kr per termin / elev, 399 st)

Höstterminen

Värskommun 2023: 184 380 kr per termin / elev, 374 st

(2022: 177 800 kr per termin / elev, 372 st)

Övriga kommuner 2023: 276 570 kr per termin / elev, 390 st

(2022: 266 710 kr per termin / elev, 413 st)

Förskoleklass

Vårterminen

Alla kommuner 2023: 148 820 kr per termin / elev, 37 st

(2022: 143 510 kr per termin / elev, 44 st)

Höstterminen

Alla kommuner 2023: 148 820 kr per termin / elev, 44 st

(2022: 143 510 kr per termin / elev, 33 st)

Fritidshemsverksamhet

Vårterminen

Alla kommuner 2023: 96 910 kr per termin / elev, 309 st

(2022: 93 450 kr per termin / elev, 301 st)

Höstterminen

Alla kommuner 2023: 96 910 kr per termin / elev, 318 st

(2022: 93 450 kr per termin / elev, 315 st)

	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31	Utfall tkr 2022-01-01 2022-12-31
Not 3 Finansiella intäkter	6 312	1 441
Ränteintäkter på räntekonto hos Riksgäldskontoret	4 120	1 085
Valutakursvinster	26	-3
Orealiserad värdeförändring finansiella instrument	297	154
Utdelning Kammarkollegiets konsortier	94	202
Övriga finansiella intäkter	1 775	3
<i>Ränteintäkter på räntekontot i Riksgäldskontoret har ökat i samband med höjd räntenivå. Ökningen av övriga finansiella intäkter beror på en reavinst vid försäljning av konsortieandelar.</i>		
Not 4 Kostnader för personal	-908 331	-868 379
Varav lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter m.m.	-591 482	-568 944
Varav arvoden till styrelse, kommittéer eller ej anställd personal	-1 460	-1 126
Not 5 Kostnader för lokaler	-136 359	-122 228
Lokalhyror	-122 186	-108 481
Driftkostnader lokaler	-11 540	-11 152
Reparation, bevakning, larm	-2 633	-2 595
Förändring avsättning lokaler	0	0
<i>Ökningen av lokalkostnader beror på indexuppräkning av hyresavtalen samt utökning av hyrda lokaler i Stockholm</i>		
Not 6 Finansiella kostnader	-2 876	-1 838
Räntekostnader avseende räntekonto i Riksgäldskontoret	-1 336	-277
Orealiserad värdeförändring finansiella instrument	-1 122	-1 476
Övriga utomstatliga räntekostnader	-14	-13
Övriga finansiella kostnader	-404	-72
<i>Den största anledningen till ökade finansiella kostnader är höjd räntenivå på de lån myndigheten har hos Riksgäldskontoret</i>		
Not 7 Avskrivningar och nedskrivningar	-13 849	-11 799
Immateriella anläggningstillgångar	-180	-175
Förbättringsutgifter	-4 001	-3 897
Maskiner, inventarier, installationer	-9 096	-7 727
Nedskrivning anläggningstillgångar	-572	0

	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31	Utfall tkr 2022-01-01 2022-12-31
Not 8 Uppbördsverksamhet	0	0
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		
Återkrav anslag 17:14:4 ap.1 Särskilt utbildningsstöd	936	2 204
Återkrav anslag 16:1:14 ap.1 Särskilda insatser inom skolområdet	1 748	1 919
Återkrav anslag 16:1:6 ap.1 Omvårdnadsinsatser	2 096	0
Återkrav övriga anslag	0	126
Summa intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	4 780	4 249
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		
Återkrav anslag 17:14:4 ap.1 Särskilt utbildningsstöd	-936	-2 204
Återkrav anslag 16:1:14 ap.1 Särskilda insatser inom skolområdet	-1 748	-1 919
Återkrav anslag 16:1:6 ap.1 Omvårdnadsinsatser	-2 096	0
Återkrav övriga anslag	0	-126
Summa medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-4 780	-4 249
Saldo uppbördsverksamhet (ej inbetalda återkrav)	0	0
<i>Se även not 12</i>		
Not 9 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	33 252	31 064
Från kommuner	20 033	21 560
Från regioner	13 219	9 461
Från övriga	0	43
<i>Medlen har i huvudsak finansierat boende, omvårdnad i boendet och habilitering för elever vid RH-gymnasier. Se även Not 31.</i>		
Not 10 Lämnade bidrag	-550 889	-534 554
Statliga myndigheter exkl. statl. affärsverk	-9 051	-9 089
Kommuner och regioner	-309 613	-290 495
Övriga organisationer och ideella föreningar	-202 379	-197 212
Privata företag och privatägda ek. föreningar	-19 100	-27 734
Enskilda personer	-10 746	-10 024
<i>Den stora minskningen av lämnade bidrag till Privata företag och privatägda ek. föreningar avser främst minskade utbetalningar av Produktionsstöd. Se även not 29.</i>		
Not 11 Saldo transfereringar	-2 138	2 062
Lämnade bidrag finansierade med donationsmedel	-277	0
Återkrav inbetalat 2023, fakturerat 2022 (inbetalat 2022, fakturerat 2021)	-2 096	-100
Återkrav fakturerat 2023, ej inbetalat 231231 (fakturerat 2022, ej inbetalat 221231)	190	2 096
Utbetalat bidrag 2023, avser 2022 (utbetalat 2022, avser 2021)	-349	-394
Återföring utbetalat bidrag 2023, avser 2022	394	460

	Utfall tkr 2023-01-01 2023-12-31	Utfall tkr 2022-01-01 2022-12-31
Not 12 Årets kapitalförändring	-6 503	-1 307
AVGIFTSFINANSIERAD VERKSAMHET	-4 918	-2 187
Förskoleklass och fritidshemsverksamhet	-4 918	-2 187
BIDRAGSFINANSIERAD VERKSAMHET	276	-1 182
Värdereglering donationsmedel	605	-1 138
Övriga driftskostnader finansierade med donationsmedel	-49	-44
Anläggningar finansierade med donationsmedlens avkastning	-3	0
<i>Verksamhetsavsnittet</i>	<i>553</i>	<i>-1 182</i>
Lämnade bidrag finansierade med donationsmedlens avkastning	-277	0
<i>Transfereringsavsnittet</i>	<i>-277</i>	<i>0</i>
ÅTERKRAV LÄMNAD E BIDRAG (fakturerat, ej inbetalat)		
Ej anslagsavräknat återkrav inbetalat 2023, fakturerat 2022, (inbetalat 2022, fakturerat 2021)	-2 096	-100
Ej anslagsavräknat återkrav fakturerat 2023 ej inbetalat (fakturerat 2022 ej inbetalt)	190	2 096
Ej anslagsavräknad transferering utbetalat 2024, avser 2023 (utbetalat 2023, avser 2022)	-349	-394
Ej anslagsavräkning återföring utbetalat 2023, avser 2022 (återföring utbetalt 2022, avser 2021)	394	460
<i>Transfereringsavsnittet</i>	<i>-1 861</i>	<i>2 062</i>

	Utg balans tkr 2023-12-31	Utg balans tkr 2022-12-31
Not 13 Balanserade utgifter för utveckling	1 469	472
IB anskaffningsvärde	3 809	3 677
Årets anskaffningar	1 133	204
Avgår anskaffningsvärde för sålda och utrangerade tillgångar	0	-72
Anskaffningsvärde UB	4 942	3 809
IB Ackumulerade avskrivningar	3 337	3 298
Årets avskrivningar	136	111
Avgår avskrivningar på sålda och utrangerade tillgångar	0	-72
Ackumulerade avskrivningar UB	3 473	3 337
Bokfört värde	1 469	472
Not 14 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	123	167
IB anskaffningsvärde	447	1 390
Årets anskaffningar	0	0
Avgår anskaffningsvärde för sålda och utrangerade tillgångar	0	-943
Anskaffningsvärde UB	447	447
IB Ackumulerade avskrivningar	280	1 108
Årets avskrivningar	44	64
Avgår avskrivningar på sålda och utrangerade tillgångar	0	-892
Ackumulerade avskrivningar UB	324	280
Bokfört värde	123	167
Not 15 Förbättringsutgifter på annans fastighet	20 329	18 335
IB anskaffningsvärde	59 206	56 002
Årets anskaffningar	6 552	2 379
Pågående förbättringsutgifter, årets anskaffning	0	825
Anskaffningsvärde UB	65 758	59 206
IB Ackumulerade avskrivningar	40 871	36 975
Årets avskrivningar	4 001	3 896
Årets nedskrivningar	557	0
Ackumulerade avskrivningar UB	45 429	40 871
Bokfört värde	20 329	18 335
Not 16 Maskiner, inventarier, installationer m.m.	23 863	23 945
IB anskaffningsvärde	109 973	101 217
Årets anskaffningar	9 289	13 194
Avgår anskaffningsvärde för sålda och utrangerade tillgångar	-3 614	-4 438
Anskaffningsvärde UB	115 648	109 973
IB Ackumulerade avskrivningar	86 028	82 738
Årets avskrivningar	9 095	7 727
Årets nedskrivningar	15	0
Avgår avskrivningar på sålda och utrangerade tillgångar	-3 353	-4 437
Ackumulerade avskrivningar UB	91 785	86 028
Bokfört värde	23 863	23 945

	Utg balans tkr 2023-12-31	Utg balans tkr 2022-12-31
Not 17 Andra långfristiga värdepappersinnehav	3 773	8 403
Andelar Kammarkollegiets räntekonsortium		
Anskaffningsvärde	4 155	4 552
Ackumulerad orealiserad värdeförändring	-421	-191
Årets anskaffning	398	0
Årets försäljning	-2 664	0
Årets nedskrivning/uppskrivning	297	-230
Summa bokfört värde räntekonsortium	1 765	4 131
Andelar Kammarkollegiets aktiekonsortium		
Anskaffningsvärde	1 859	1 859
Ackumulerad orealiserad värdeförändring	2 412	3 505
Årets anskaffning	5	0
Årets försäljning	-1 146	0
Årets nedskrivning/uppskrivning	-1 122	-1 092
Summa bokfört värde aktiekonsortium	2 008	4 272
Utgående bokfört värde tillika marknadsvärde	3 773	8 403
Not 18 Övriga kortfristiga fordringar	190	2 102
Fordringar anställda	0	6
Övriga fordringar	190	2 096
<i>Övriga fordringar avser fakturerade återkrav av transfereringar som ej inbetalats under 2023 respektive 2022</i>		
Not 19 Periodavgränsningsposter	43 248	40 262
Förutbetalda kostnader	40 935	38 138
Förutbetalda hyror	30 652	28 657
Övriga förutbetalda kostnader	10 283	9 481
Upplupna intäkter	2 313	2 124
Upplupna bidragsintäkter	1 295	1 021
Övriga upplupna intäkter	1 018	1 103
<i>Ökningen av förutbetalda hyror beror på en generell hyreshöjning 2023 samt utökning av lokalbeståndet under 2022. Se även not 5.</i>		
<i>Övriga upplupna intäkter 2023 består framförallt av ej erhållna viten i samband med elevresor, inbetalade 2024.</i>		
<i>Övriga upplupna intäkter 2022 består huvudsakligen av intäkter för överåriga elever i fritidshem avseende ht-22 som fakturerades 2023.</i>		

	Utg balans tkr 2023-12-31	Utg balans tkr 2022-12-31
Not 20 Avräkning statsverket	-2 993	-14 644
Uppbörd		
Ingående balans	0	-5
Redovisat mot inkomstitel	-4 780	-4 249
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	4 780	4 254
Fordringar (+) /Skulder (-) avseende uppbörd	0	0
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	-180	167
Redovisat mot anslag	512 460	492 516
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-512 433	-492 863
Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	-153	-180
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-15 675	-23 468
Redovisat mot anslag	817 888	791 007
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-805 807	-783 592
Återbetalning av anslagsmedel	0	378
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-3 594	-15 675
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	1 211	1 778
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-457	-567
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	754	1 211
Övriga fordringar på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	0	0
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	46 970	41 825
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-554 623	-530 434
Övriga fordringar	0	0
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	507 653	488 609
Övriga fordringar på statens centralkonto i Riksbanken	0	0
Saldo	-2 993	-14 644
Not 21 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	106 761	122 448
Kreditram på räntekontot enligt regleringsbrevet	72 800	72 800

Not 22 Förändring av myndighetskapitalet

	Statskapital	Balanserad kapitalförändring, avkastning donationskapital	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Transfereringsverksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2022	233	7 700	-3 276	-359	-1 307	2 991
Ingående balans 2023	233	7 700	-3 276	-359	-1 307	2 991
Föreg. års kapitalförändring	0	-1 182	-2 187	2 062	1 307	0
Årets kapitalförändring	0	0	0	0	-6 503	-6 503
Konst med tilldelat vårdansvar	48	0	0	0	0	48
Summa årets förändring	48	-1 182	-2 187	2 062	-5 196	-6 455
Utgående balans 2023	281	6 518	-5 463	1 703	-6 503	-3 464

	Utg balans tkr 2023-12-31	Utg balans tkr 2022-12-31
Not 23 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	13 723	11 868
Ingående balans avsättning för pensioner	11 868	9 213
Årets kostnader för delpensioner	7 019	7 480
Årets delpensionsutbetalningar	-5 164	-4 825
Årets förändring avsättning för pensioner	1 855	2 655
Utgående avsättning	13 723	11 868
Not 24 Övriga avsättningar	10 309	10 309
Ingående balans avsättning för lokalt omställningsarbete	10 309	12 291
Årets avsättning	1 775	1 713
Årets upplösning	-1 775	-3 695
Årets förändring avsättning för lokalt omställningsarbete	0	-1 982
Utgående balans avsättning Lokalt omställningsarbete	10 309	10 309

Avsättning och syfte	Årets förändring	Utgående balans	Regleras 2024
Avsättning för lokalt omställningsarbete	0	10 309	8 000
SUMMA	0	10 309	8 000

	Utg balans tkr 2023-12-31	Utg balans tkr 2022-12-31
Not 25 Lån i Riksgäldskontoret	44 100	39 124
Ingående balans	39 124	37 614
Nyupptagna lån	18 958	13 146
Amorteringar	-13 982	-11 636
Låneram	49 000	45 000
Utnyttjad låneram	44 100	39 124
Not 26 Övriga kortfristiga skulder	12 612	13 190
Personalens källskatt	12 240	12 776
Övriga kortfristiga skulder	372	414
Not 27 Periodavgränsningsposter	76 172	76 462
Upplupna kostnader	71 142	70 469
Upplupen semesterlöneskuld inkl. sociala avg.	55 934	58 085
Upplupna övriga lönekostnader inkl. sociala avg.*	12 509	8 310
Övriga upplupna kostnader	2 699	4 074
Oförbrukade bidrag	5 030	5 993
Oförbrukade bidrag – inomstatliga	0	653
Oförbrukade bidrag – utomstatliga	237	326
Oförbrukade bidrag förvaltade stiftelser	1 834	1 869
Oförbrukade bidrag donationer	2 959	3 145
<i>*Upplupna övriga lönekostnader inkl. sociala avgifter ökade till följd av beräknad lönerevision per 1 oktober 2023.</i>		

	Belopp, tkr 2023	Belopp, tkr 2022
Not 28 Anslag 15:1:5 ap 4.2 Bidrag till kursdeltagare		
Kommentar till överföringsbelopp: Den lägre förbrukningen av anslagsposten är kopplad till färre antal deltagare.		
Not 29 Anslag 16:1:3 ap 1 Specialpedagogiska skolmyndigheten		
Kommentar till överföringsbelopp: Myndigheten har förbrukat hela årets tilldelning samt större delen av det ingående överföringsbeloppet från 2022. Detta sammanhänger med den generella kostnadsökningen i samhället, framförallt när det gäller lokaler.		
Utbetalat Produktionsstöd för läromedelsframställning Omprioriteringar inom verksamheten har lett minskning av utbetalat Produktionsstöd.	7 726	14 023
Not 30 Anslag 16:1:5 ap 1 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet		
Kommentar till överföringsbelopp: Uppdraget utökades i juni 2023 och anslaget höjdes från 3 500 till 6 000 tkr. Vissa planerade aktiviteter har skjutits till 2024, främst på grund av begränsad tillgång till expertresurser.		
Not 31 Anslag 16:1:6 ap 1 Omvårdnadsinsatser		
Kommentar till överföringsbelopp: Tendensen är att elevantalet fortsatt minskar och flera elever har även avslutat sina studier i förtid, vilket påverkat utgående överföringsbelopp.		
Ersättning för elevhem och omvårdnad i boende respektive habilitering inbetalats av hemkommuner respektive hemregioner. (Beloppet ingår i resultaträkningens post Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag)	33 252	31 022
Ersättning som utbetalats till skolhuvudmän (Beloppet ingår i resultaträkningens post Lämnade bidrag)	33 838	32 045
Nettopåverkan anslagets överföringsbelopp (Beloppet ingår i resultaträkningens post Saldo Transfereringar)	-586	-1 023
Not 32 Anslag 16:1:14 ap 1 Särskilda insatser inom skolområdet		
Utbetalat för utvecklingsprojekt och analyser som syftar till att öka måluppfyllelsen eller öka kunskapen när det gäller olika pedagogiska arbetssätt vad avser barn och elever med funktionsnedsättning	72 140	73 493
Utbetalat för stöd för särskilt anordnad utbildning för ungdomar med svår synnedsättning som efter grundskolan behöver ett s.k. mellanår innan de börjar gymnasial utbildning	1 797	2 300
Utbetalat för kostnader för statsbidrag i enlighet med 1 a § förordningen (1991:931) om statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet	60 000	60 000
Not 33 Anslag 16:1:16 ap 1 Bidrag till vissa studier		
Kommentar till överföringsbelopp: Färre folkhögskolor och studieförbund anordnar kurser, vilket förmodas vara kopplat till en omställning som skedde under pandemin då utbildningsanordnarna i ökande grad ger längre kurser istället för kortare pga kostnadsbilden.		
Åtaganden som ingåtts med stöd av 17§ Anslagsförordningen (undantagsregeln)	349	394
Not 34 Anslag 17:14:4 ap 1 Särskilt utbildningsstöd		
Utbetalat till universitet och högskolor	8 859	8 859
Utbetalat för analyser och utveckling av folkhögskolornas lärmiljöer	1 779	1 663
Utbetalat för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda	2 541	2 304

Sammanställning över väsentliga uppgifter

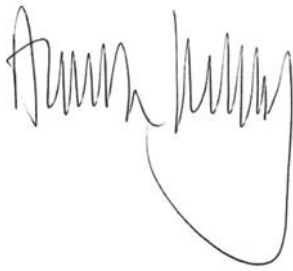
	2023-12-31	2022-12-31	2021-12-31	2020-12-31	2019-12-31
Låneram RGK					
Beviljad låneram	49 000	45 000	42 000	42 000	50 000
Utnyttjad låneram	44 100	39 124	37 614	30 268	29 984
Kontokredit hos RGK					
Räntekontokredit	72 800	72 800	72 800	57 800	73 200
Max utnyttjad under året	27 680	0	0	0	27 406
Räntor avseende räntekontot RGK					
Ränteintäkter	4 120	1 085	0	0	0
Räntekostnader	0	0	0	4	177
Avgiftsintäkter					
Beräknade i regleringsbrevet	430 000	44 000	345 000	345 000	319 000
Avgiftsintäkter som disponeras	442 555	423 850	402 439	380 609	349 125
Avgiftsintäkter som inte disponeras	4 780	4 249	3 450	3 986	2 139
Anslagskredit					
Beviljad anslagskredit	30 912	30 320	29 633	29 416	28 459
Utnyttjad anslagskredit	0	0	0	15	6 370
Anslag					
Anslagssparande	26 305	33 329	50 255	53 647	9 990
Bemyndiganden					
Tilldelat	36 500	36 000	35 500	35 500	35 000
Utestående åtaganden	33 050	32 121	31 784	31 930	34 484
Årsarbetare					
Antal årsarbetskrafter	1 126	1 114	1 101	1 085	1 049
Medelantalet anställda	1 277	1 278	1 256	1 233	1 203
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 122	1 083	1 051	1 015	1 009
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-6 503	-1 307	92	-1 912	3 877
Balanserad kapitalförändring	2 758	4 065	3 973	5 885	2 008

Jämförelsetal för Antal årsarbetskrafter och Driftkostnad per årsarbetskraft har rättats.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Härnösand den 22 februari 2024

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Aurora Lindberg'. The signature is fluid and cursive, with a large loop at the bottom.

Aurora Lindberg, Generaldirektör

En likvärdig utbildning för alla

Hos Specialpedagogiska skolmyndigheten får du stöd att skapa utvecklande och tillgängliga lärmiljöer för alla. Vi erbjuder specialpedagogiskt stöd till skolor och förskolor i hela landet, svarar på frågor och erbjuder kompetensutveckling. Vi driver också specialskolor, fördelar statsbidrag och utvecklar läromedel.

Besök vår webbplats och välj hur du vill följa oss spsm.se/om-oss/folj-oss/.

- Prenumerera på Aktuellt från SPSM. Nyhetsbrevet innehåller information om stödmaterial, kurser, forskning, läromedel och andra tips.
- Ladda ned eller prenumerera på tidningen Lika värde och läs om specialpedagogik och funktionsnedsättningar.
- Lyssna på podden Lika värde som förklarar fördjupar och diskuterar specialpedagogik och ger goda råd till dig som arbetar i skolan eller förskolan, eller som är vårdnadshavare.
- Titta på vodden Lika värde som tar upp frågor om en likvärdig utbildning i specialskolan.
- Följ oss på Facebook, Instagram eller LinkedIn.